

Leto XII.  
Ljubljana,  
28. novembra 1962  
Štev. 23-24

# tribuna

LIST ZVEZE ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE



Vsem  
bralcem  
čestitamo  
za  
**29.**  
november

**R**AZOBESILI SMO ZASTAVE IN SI STISNILI ROKE, TOVARIŠIJA JE RAZTEGNILA HARMONIKE IN ZASLISALI SMO PESEM, KI JO IMAMO ZAPISANO V SRCIH.

SKORAJ DVE DESETLETJI STA PRETEKLI; IN VEMO: DVE DESETLETJI, KI POMENITA URESNICENJE DAVNIH ŽELJA, ŽELJA, KI SO CVETJE ČLOVEKA-USTVARJALCA. LETA POTREB IN ZAHTEV ZA SKUPNIM SOZITJEM V BRATSKI IN ENAKOPRAVNI SKUPNOSTI. KRATKO IN OBENEM DOLGO OBDOBJE: DVE DESETLETJI ZA BOLJŠE IN PRAVICNEJŠE ŽIVLJENJE, ZA DEJANSKO URESNICITEV ČLOVEKA JE BILO V NAGLICI USTVARJALNEGA POLETA KRATKO, IN VENDAR SMO NAREDILI KORAK, KI JE USTVARIL POPOLNOMA NOVE ODNOSI IN NOVO ŽIVLJENJE.

TISTEGA ZGODOVINSKEGA DNE SMO ZAČELI PISATI SVOJO RESNIČNO ZGODOVINO, NEPOTVORJENO V SVOJI ELEMENTARNI RESNICI. ZGODOVINO, KI ODPRAVLJA VSAKO IZKORISČANJE ČLOVEKA PO ČLOVEKU, VSAKO NACIONALNO ALI RASNO RAZLIKOVANJE IN DAJE LJUDSTVU VSO OBLAST, VSE ODLOČANJE O SKUPNIH ZADEVAH, PODRUŽABLJA DELO IN DELOVNA SREDSTVA IN POSTAVLJA DELAVCA-UPRAVLJALCA V SREDIŠČE VSEGA DELOVANJA ZA POPOLNO URESNICITEV IDEJ DOBREGA ČLOVEKA. NOVA USTAVA, KI JO BOMO SPREJELI, NAJ POTRDI VSE NAŠE PRI DOBITVE.



**Praznujemo**



ZADET,

A NEPREMAGAN PASTI NA ZEMLJO,

TO NI TAKO HUDO,

SAJ V SMRTI SE NOVA ŽIVLJENJA ZAČNO,

IZ NJE NAM NESMRTNI PLODOVI RASTO

LETO 1941 ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE NI ZATEKLO NEPRIPRAVLJENIH. — KAKOR V VSEM SLOVENSKEM JAVNEM ŽIVLJENJU JE TUDI V ŠTUDENSKIH VRSTAH ZNAČILNA DELITEV NA NAPREDNO LEVICO IN KLERIKALNO DESNICO.

# NESMRTNA MLADOST

LEVICO je na ljubljanski univerzi od l. 1935 združeval Slovenski akademski klub. Prvi program tega kluba je bil sicer nacionalno zelo napreden, politično pa izrazito oportunističen. Na kratko so ga izražali s parolo: ne Moskva, ne Rim — Ljubljana. Med strankami, ki so se v tem klubu združevale, ni bilo enotnosti. Komunistov in skojevcev je bilo v njem zelo malo. Šele kasneje, ko so vodstvo prevzeli mlajši ljudje, je Slovenski klub tudi politično postal naprednejši in leta 1941 celo nekakšen neposredni predhodnik organizacije OF na univerzi.

RAZMERJE sil med klerikalnimi in levičarsko usmerjenimi študenti je bilo po posameznih fakultetah dokaj različno. Na tehniko so bili v večini levičarji, na filozofiji klerikalci, na pravo nacionalisti, na medicini pa so bili gospodarji položaja marksisti in komunisti. Pogosto se je razmerje spreminjalo. To opazimo pri osrednji študentski organizaciji Akademski klub, ki so jo do l. 1939 vodili klerikalci, pozneje pa je večino dobil Slovenski klub z nacionalisti. Navzlic temu, da je Slovenski klub prevzel vodstvo Akademski akcije, pa je ostalo njegovo interno delo še zmeraj najvažnejše. Na sestankih in debatah, ki jih je ta klub prirejal, so dostikrat prišli do izraza marksistični pogledi na probleme, katerih zastopniki so bili najnaprednejši študentje, ki so kmalu našli stik tudi s Partijo.

v tedanji razgibani politični situaciji je Slovenski klub našel in izkoristil mnogo možnosti za akcijo. Da omenimo samo nekaj največjih, ki jih je Slovenski klub organiziral v zadnjem letu pred vojno: akcija za pobiranje podpisov za Društvo prijateljev Sovjetske zveze, akcija za izpušitev španskih borcev, demonstracije ob imenovanju ministra Korošca za častnega doktorja ljubljanske univerze — skratka, Slovenski klub je med študentsko mladino vodil akcije, kakršne je po Sloveniji organizirala Partija.

PODOBNO aktivnost kot Slovenski klub je razvijalo tudi društvo študentk Dom visokošolk. Nekatere študentke iz tega kluba so opravljale zelo odgovorne naloge: delale klišeje za partijsko glasilo Delo, opravljale pomembne kurirske naloge, delale v različnih ženskih društvih. Tako delo pa seveda ni bilo vseč oblastem. Z odlokom univerzitetnega senata je bil Dom visokošolk 2. septembra 1940 razpuščen. Prav taka usoda je zadela Slovenski klub. Prvega oktobra 1940 je univerzitetni senat poslal Slovenskemu klubu pismo, v katerem je zahteval izključitev vseh komunistov iz kluba. Klub je tako zahtevo seveda odklonil. Skoraj istočasno je policija zaprla vse člane kluba zaradi letaka, v katerem so ti razložili svoje stališče do

sporazuma Cvetkovič-Maček. Kljub temu je Slovenski klub delal še nekaj časa. Organiziral je demonstracije 25. marca 1941, ko so študentje že nekaj ur po podpisu pakta začeli demonstrirati. Demonstracije so dosegle višek 27. marca, trajale pa so vse do izbruha vojne. V teh dneh je Slovenski klub razvil še posebno živahno dejavnost. V skladu s proglašom Partije, ki je pozival na obrambo domovine, je zbiral prostovoljne za vojsko in delo v zaledju, in nemara še nikoli prej ni bil povezan s tako širokimi množicami kot te dni. Ves Slovenski klub je odšel s prvim transportom prostovoljcev v Novo mesto in naprej v Zagreb, tam pa jih je namesto vojne sprejela »Nezavisna Hrvatska«. Jugoslavija je kapitulirala.

10. aprila 1941 ob zasedbi Ljubljane, je formalno prenehal obstajati.

DELO Slovenskega kluba pa s tem ni bilo končano. Prešlo je v ilegalno in se povežalo z organizacijo OF. Že konec maja so bivši člani Slovenskega kluba skupaj z naprednim študentskim društvom »Zarja« ustanovili organizacijo OF na univerzi in kmalu za tem je bil formiran tudi prvi univerzitetni odbor OF.

ČLANI nekdanjega Slovenskega kluba so se čedalje tesneje povezovali s komu-

nisti. Po fakultetah so začeli ustanavljati skupine, katerih jedro so tvorili prav komunisti in skojevci. Te skupine so se naprej samo redno sestajale in študirale Speransov »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja«. Po razglasu CK KPJ o oboroženem uporu pa je položaj postal popolnoma drugačen. Konec je bilo idiličnih študijskih sestankov; nastopil je čas dejanj, treba je bilo iti v akcijo. Treba je bilo predvsem razgibati univerzo, z osebnim prepričevanjem usmeriti vsakega posameznika za boj. Kljub temu je delo napredovalo. Konec julija je bilo organiziranih že toliko študentov, predvsem tistih iz vrst bivšega Slovenskega kluba, da so lahko začeli z manjšimi akcijami, s trosenjem leakov, pisanjem parol, z zbiranjem materiala za prve partizane. Do jeseni se je položaj še bolj spremenil. Bivšim članom Slovenskega kluba so se pri delu za OF pridružili člani študentskega kluba Zarja, prejšnji krščanski socialisti, »Stražarjia«, klerikalno usmerjeni študentje, ki so zagovarjali okupacijske oblasti, pa so se čedalje ostreje odaljevali od njih. Toda napredna misel je obvladala večino: univerza je zaživela. Fakultete so kar tekmovalle med sabo, kje bo organiziranih več odhovorov OF, kdo bo izvedel več akcij, kdo bo mobiliziral več študentov za partizane in za druga področja ilegalnega dela.

V TAKEM vzdušju so potekale priprave za prvo množično akcijo ljubljanskih študentov — na praznovanje 29. oktobra, dneva nacionalne neodvisnosti Slovencev.

PRAZNOVANJE 29. oktobra je bilo veličastno. Tri dni pred praznikom so bile nekatere ulice popisane z gesli, na praznično jutro pa so bile potresene z listki in zastavicami. Studentje so ta dan bojkotirali predavanja, med sedmo in osmo uro zvečer ni bilo nikogar na ulicah, ob osmih pa je zažarel kres pred univerzo in

ulice so zaživele. To ni bil samo uspeh študentov, bil je uspeh Ljubljane. Lahko rečemo, da je bila ta akcija študentov hkrati prvi množični plebiscit Ljubljančanov.

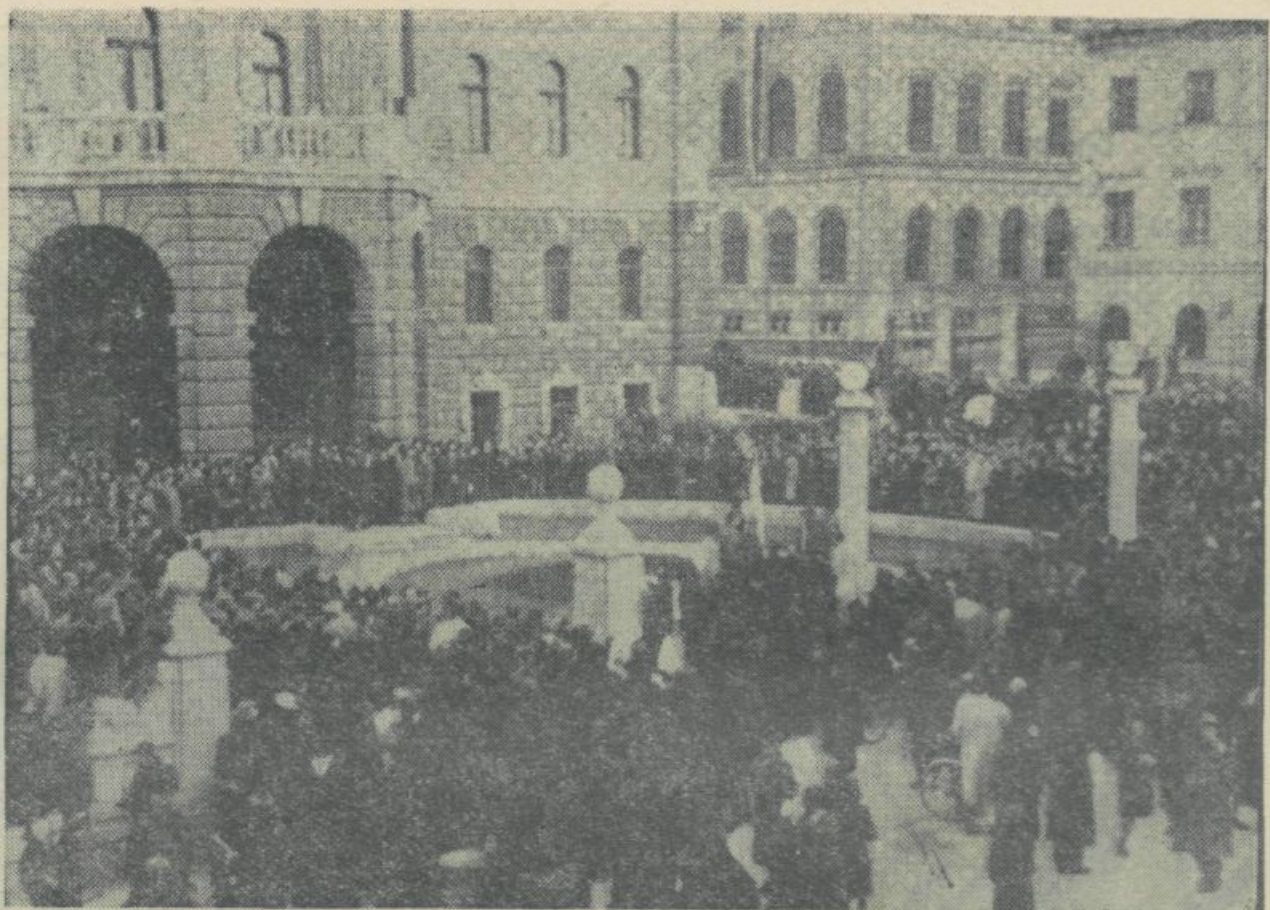
PO TEJ manifestaciji je delo OF na univerzi postalo še živahnejše. Praznovanje drugega nacionalnega praznika, 1. decembra, je bilo še veličastnejše kot prvo. Vsak študent je moral nekaj napraviti za ta praznik. Prav tako so se vsi študentje odzvali mobilizacijam Narodne zaščite. Razen tega so začeli ustanavljati prave bojne skupine: petorke, kasneje elastičnejše trojke za razoroževanje italijanskih vojakov in za druge akcije. Orožje so potem pošiljali partizanom. Trojke so opravljale čedalje drznejše akcije.

NAJ opišemo samo eno izmed večjih akcij, v kateri so študentje odigrali veliko vlogo: akcija na Bregu, februarja 1942. Slo je za akcijo skupine Narodne zaščite, ki naj bi zaplenila v financerski kasarni na Bregu vse orožje in ga s tovornim avtomobilom odpeljala v vnaprej pripravljen bunker. Za akcijo so bili pripravljeni tovariši iz Narodne zaščite ljubljanske univerze, za zaščito pri akciji so bili določeni slavisti in še nekateri iz Narodne zaščite cestarjev, vodovoda in nameščencev. Kljub temu, da je bila prizorišče akcije v neposredni bližini fašistične in karabinjerske vojašnice, je bila akcija izvedena brez hrupa ob pol šestih zjutraj in orožje je srečno prispelo v bunker.

DELO pri takih akcijah ni zahtevalo samo prenanosti ideji, pač pa predvsem trdnih živcev, iznajdljivosti in spretnosti. Kontrola italijanskih oblasti je bila čedalje strožja, delo za OF pa kljub temu vedno obsejnejše in bolj organizirano. Na univerzi je bila organizacija OF že decembra 1941 tako močna, da je ustanovila univerzitetni odbor OF. Do pomladi 1942 se je delo študentov na univerzi bolj in bolj krepilo. Postajalo je čedalje bolj raznoliko; z opisovanjem vseh načinov dela bi sploh ne prišli do konca. Medicinci so npr. že poleti 1941 ustanovili nekakšno »partizansko sanitetno intendantco« — iz bolnišnice ir ambulanso so odnašali zdravila, instrumente, sanitetni material in ga po različnih kanalih pošiljali partizanskim odredom; organizirali so tečaje za partizanske sanitejce, izdelovali posebne zavojke za prvo pomoč, ki so jih navadno skupaj s sanitejci pošiljali partizanom. V elektrotehniškem seminarju so organizirali tečaje za radiotelegrafiste, v enem letu tega seminarja je Rado Luznar 1. oktobra 1941 izdelal slovitega »kričača« — prvi radijski odajnik OF, ki je potem več kot pol leta stražil italijanske oblasti po Ljubljani in vlivl zaupanje v preplašene duše Slovencev. In še marsikaj, še marsikaj.

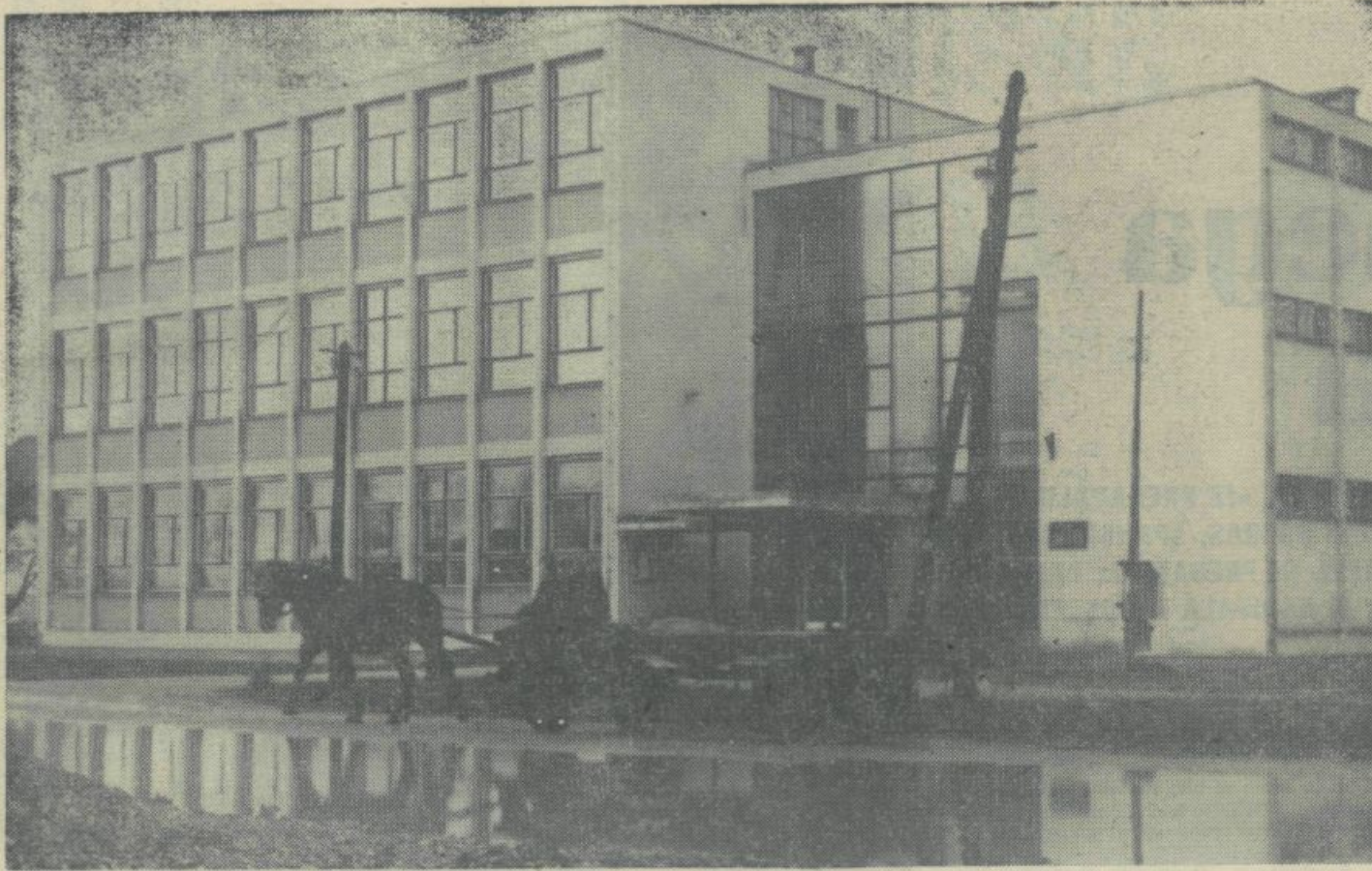
KONEC letnega semestra 1942 je hkrati tudi konec dejavnosti ljubljanske univerze. Njena vrata so se zaprla vsem naprednim študentom, ostalo je le še nekaj najbolj zagriženih odpadnikov.

OD TU dalje izginja vsaka sled za napredno študentsko organizacijo na univerzi. Delo ljubljanskih študentov-legalcev in partizanov pa ne bo nikoli sistematično zbrano in popisano v arhivih, muzejih, zbornikih. Vse, kar lahko zberemo, so samo drobci velike jugoslovanske epopeje, v kateri so svoj del častno prispevali tudi ljubljanski študentje. Za njimi so ostali grobovi, spomini, morda drobna sled v naših srcih, podobna misli, ki je zapisana na plošči padlim študentom v avli ljubljanske univerze: Spomni se, da je vsak, ki je padel v borbi, dal življenje zate!



Klicu domovine so se med prvimi odzvali študentje





vatoriju na Golovcu in pomoč pri gradnji študentskega rekreacijskega centra v Ankaranu.

#### PRIORITETNA GRADNJA

Perspektivni načrt za obdobje 1963-70 predvideva prioritetni red gradnje. Iz njega je razvidna realizacija posameznih njegovih postavk in dinamika porabe za realizacijo potrebnih finančnih sredstev.

Prioritetni red je bil izdelan v skladu z nujnostjo posameznih objektov, do neke mere pa tudi glede na fazo, v kateri je izdelava potrebne gradbene dokumentacije. Tako so v prvi prioriteti predvsem objekti, ki se že gradijo. To so objekti za poljedelstvo in žlahtnjenje rastlin ter za sadjarstvo, vinarstvo in vrtnarstvo agronomskega odelka, gozdarski šolski obrat. Kopišče, objekt oddelkov za gradbeništvo in geodezijo, odelok za jaki tok, odsek za farmacijo, inštitutski blok medicinske fakultete s 30.200 m<sup>2</sup> površine, in gradnja študentskega rekreacijskega centra v Ankaranu. Celotna površina objektov, ki bodo grajeni v prvi prioriteti, to se pravi, že v prihodnjem proračunskem letu, bo znašala 55.799 m<sup>2</sup>.

Drugo prioriteto imajo novi objekti fakultete za strojništvo, stanovanjski objekt astronomsko-geofizikalnega observatorija in poslopje inštituta za kemijo. Skupna površina vseh teh poslopij bo znašala 2.265 m<sup>2</sup>.

Tretjo prioriteto ima poslopje centralne tehniške knjižnice s površino 4.500 m<sup>2</sup> in vrednostjo 430.995.000 dinarjev.

Četrto prioriteto imata poslopji klinike za farmske živali oddelka za veterino s površino 1.967 m<sup>2</sup> in predračunsko vred-

# NAŠI UNIVERZI SE OBETAJO LEPŠI ČASI

V tistih prvih, še rahlo meglenih dnevih, ko se poletje komajda dodobra poslovi, se ljubljansko mesto nenedoma napolni. Avtomobili, avtobusi in vse manj in manj tudi vlaki pripeljejo v mesto nekaj stotin mladih ljudi, nasmejanih ali preplašenih, odvisno pač od let, ki jih ločujejo od letnice rojstva. Prihajajo ali vračajo se na študij, in ostajajo.

Avtomobili, vlaki in avtobusi se vračajo iz mesta brez njih. Tako gre leto za letom, jesen za jesenjo. Ljubljana vpije vso to množico in jo sprejme za svojo. Nekateri ostanejo v Ljubljani le leto dni, nekateri štiri leta in več, skratka do diplome, nekateri pa ostanejo in se zvežejo z mestom za vse življenje. Mesto hi majhno in ne zapira vrat nikomur. Drugače je z našo univerzo, ki ji vsa ta množica slovenskih in jugoslovanskih študentov molče prisega zvestobo. Postaja vse bolj in bolj majhna in marsikomu je že tako ali drugače pokazala vrata. Pravijo, da je morala pokazati vrata.

#### Univerza je premajhna

To ve vsakdo, ki jo pozna, ki ima z njo kakršenkoli stik. Odločujoči činitelji v predaprilski Jugoslaviji so vprašanja graditve in rasti ljubljanske univerze popolnoma zanemarjali. Po vojni pa je družbeni in gospodarski razvoj z vso svojo dinamiko prinesel s seboj potrebo po ustanovitvi novih fakultet, odelkov in odsekov tudi na ljubljanski univerzi, ki so ji nekoč odrekli pravico do obstoja. Dobili smo ekonomsko fakulteto, sedanjo biotehnično fakulteto z agronomskim, gozdarskim in veterinarskim oddelkom, odelok za tekstilno tehnologijo, odseke za farmacijo, mineralurgijo, za tehnično fiziko ter odelok za stomatologijo. V skladu z razvojem gospodarstva in družbenih služb nenehno raste zahteva po vse večjem številu strokovnjakov najrazličnejših stopenj in strokovnosti. Število študentov je zato po vojni izredno hitro naraščalo. Leta 1920 je bilo vpisanih na ljubljanski univerzi 928 študentov, leta 1940 že 1923, leta 1945 se je vpisalo 2304, v lanskem letu pa že 9.268 študentov. V študijskem letu 1962/63 se je vpisalo kar 4.018 novincev.

Ob takem številu študentov vsekakor ni bilo mogoče govoriti o normalnem odvijanju pouka, pa četudi se je še do nedavna pouk odvijal le na osnovi klasičnih učnih metod. Prostori, ki jih je imela univerza, so bili več kot skromni. Reforma visokošolskega študija, ki je bila izvedena skoraj na vseh študijskih disciplinah v letih 1960/61 in 1961/62, pa je postavila tudi glede potrebnih prostorov zelo radikalne zahteve. Organizacija študija na treh stopnjah, večja notranja razvejanost let-tega in prizadevanja, da se študij modernizira z uvajanjem sodobnih študijskih metod in pripomočkov so takšne zahteve še bolj podprla. Pa tudi znanstveno raziskovalno delo na univerzi, kateremu v zadnjem času daje vse večji poudarek, je

pomanjkanje potrebnih prostorov resno oviralo.

#### Perspektivni načrt

V letih 1958-60 je bil v sodelovanju univerzitetnih in fakultetnih organov na pobudo zveznega sekretariata za kulturo in prosveto izdelan perspektivni načrt za izgradnjo ljubljanske univerze. Ta načrt je upošteval vsa že navedena dejstva in si kot glavni cilj postavil nalogo izgraditi tako materialno osnovo univerze, na osno vi katere bi le-ta lahko v redu izpolnjevala svoji osnovni nalogi: izobraževanje in vzgoja visokokvalificiranega strokovnega kadra in znanstvenoraziskovalno delo. Po načrtu je bila predvidena izgradnja vrste novih objektov, nabava opreme zanje, pa tudi nabava nove opreme za določene, že obstoječe objekte, ki so bili brez ustrezne opreme ali pa je ta že povsem zastarela in nefunkcionalna.

Perspektivni načrt razvoja ljubljanske univerze v letih 1960-67 je načelno odobrili tudi izvršni svet ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije. Za njegovo realizacijo je bilo predvidenih skoraj 14 milijard dinarjev, s katerimi naj bi univerza pridobila skoraj 178.000 m<sup>2</sup> bruto površine.

#### Nekaj številok

Ko je bil izdelan perspektivni načrt, so vse naše fakultete razpolagale le z 50.607 m<sup>2</sup> bruto površine. Na študenta je tako v študijskem letu 1959/60 padlo le 7,7 m<sup>2</sup> površine. S pridobitvijo v perspektivnem načrtu predvidenih prostorov bi se tudi ob predvidenem nadaljnjem naraščanju števila študentov glede površine, ki naj odpade na enega študenta, približali normi, ki velja v svetu in ki znaša za fakultete družbenih ved 12 do 15 m<sup>2</sup> razvite površine na enega študenta.

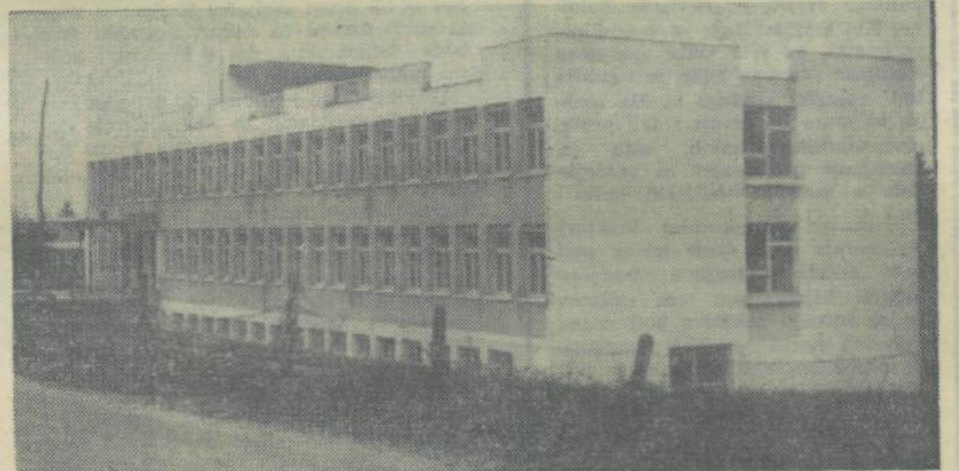
Perspektivni načrt iz leta 1960 je vseboval nekateri postavke, ki ne bi spadale vanj, predvsem gradnja medicinskih klinik in še nekaterih drugih objektov. Nekateri načrti so bili tudi očitno predimenzionirani in so vsebovali tudi postavke, ki po svoji nujnosti niso spadale v načrt, katerega realizacija je bila predvidena najkasneje do leta 1967. Celotni načrt je bil zato ponovno pregledan in prediskutiran ter ne glede na delno realizacijo bil predložen kot »perspektivni načrt izgradnje učnih in inštitutskih objektov ljubljanske univerze v letih 1963-67« univerzitetnim organom. Na zadnji seji v mesecu oktobru je univerzitetni svet ta načrt po temeljiti razpravi tudi sprejel.

#### Novi objekti Univerze

V letih 1960-62 so bili dograjeni in opremljeni ter predani svojemu namenu nekateri objekti, ki jih je predvideval že stari perspektivni načrt. Dograjen je bil

predklinični objekt veterinarskega odelka biotehnične fakultete s približno 2.900 m<sup>2</sup> koristne površine v Gerbičevi ulici. Poslopje gozdarskega odelka iste fakultete s 1.547 m<sup>2</sup> površine stoji ob Večni poti nedaleč od gozdarskega inštituta.

nostjo 13.683.000 din ter poslopje univerzitetnem inštitutu za matematiko, fiziko in mehaniko s površino 12.893 m<sup>2</sup> in predračunsko vrednostjo 1.203.470.000 din. Peto prioriteto ima le poslopje odelka za montanistiko FNT s površino 7.526 m<sup>2</sup>



Nova stavba gozdarske fakultete pod Rožnikom

Kmalu bo dokončno urejen in opremljen objekt oddelka za šibki tok fakultete za elektrotehniko ob Teslovi ulici, ki bo služil tudi za potrebe inštituta za elektroniko. Fakulteta bo v njem dobila okrog 4.400 m<sup>2</sup> površine.

V študijskem letu 1961/62 se je preselila v novo poslopje na Aškerčevi cesti tudi filozofska fakulteta. Njeno poslopje daje streho tudi odelku za biologijo biotehniške fakultete, geološkemu odseku FNT Bled - edino merilo jugoslovanskih ter večjemu številu univerzitetnih inštitutov.

Končano je tudi delo na poslopiju oddelka za tekstilno tehnologijo FNT v Snežniški ulici, objekta za diagnostiko oddelka za veterino, laboratorija za izotope medicinske fakultete in še nekaj manjših objektov. V jeseni leta 1961 pa sta bili dograjeni tudi dve stanovanjski stolpnici za študente v Studentskem naselju.

#### Spremembe v načrtu

Iz načrta je izpadla med drugim tudi gradnja klinik medicinske fakultete. Te tvorijo sestavni del širšega načrta izgradnje kliničnih bolnišnic, katerih naloge in pomen presegajo področje medicinske fakultete in spada njihova izgradnja v program, ki ga realizirajo organi republiške zdravstvene službe. Prav tako je začasno izpadla tudi gradnja nadaljnjih učnih objektov oddelka za gozdarstvo, gradnja poslopja ekonomske fakultete, gradnja psihološkega inštituta filozofske fakultete in še nekatere manjše postavke. Pač pa so se v zadnjih letih na nekaterih fakultetah pokazale manjše, vendar nujne potrebe, ki jih ni bilo mogoče odlagati, ampak jih je bilo potrebno vključiti v novi perspektivni načrt. Prvenstveno je to adaptacija prostorov za potrebe farmacevtskega oddelka na »stari tehniki«, gradnja stanovanjskega objekta pri Obser-

in predračunsko vrednostjo 650.662.000 din. Perspektivni načrt izgradnje inštitutskih in učnih objektov ljubljanske univerze v letih 1963-67 predvideva povečanje razpoložljive funkcionalne površine za novih 123.02 m<sup>2</sup>. Gradnja objektov navedenih v načrtu bo po predračunu stala 10.253.559.000 dinarjev. Glede dinamike trošenja sredstev izhaja načrt iz letošnje situacije. Znesek potrebnih sredstev postopoma narašča, kakor se predvideva naraščanje narodnega dohodka. Tako bo leta 1968 možno vključiti v načrt nove postavke, ki so morale v sedanjem odpa- stih, ker bi sicer daleč presegel realne možnosti.

#### Obetajo se lepši časi

Načrt predvideva tudi nadaljnje povečanje stanovanjskega prostora študentov. Na prostoru med Trubarjevo, Vidovdanko in Ilirsko cesto je predvidena lokacija za gradnjo dveh stolpnih s po 250 posteljami. V eni izmed njih naj bi imel prepotrebne prostore tudi zavod za zdravstveno varstvo študentov.

Viški del ljubljanskega mesta počasi, a vztrajno spreminja svojo podobo, v veliki meri ravno po zaslugi univerze. Od Grabna pa do stadiona »Svobode« in Večne poti raste vrsta novih, modernih poslopij. V njih bodo našle streho številne univerzitetne znanstvenoraziskovalne in pedagoške institucije, ki se zdaj stiskajo v starih in neprimernih prostorih, ki zavirajo sleherni večje in širše zasnovano delo.

Obetajo se lepši časi. Obetajo se časi, ko ljubljanska univerza ne bo sodobna visokošolska in znanstvena institucija samo v svojih konceptih in vsebini, ampak moderna in sodobna tudi po svoji materialni bazi. Tako ji ne bo treba zapirati vrat nikomur, ki bi želel prestopiti njen prag in se »ponašati« z naslovom akademskega državljana.



# Leto političnega prevrata

**PRED KRATKIM SMO OBJAVILI ČLANEK »IZ PREDAVALNICE V ZAPOR«, KI JE GOVORIL O MARIJI ROSI BORRAS, ŠPANSKI ŠTUDENTKI, KI JO JE FRANCOV REŽIM ZAPRL IN PREGANJAL. DANES OBJAVLJAMO NJEN SESTAVEK, KI GA JE NAPISALA NEPOSREDNO PO IZPUSTITVI IZ ZAPORA.**

Če površno pogledamo delo Avstralskih univerz, bi lahko sodili, da so prav take, kot v katerikoli drugi razviti državi. Res je, da je bilo zgrajenih ogromno novih univerz, in da imajo stare univerze zelo aktivne študijske programe, res pa je tudi, da so univerze vsaj v nekaterih mestih prezasedene. Na starejših univerzah so posebno prvi letniki prenapolnjeni, kar vpliva tudi na osipanje, saj pride v drugi letnik študija le povprečno 40 odstotkov vpisanih študentov. Univerza v Melbournu ima več kot 12 tisoč študentov, na leto pa je podeljenih le tisoč diplom. Demokratične sile študentov so priborile, da je univerza odprla vrata vsem, ki želijo razširjati svoje študijsko obzorje. Temu pa že ves čas nasprotuje nek drug notranji vzrok — previsoke šolnine. Kot rezultat tega so močni prvi letniki, pa zelo šibke zaključne študijske skupine. Tako se izgublja tudi energija velikega števila osebja, ki mora poučevati v teh prvih, elementarnih letnikih, zato pa zmanjkuje profesorjev za važnejše delo v zadnjih študijskih letih.

Nekateri raziskovalni inštituti ne morejo najti svoje lastne poti tudi zaradi premajhne podpore države. Kljub vsem tem vidikom pa se morajo nekatere bolj znane univerze boriti za svoje študente. Za premožnejše študente so le privlačnejše tuje univerze, ali v ZDA ali pa v Veliki Britaniji. Delno zaradi ugodnejših študijskih pogojev, pa tudi zaradi štipendij, ki v tujini niso tako nedosegljive kot doma. Na kasnejše, podiplomsko raziskovalno delo pa univerze same pošiljajo svoje štipendiste v tujino, ki pa se pogosto ne vrnejo več. Univerzam je težko obdržati doma svoje najboljše znanstvene kadre, če so delovne prilike kjerkoli drugje bolj prikladne. Vlada je sedaj prav zaradi tega ustanovila posebno komisijo za znanstvene kadre. Problema se bo lotila s sredstvi, ki univerzam niso bila dostopna.

Bistvena razlika med avstralskimi in drugimi zapadnimi univerzami je v tem, da so prve bližje politični areni. Nobenega dvoma ni, da je tudi splošni standard avstralskih univerz sorazmerno zelo visok. Pogosto pa imajo tudi večje naloge kot univerze marsikje drugje.

J. P.

## Univerze v Avstraliji

Stran 4

Preteklo akademsko leto je bilo nedvomno leto političnega prevrata v zgodovini antifrankovskega univerzitetnega gibanja v Spaniji. Lahko rečemo, da takih demonstracij in stavk ni bilo vse od konca Civilne vojne, in da je to leto pokazalo najvišjo točko antifrankovske usmerjenosti španskih študentov.

Ce pregledamo dejavnost študentov v njihovi antifrankovski gonji, lahko ugotovimo, da se njihov boj ni zaustavil za zidovi univerz, ampak da je prestopil univerzitetne meje in se razširil na ulice z vzkliki »svoboda!«. To se je dogajalo na cestah Madrida, Barcelone in Valencije, kjer so študentje manifestirali svojo opozicijo do diktatorstva in izjavljali svojo željo po demokraciji.

Da bi bolje razumeli celotno dogajanje, je najbolje, da kronološko naštejemo letošnje študentske akcije.

Februarja so se začele demonstracije in štrajki na barcelonski univerzi. Dvajsetega februarja je bila peta obletnica prvega svobodnega študentskega zbora in sklican je bil drugi svobodni študentski zbor, ki se je končal na ulicah z vzkliki »svoboda, demokracija, dol s Francom, hočemo amnestijo!«

Od dvajsetega februarja do drugega marca so demonstracije in stavke sledile druga drugi. Policija je napadala z vso njej lastno brutalnostjo in tako slušala študente zastrašiti. Toda vsak dan je bilo število demonstracij večje in vzkliki »svoboda« vse bolj zavestni.

Štirje študentje so bili aretirani, ko so pisali na zidove univerze besede »svoboda, demokracija in amnestija«. Aretirala jih je vojaška policija, ker so se pregrešili proti »državni varnosti«.

Med demonstracijami je bilo veliko študentov aretiranih, toda danes je diktatura že tako šibka, da ne more ustaviti vseh protestov s ceste. Zato so obdržali samo štiri študente in jih petega marca pripeljali pred vojaško sodišče.

### Manifest Barcelonske univerze

Maja meseca je Comité de Coordinación Universitario, telo, ki združuje študente opozicije — vse od demokristjanov preko



socialistov, progresionistov, nacionalistov do komunistov — izdalo manifest, v katerem so poudarjene glavne zahteve študentov barcelonske univerze. Del teksta se glasi: »Za nacionalno in kulturno svobodo Kataloncev (pravica do samoodločbe za ljudi iz Katalonije, tisk in radio, poučevanje katalonsčine v šolah, dvojezična univerze itd.)«

Za nacionalno in politično svobodo (svoboda tiska, stavke in združenj).

Za polno demokracijo univerzitetne študentske unije (svobodna in nepolitična unija, svobodni študentski kongres).

Za amnestijo španskih političnih zapornikov in beguncev.

Za mir (proti nuklearnim poskusom in proti tujim vojaškim oporiščem v Spaniji).

Comité de Coordinación Universitario je nalovil kasneje na Mednarodno konferenco v Rimu-Genovi poslanico, v kateri se zavzema za svobodo španskega ljudstva. V poslanici so med drugim poročali o stanju v Spaniji in dali konferenci konkretne predloge.

Toda akcije tega akademskega leta še niso bile končane. V aprilu je Spanijo zajel val stavk in demonstracij. Udeležilo se je okoli 40.000 delavcev. Studentje so

se udeleževali teh demonstracij in s tem izkazali solidarnost do delavskega razreda.

### Franco NE — Asturijci DA

V Madridu so študentje na San Bernardo cesti vpili: »Franco NE — Asturijci DA«. Udarili so se s policijo in zopet so aretirali štiri študente. Studentje, bilo jih je več kot tisoč, so izražali solidarnost z asturskimi delavci in protestirali proti priznanju razširjene univerze OPUS DEI v Pampoli.

Studentje v Barceloni so priredili protestno srečanje in stopili z vzkliki na ulico Pelayo.

Drugi dan so hoteli študentje zopet na ceste, vendar jih je presenetila policija, ki je vdrla na univerzitetno dvorišče. Studente so tepli s palicami in mnoge aretirali. Naslednji dan so bile demonstracije prekinjene na prav tako brutalen način in mnogi študentje, ki jih je ovadila Opus Dei, so bili aretirani. Tokrat je bila policija oborožena z orožjem.

Kdo pa je s študenti v zaporu, smo izvedeli iz intervjuja z Mario Borras, ki smo ga objavili v prejšnji številki.

Priredil P. Breščak

# Mednarodno študentsko gibanje III

Mednarodna študentska konferenca (COSEC) je bila ustanovljena 1950. leta, ko je večje število nacionalnih unij zapustilo IUS zaradi njene blokovske politike, ki se je najizraziteje kazala v protistatutarni izključitvi ZSJ iz IUS-a, kar je bilo znak na direktno vezanost IUS-a na politiko Kominforma.

Ustanovna načela Mednarodne študentske konference, katere predlagalca in osnovevalca sta bila Anglija in Jugoslavija, so predvidevala ustanovitev Mednarodne študentske konference kot telesa, ki na enakopravni osnovi združuje nacionalne unije v praktičnem sodelovanju, ki se tiče »študentov kot takih«. Da bi bila omožena boljša kordinacija pri uresničevanju programa konference, je bil osnovan tudi poseben kordinacijski sekretariat — COSEC (Cordinatinga Secretariat). Nacionalne unije, ki se udeležujejo konference (vsake dve leti) niso njeni stalni člani, temveč jim poseben verifikacijski odbor predlaga status. To je lahko status delegata ali pa status opazovalca. Prav tako je zanimiva določba, da so sklepi konference veljavni samo med dvema kon-

ferencama, kar nam kaže na edinstven značaj te organizacije, ki ni stalna.

Konferenca se je od izrazito evropskega telesa razvila v organizacijo, ki vključuje 80 nacionalnih unij. Povečanje števila njenih »članice« je zelo vplivalo na porast naprednih sil znotraj konference. Te progresivne sile so prišle že močno do izraza na 9. mednarodni študentski konferenci v Kanadi. Poleg vseh drugih resolucij proti kolonializmu, imperializmu, rasizmu itd. je za nas predvsem važna resolucija (9. konferenca v Švici leta 1960) o mednarodnem študentskem sodelovanju. Ta resolucija med drugim pravi, da bo vsak realističen napor za vzpostavitev svetovne študentske enotnosti (edinstva?) uspešen samo izven sedaj obstoječih »mednarodnih struktur«. Prav tako je Mednarodna študentska konferenca priznala IUS — Mednarodno študentsko zvezo in v posebni resoluciji o konferenci za okroglo mizo osvojila stališče, da naj bo le-ta organizirana na nevtralni nezavisni osnovi izven obstoječih »mednarodnih struktur«.

Žal pa se pojavljajo poleg pozitivnih

teženj tudi enostranska in nerealistična stališča (10. COSEC, Kanada 1962). Tukaj mislim predvsem na vprašanja protikomunističnih stališč (obsojanje totalitarizma v Vzhodni Nemčiji in Madžarski).

ZSJ se je udeležila vseh 10 dosedanjih konferenc s statusom delegata. Vedno se je prizadevala za razvijanje študentskega sodelovanja na vseh področjih. Odločno je kritizirala tendence po spreminjanju Mednarodne študentske konference v novo, stalno mednarodno organizacijo in kritizirala nedemokratične metode v delu COSEC-a in njegovega nadzornega odbora.

Predstavniki COSEC-a so se udeležili vseh aktivnosti ZSJ in sama konferenca je dala priznanje in podporo vsem tem aktivnostim (seminar v Dubrovniku).

Opomba: V eni izmed naslednjih številik vas bomo natančneje seznanili s potekom 10. mednarodne študentske konference v Kanadi (1962), ki jo je Jugoslavija skupno z ostalimi 32 nacionalnimi unijami zapustila.

Surl



# Beli sen ali nemška medicina je bolna

Tako je torej preštudiral anatomijo, patologijo in kirurgijo z velikim trudom. Skoraj šest let je prebil na južnonemških univerzah. Naučil se je Hipokratove prisege, pazljivo poslušal znamenite učitelje, premetal mnogo knjig in si pridobil bogato znanje. Spoznal je mišice in živce človeškega telesa. Vse o limfocitih, levkocitih in kili. Simptomi redkih bolezni so mu postali vsakdanji. Naučil se je secirati, spoznal se je s cepljenjem bakterijskih gojišč in opazoval rakaste celice pod mikroskopom. Bil je navzoč, ko je profesor pri komplicirani operaciji odstranil napako srčnih loput in doživel je, kako so rešili problem zloma lobanjskega dna. V enajst semestrov trajajočem študiju je absolviral 5000 ur pouka, 29 različnih obveznih vaj in zbral 40 izkazov o opravljenih praktikumih. 3 mesece je praktical v bolnišnici, opravil prirodoslovno in predklinično skupino izpitov in se končno pretokel pri državnem izpitu.

Zdaj je mladi zdravnik dežurni v bolnišnici. Predstojnik in starejši zdravniki niso bili navzoči. Mladi zdravnik je izbral večerne ure za dopolnitev bolniških dokumentov. Teda se je javil vratar: »Nezgoda«. Zdravnik je poklical višjo sestro in pohitel v sprejemno ambulanto; primer je bil nedolžen: družinski oče si je z ročno žago poškodoval roko. Kri je tekla iz rane, toda niti kite niti živci niso bili poškodovani.

Vendar je bil akademsko izobraženi strokovnjak ves iz sebe. Vedel je sicer, da mora rano očistiti, jo zašiti, da bi tako preprečil gnojenje in druge komplikacije. Toda tako preproste zdravniške veščine si pri svojem dolgotrajnem študiju ni pridobil.

Potem je bila sestra tista, ki ga je rešila iz dileme. Pokazala mu je, kako se z gotovostjo injicira ponosrečencu sredstvo za omamo, očistila je rano, podala zdravniku iglo, nit ter šiv za šivom pojasnjevala, kaj mu je storiti — krpanje je bilo kmalu pri kraju. Rano so obvezali in pacienta odpustili z naročilom, naj se javi prihodnji dan na kontrolni pregled.

Ce bi ta primer potekal po togih predpisih, bi smel mlad medicincev opraviti tako enostaven poseg zgolj pod nadzorstvom z znanjem bolj oboroženega zdravnika. Toda ta ukrep kaže na nezdrav pojav, ki se je prezentiral v avtentičnem primeru; nemške univerze namreč odpuščajo po končanem študiju diplomirane zdravnike, ki večkrat ne obvladajo niti najenostavnejših zdravniških posegov. »Sramotna neiznajdljivost mladih zdravnikov« kot je imenoval to stanje znani univerzitetni učitelj, je rezultat neprimerne in že zdavnaj po reformi vpijočega sistema strokovne izobrazbe.

Izhajajoč iz dejstva, da je v Nemčiji nekoč cvetela moderna medicina, se univerze in drugi odgovorni forumi krčevito oklepajo starih in močno prašnih učnih metod. Nemška medicina je resnično zbolela.

Ceprav bi naj bila izobrazba bodočega zdravnika takšna, da bi mu omogočala izpolnjevanje poklicnih nalog, kažejo podatki zveznega zdravniškega društva, da se dvotretjinska večina mladih zdravnikov ne čuti sposobne, opravljati samostojno delo.

Ceprav kaže zvezna republika s svojimi zdravniki — 85000 (en zdravnik na 660 prebivalcev) znatno večjo kon-

brazba v Nemčiji ugotavlja doktor Severing, predsednik bavarskega zdravniškega društva, »je v svojih oblikah, ki so ji nedvomno nekoč dale svetovno veljavo, otrpnila. Ni se namreč prilagodila razvoju medicine v zadnjih desetletjih.«

Za nemške medicinske fakultete vzgoja praktičnih zdravnikov ni najvažnejša stvar. V imenu fakultete v Freiburgu in istočasno v imenu vseh med. fakultet v zvezni republiki, je prof. Ruffing izjavil: »Nočemo serijske proizvodnje praktičnih zdravnikov.« Zaverovani v nekdanje ideale v znanosti, posredujejo univerzitetni učitelji nastajajočim zdravnikom kopico teoretičnega znanja, še malo pa ne najnujnejšega, praktičnega. Se vedno ni v Nemčiji skupnega študijskega načrta za vseh 18 medicinskih fakultet. Nikjer ni določeno, kaj naj bodoči zdravnik obvlada; pogoj za namestitev v službi je v bistvu katalog predavanj in vaj, ki jih naj študent opravi, če hoče doseči državno diplomu. Se vedno ni pismenih, objektivnih izkušenj. Ko medicinci zapustijo univerzo, se njih znanje ne preverja več, niti po dveh letih stažu niti po ev. izobrazbi za specialista. Se vedno je nemška univerzitetna medicina vkovana v strogo hierarhično ogrodje in sistem, na vrhu katerega je vsemočni predstojnik. On določa način pouka in smeri raziskovalnega dela. Od nje je odvisna kariera posameznih docentov, blaginja pacientov in muke študentov — »vsemogočnost« je zapisal kritik, »ki je iz drugih področij na podlagi tehničnih vzrokov že zdavnaj odstranjen.«

Vsakršna kritika tega stanja, bodisi kritika študijskega sistema bodisi strukture fakultete, je udarila kot bob ob steno. Bonnski profesor je izjavil: »Zgodovina in tradicija se ne moreta odstraniti brez posledic.« Medicinska fakulteta v Kielu. »Tudi dosedanja način študija je kljub vsemu ustvaril veliko število odličnih zdravnikov in strokovnjakov.« Nedvomno je nekoč imela nemška medicina legendarno slavo. Od vsepovsod so prihajali zdravniki in študentje, da bi poslušali strokovnjake kot so bili Koch, Virchow in drugi. Danes je položaj ravno nasproten. Današnja nemška medicina živetari ob blesku časov, ko je zdravniška veđa omogočala strokovnjaku — predavatelju, da je z vso zanesljivostjo pregledno zasledoval razvoj svoje discipline. Študentje, ki so se zbirali v intimnem krogu okrog svojega učitelja, so dobili odlično izobrazbo.

Ze v letu 1901 se je pokazalo, da je treba dotedanjo čisto akademsko izobrazbo dopolniti z enofetnim praktičnim delom. V I. svetovni vojni pa so ugotovili, da medicincev sicer obvlada nekatere pojme, da pa je njegovo praktično znanje zastrašujoča siromaščina. Primitivnih elementov zdravniškega delovanja se nauči oz. priuči pri strežnem in pomožnem osebju. Popolnoma dvomljivo pa je postalo vprašanje nemškega sistema izobrazbe, ko se je stroka v naslednjih desetletjih vedno bolj cepila v nove specialne veje in je snov naraščala preko meja. Predavatelj je dospel do tja, ko je lahko le sam s težavo obvladal celotno področje. Še težje je bilo za študente, ki so jih obremenjevali z vedno novim strokovnim znanjem. Potem je prišel čas hitlerjanske moči. Masovni odhod odlič-



mu študiju, so se izkazale. Njihov cilj je v prvi vrsti izobrazba zdravnikov za prakso. Student se uči v ostrem nasprotju z zapadnonemškim kolegom pretežno v bolniški sobi. Predavanj posluša manj, zato pa je pogosto navzoč pri kliničnih sestankih, ki jih vodijo zdravniki.

Pod krinko akademske svobode prepustijo nemške fakultete bodočega zdravnika, da se prebija skozi slabo koordiniran študijski sistem, medtem ko ameriške fakultete uporabljajo skoraj prusko urjenje, da bi študenta oskrbele s potrebnim orožjem znanja. Vsak študent v ZDA ima točno določen urnik, po katerem ga redno kontrolirajo. Vsako leto mora redno opravljati izpite in mora takoj izstopiti, če ne zadosti obveznosti. Vsak študent medicine v ZDA je dodeljen določenemu vzgojitelju, ki ima okrog sebe skupino, v kateri je največ 10 slušateljev. Praktično obstaja za vsakega učenca po en učitelj. Celo na velikih ameriških medicinskih šolah se izobrazba za zdravnike letno po 300 študentov; drugače pa v Nemčiji: medicinska fakulteta v Hamburgu je istočasno predala diplomu 1600 ameriškega zdravniškega društva po ogledu nemških univerz prišli do zaključka, da je metoda učenja, ki naj bi služila praktičnemu vzgajanju, zastarela za 30 do 40 let.

Se posebno neprimerno pa se je izkazalo delovanje tega sistema, ko je med zadnjimi leti prišlo do močnega vdora tujih študentov na nemške univerze. Število domačih in inozemskih študentov se je zvišalo na 250.000 — največ kar jih je kdajkoli bilo. Iz tega izvirajo tipične posledice: fakultete so se odločile pa prenos predavanj s pomočjo televizije v ostale pomožne prostore. Kupčija z mesti v laboratorijih, kjer študentje opravljajo obvezne vaje, je dosegla v Hamburgu do 200 DM, za posamezno delovno mesto.

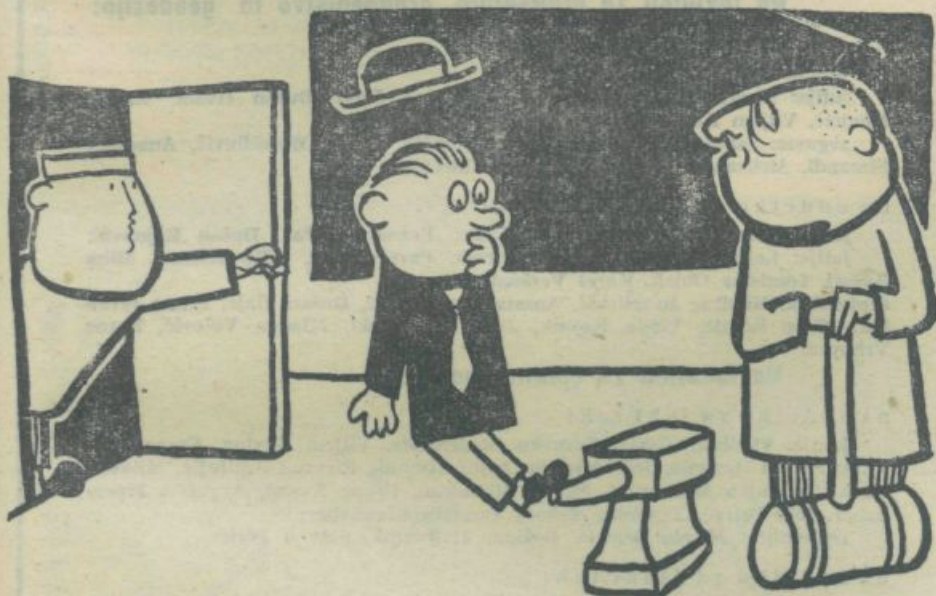
Izobrazba nemškega medicincev teče torej po nejasni poti, se dvomljivo pričinja in dvomljivo konča. Študentu posredujejo v večini primerov preobširno snov, ki je po svojem obsegu in značaju namenjena študentom filozofske in podobnih fakultet. Zato se študentje čutijo preobremenjene, ali pa govorijo o tem, da jih fakulteta »vleče za nos«. Medicinci imenujejo to stanje »nevrozoz« guljenja. Način, ki jim preostane, je torej kampanjski.

V nasprotju pa je na ameriških univerzah v rabi skupinsko predavanje. Pri tem se učna snov predava istočasno teoretično in praktično. Tako dobijo študentje zaključeno sliko oz. predstavo o določenem problemu. Nemški študentje pa se izgubljajo v dolgovernih predavanjih, ki so obenem prezentiranje osebnega pogleda določenega predavatelja. Nihče namreč ne more profesorju oporekati njegovih predavanj. Zato predstavlja 471 predstojnikov, kolikor jih zmorejo nemške medicinske šole, monopol, v katerega nima nihče vpogleda.

Izpitni rezultati kažejo, da je odstotek padcev pri izpiti na ničli. V zimskem semestru 1959/60, kot kažejo statistični podatki, je pri 1073 kandidatih padlo samo 2,9 odstotkov. Na drugih fakultetah je ta odstotek precej višji. Zato se slišijo izjave, da so študentje medicine, ki niso zmogli opraviti izpitov na medicinski fakulteti v Teheranu, le te z lahkoto »pridobili« na nemških fakultetah.

Konec junija tega leta je nemško zdravniško društvo z razočaranjem ugotovilo, da se kljub nujni potrebi po reformi medicinskega študija ni v 15 letih nič premaknilo. Z malenkostnimi spremembami se prav nič ni spremenilo stanje, ki ga nemško zdravništvo smatra za »v nebo vpljoček«. Izjema je edino univerza v Giessenu, kjer so učitelji kljub vsem napadom ostalih ustanov začrtali temeljne sodobne in aktualne načina izobraževanja bodočega zdravnika. Pri tem delu so angažirali mlade moči, kar je — po mnenju enega izmed tamkajšnjih učiteljev — popolnoma spremenilo socialno strukturo fakultete, odnose med predavatelji in med študenti. To je samo dokaz, da se lahko izvrši reforma študija zgolj ob istočasni reformi fakultete. Vprašanje rešitve problema v duhu nove reforme pa je še vedno odprto. Profesor Schaefer iz Heidelberga, ki se močno poteguje za novo reformo, je označil stanje oz. rešitev takole: »Mogoče je potrebna revolucija!«

Po reviji Der Spiegel priredil Anton Stern



»Tako, in tukaj dobite narkozo!«

centracijo kot ostale dežele evropskega skupnega trga, vse vzhodne države in celo ZDA, je prebivalstvo, po mnenju kliničnega profesorja Laude o stanju v Nemčiji, »kljub vsem pridobitvam moderne medicine danes na slabšem kot pred 80 leti.«

## Izobrazba nemških medicincev

Ceprav dobijo nemški medicinci ob zaključku svoje študija kar dve spričevali (spričevalo o državnem izpitu in o promociji), pa nemško medicinsko izobrazbo v zadnjem času v inozemstvu odkrito podcenjujejo.

Tudi nerazvite dežele, ki sicer cenijo nemško tehniko, ne kažejo zaupanja v nemške medicinske izpite. (Egipt). V Sudaanu je, kot poroča nek univerzitetni učitelj, nivo izobrazbe v medicinski stroki v povprečju zanesljivo višji kot na nekaterih nemških fakultetah.

## Mnenje nemškega zdravništva

Temu glasu iz puščave se je pridružil še zbor iz Nemčije — zdravništvo vse zvezne republike: »Zdravniška izo-

nih učiteljev in znanstvenikov, pičlo zanimanje za medicinsko znanost in končno II. svetovna vojna, so končali ta razvoj; Nemčija je izgubila vodilno mesto v zdravstvu. Novi center medicine je postala — Amerika.

Tudi na seznamu Nobelovih nagajencev se vidi ta »razvoj.« Samo enkrat v zadnjih 20 letih je bil odlikovan z najvišjim mednarodnim medicinskim priznanjem Nemeč; v istem času so dobili Švicarji 3, Velika Britanija 5 in Amerikanci 22 Nobelovih nagrad.

Primer Amerike pa je jasno dokazal, da je visoka stopnja medicine osnovni pogoj za izobrazbo dobrih zdravnikov. Nek profesor ugotavlja, da je mlad ameriški zdravnik bolj pripravljen na zdravniško prakso, ker pozna tudi socialne plati medicine, ki jih nemški študij zapostavlja. Ameriški zdravnik je zanesljivejši v diagnozi, terapiji in v obravnavanju odnosov med ljudmi. Amerikanci so se prilagodili vedno večji specializiranosti stroke, v raziskovalnem in v učnem smislu:

v znanosti so sistem skupinskega dela, ki nemški tradiciji ni prijal, razvili do dovršenosti. V zdravniški izobrazbi pa so razvili sistem pouka ob bolnikovi postelji. Ameriške medicinske ustanove, namenjene visokošolske-





Svobodne katedre so znova pritegnile veliko študentov k sodelovanju.

# Aktivizacija študija na svobodnih katedrah

V četrtek, 15. novembra je svobodna katedra pravne fakultete izvedla prvi del predavanj o predosnutku nove ustave z naslovom: Pravica do družbenega samoupravljanja. Ker je delo študentov v obliki študijskih skupin odlično uspelo, zasluži, da spregovorimo o tem kaj več.

Vse gradivo so študentje razdelili na tri dele — prvega smo slišali že v sredi tega meseca. Studentje so delali v dveh smereh — individualno in v študijskih grupah. Pri prvi temi je sodelovalo v 6 skupinah več kot 40 študentov. Vsaka skupina je preštudirala in obdelala v krajših referatih, ki so jih potem na svobodni katedri prebrali vodje skupin, eno od naslednjih tem: 1. družbena lastnina, 2. pravica delovnih ljudi v procesu dela in delitve družbenega proizvoda, 3. družbeno samoupravljanje kot izraz neposrednega izvrševanja suverenosti delovnega ljudstva, 4. omejitve ponovne izvolitve, prepoved združevanja funkcij in rotacija, 5. ustavnost in zakonitost ter 6. individualne svoboščine, pravice in dolžnosti. Referati so bili zelo dobro pripravljani, predvsem pa kratki in so povzeli le glavne ugotovitve diskusij in študija po posameznih študijskih skupinah, saj so bili bolj uvod in priprava za diskusijo kot pa težišče sestanka. Po referatih sta odgovarjala na vprašanja dr. Miha Potočnik, tajnik LS LRS in član republiške ustavne komisije, ter dr. Branko Premrou, svetnik sekretariata IS za zakonodajo in organizacijo. Diskusija se je zelo razživela, študentje so tudi s svojih gledišč osvetljevali nekatera vprašanja. Pri več problemih, ki se nanašajo tudi na univerzo in študij na njej, je diskutiralo in polemiziralo tudi po več študentov, ki so pri svojih izvajanjih pokazali, da snov dobro poznajo, in da jih problemi zelo zanimajo. Samo kot ilustracijo za plodno diskusijo bi povedal, da je branje referatov trajalo pri-

bližno tričetrt ure, diskusija pa več kot dve uri in pol.

Pri tej obliki predavanj se je pokazalo dvoje značilnosti, ki so izredno pomembne za uspeh podobnih oblik dela: 1. izbira snovi, privlačna za študenta in 2. poprejšnja seznanitev študenta s snovjo in podrobna priprava na sestanek, saj samo tako lahko steče tehtnejša in živahnjša diskusija, ki naj postane jedro podobnih večerov.

Doslej so se odvijala skorajda vsa predavanja na svobodnih katedrah, kakor tudi pri samem pouku, izključno le v obliki ex cathedra. Tak način obravnavanja snovi se je ohranil še iz najstarejših časov, ko smo dobili šele prve fakultete. Taka oblika dela tudi na predavanjih svobodne katedre ne ustreza več. Tudi tu je treba preiti na nove oblike dela. Potrebno je preiti na aktivizacijo predelovanja izbranih vprašanj. Vsi študentje morajo postati aktivni sodelavci, ne le pasivni poslušalci; subjekt sestanka, ne samo objekt. Aktivizacija lahko koristi tudi pri pripravi mladih ljudi za javno nastopanje. Oblika dela s študenti, ki bodo sami izbirali snov za take večere in obdelovali vprašanja preko študijskih grup, bo gotovo tudi v prihodnje pritegnila največ študentov. Zelo važen faktor za uspeh pa gotovo ostane še naprej dobra priprava sestanka in izbira kvalitetnih predavateljev, ki bodo odgovarjali na vprašanja. Za prihodnjic bi bilo morda dobro, če bi povabili več različnih predavateljev, ki bodo lahko probleme osvetlili še iz drugih zornih kotov.

Seveda pa ni nujno, da sedaj, ko je ta oblika dela uspela, togo ostanemo le pri tem. Iskati moramo še nove možnosti, morda bi kdaj povabili na sestanke tudi tuje predavatelje, ki bi skupaj z našimi razlagali vprašanja, ki presegajo krog domačega prava. Želimo si tudi živlega stika s prakso!

Ker se pojavljajo nejasnosti glede izbire programa dela svobodnih kateder, bi pripomnil, da je njihov namen in smisel ravno v poglobitvi vsebine študija, v dopolnitvi študijskih programov posamez-

# POROČILA NISO MERILO USPEHA

Prve dni novembra se je prvič sestala novoustanovljena komisija za višje šole in akademije pri UO. Bežen pregled stanja na teh ustanovah je pokazal, da organizacija ZŠJ na njih ne dela tako, kot bi bilo treba (to je tudi razlog za ustanovitev te komisije). Toda — ali je bilo na teh šolah res tako malo storjenega ali pa je treba za njihovo delo uporabljati le drugačna merila, kot za ostale fakultete? Kaj imajo šole in akademije skupnega? Pravzaprav zelo malo, morda edino to, da je na vseh zelo malo študentov.

Na akademiji upodablajočih umetnosti je letos vpisanih šestdeset študentov. Doslej nismo imeli svetov letnikov (šele letos pristopamo k formiranju letnih). Toda, ko smo si zaželeli novega profesorja, smo stopili na rektorat in ga dobili. Ko so nam za popoldanski čas zaprli ateljeje, smo protestirali, in zdaj lahko de-

lamo v njih ves dan. Ko je šlo za spremembo urnika, smo se pomenili s profesorjem in za nekatere predmete izbrali čas, ki ustreza tako nam kot profesorjem, itd. Ne trdim, da smo rešili vse študijske probleme (kje pa so jih?), trenutno najbolj pereče pa smo.

Vse to kaže, da se dejavnost študentov ne more meriti zgolj po uspehih v njihovih poročilih in po tem, koliko sestankov so imeli, koliko novih komisij so ustanovili. V letniku, ki šteje sedem študentov (kot pri nas), predstavljajo vsi — vse komisije, vse odbore, vse svete. Današnja splošna psihoza ustanavljanja novih in novih forumov in organov nas lahko zapelje v formalizem in topost. Za mnoge stvari bi se lahko vprašali, ali res prihajajo od spodaj, ali so rezultat resničnih potreb, ali pa so zgolj zaradi nekkih kampanj od zgoraj... Če se vrne mo nazaj na višje šole in akademije: zakaj pa je skoraj brez izjeme povsod dobro delala socialnoekonomska komisija? Na tem področju so študentje dejansko prizadeti, tu je resnična potreba za obstoj take komisije. In zato tudi uspešno dela.

Skoraj nikjer na višjih šolah in akademijah ni zažvelo ideološkopolitično delo. Tu spet pride do izraza majhno število študentov na teh ustanovah. Če se npr. na strojni ali pravni fakulteti udeleži predavanja svobodne katedre vsak deseti študent, jih pride še vedno preko petdeset, ker je po splošnem mnenju že uspeh. Ako zdaj izračunamo isto razmerje na Auu (mislím, da je primerjava dopustna, saj gre povsod za študente), pridemo do številke šest. To pa nikakor ne zadostuje za povprečno dobro predavanje... Podobno lahko apliciramo to na študijske grupe in navsezadnje celo na katedre.

To je samo nekaj drobnih pripomb k problematiki višjih šol in akademij, samo poskus osvetliti vprašanje še z druge plati. Šele, ko bomo poznali vse aspekte problema, bomo lahko iskali rešitve.

M. Potočnik

Meglič Jože, Auu

## Diplomirali so

### Na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo:

na oddelku za arhitekturo:

junijska: Terezija Varlec;  
 julijska: Marija Božič, Roman Čizej, Bruno Gojo, Dušan Hvala, Matjaž Klopčič, Viljem Konič, Tatjana Kušar, Majda Verčnik;  
 avgusta: Jakob Dakskobler, Helena Kavčič, Cedna Momčilović, Anamary Simandl, Aleksander Škerlavaj, Vilko Videčnik;

na oddelku za gradbeništvo:

junijska: Kosta Gavanski, Janez Kalan, Franc Pogačar, Dušan Rajnovič;  
 julijska: Lojze Cvikl, Zdenko Camernik, Pavel Kolar, Filip Kolenc, Miha Koželj, Tomislav Oblak, Karel Veršnak;  
 septembra: Miodrag Bračilovič, Anastas Čukalevski, Dušan Flajs, Franc Jevnikar, Milan Kostič, Vlado Kotnik, Jonče Krstevski, Mladen Vulović, Franc Vrhovec.

### Na fakulteti za elektrotehniko:

na oddelku za jakitok:

junijska: Vladimir Čosič, Zdravko Grafenauer, Viljem Kozinc, Franc Kraševac, Stefan Marjetič, Jože Mencin, Anton Rupnik, Zivorad Andrejič, Milovan Đurković, Gojko Macanović, Marko Mladovan, Franc Nosan, Avguštin Pipembaher, Jože Petrač, Tomislav Šebalj, Davorin Standohar;  
 septembra: Nikola Delević, Božidar Hribernik, Slavko Perić;

na oddelku za šibkitok:

junijska: Janez Debeljak, Božidar Marković, Janez Pavšek, Igor Pompe, Andrej Praprotnik, Miodrag Stuparski, Bernard Servici, Feliks Tavčar, Jakob Dolenc, Andrej Iršič, Janez Kadunc, Đorđe Petković, Mihael Unk, Vladimir Zupan;  
 septembra: Rudolf Berce, Jurij Butina, Miroslav Juranji, Janez Rožič, Janez Šarc, Slavoljub Tesić, Nikolaj Zvokelj.

### Na fakulteti za strojništvo:

junijska: Božo Antekolović, Maks Avsec, Milivoj Djoković, Leopold Faganel, Davorin Golob, Marjan Gostinčar, Franc Jarc, Anton Jezernik, Henrik Kovač, Ludvik Krese, Janez Kranjc, Karel Kranjc, Edvard Platovšek, Ciril Podkrajšek, Marjan Skok, Marko Šmuc, Janez Sporn, Albert Strukelj;  
 julijska: Andro Alujevič, Ludvik Černe, Anton Finžgar, Franc Garvas, Ibrahim Hadžimešić, Vukoman Jušković, Dušan Kačičnik, Franc Kastelec, Jovan Mihačević, Jože Mursa, Radmilo Savič, Zarko Trklja, Peter Voj;  
 septembra: Bogomir Blaznik, Jurij Globačnik, Aleksander Jovan, Franc Korošec, Ignac Kuralt, Janez Lap, Metod Marchisetti, Asim Perviz, Vincencij Rotar, Jože Sever, Franc Sovinc, Bogomir Urbas, Stanislav Varšek, Jože Vuk.

čestitamo



# Boljše kot lani

V prvih dneh preteklega tedna je bil v Kolegiju redni letni zbor koristnikov, ki se ga je od 453 stanovalecev udeležilo le 252. Skupščine so se udeležili tudi člani upravnega odbora.

Poročilo predsednika študentskega sveta je bilo jedrnat in je zajelo glavno problematiko Kolegija — prikazalo je akcije študentov v preteklem študijskem letu in seznanilo udeležence z uspehom in realizacijo na zadnjem zboru sprejetih sklepov. Poudarjeno je bilo, da je študentski svet odigral v mandatni dobi pomembno vlogo, čeprav so se člani zaradi preseljevanja v druge študentske domove pogosto menjavali. Predsednik je poročal, kako je študentski svet interveniral pri Kuratoriju študentskih menz in domov za pomoč pri hrani, kako je svet rešil vprašanje prehoda čez teritorij Gospodarskega razstavišča, poročal pa je še o delu fotokluba, športne aktivnosti kolegijašev in drugo.

Poročilo upravnika je bilo kratko in je zajelo bistvene probleme. Študentje so zelo pohvalili pravnikovo zamisel, ko je že dva dni pred skupščino razobesil svoje poročilo na oglasni deski. Iz poročila je bilo razvidno, da se je kapaciteta kolegija znižala, da je tudi menza prizadeta s tem, da je manj študentov in še manj prehodnih gostov, ki so se nehali hraniti v kolegiju zaradi zapor pri GR in gradnje podvoza. Študente je upravnik seznanil s tem, da stavbo kolegija upravlja GR, s katerim Kolegij že lep čas nima najboljših odnosov. Ker ni več tolikšnega povpraševanja po sobah v študentskih domovih kot pred leti, bo treba začeti premišljevat tudi o tem, kako bi kolegijašem nudili tudi kaj več udobnosti, ker moramo v nasprotju z lanskoletno ugotovitvijo le priznati, da je kolegij drugorazredni študentski dom. Zaradi tega starejši študentje stremijo za tem, da se preselijo na boljše. Tako nas podatek, da je letos v Kolegiju 184 novih stanovalecev, ne sme začuditi... Iz referata upravnika smo tudi izvedeli, da se je uprava kolegija znašla v preteklem letu pred velikimi težavami, ko se je pojavilo vprašanje, kdo bo plačal škodo, ki jo je naredil bivši ekonom, ki je z malomarnim poslovanjem oškodoval Kolegij za 10.000 kg krompirja, kar je naneslo za okrog 400.000 din škode. Prav tako je tudi blagajnik (prejšnji, jasno!) z manipu-

lacijami pri blokkih za hrano oškodoval Kolegij za 141.000 dinarjev. Da je Kolegij v tako slabih odnosih z upravo GR, so krivi gospodarski spori: uporaba vode in po novem bo prišlo na vrsto še obračunavanje centralne kurjave, če bo stavbo Kolegija tudi dejansko prevzelo GR.

Ostalo je povedala razprava po poročilu Vmes so bile izvedene volitve novega študentskega sveta — bolj po domače, kot po pravilih o volitvah in kot je že ustaljen običaj. Diskusija se je začela z nepomembnimi vprašanji: zakaj večkrat ni električnega toka, zakaj so stranišča v pritličju ponesnažena, kako je s kopalnico in pralnico, pa še o centralni kurjavi, disciplini in telefonu, buffetu, umazani posodi in toplem mleku, pa o enolončnicah ob nedeljah zvečer. Kazalo je že, da bodo razpravljali študentje brez povezave med posameznimi problemi, a so diskutantje pozneje resno posegli v razpravo in odločno, z ustreznimi argumenti, razpravljali o disciplini, telefonu in centralni kurjavi, za katero morajo plačevati neprimerno več, kot pa so dejanski stroški. V zvezi s telefonom je bilo postavljeno tudi vprašanje postenja kolegijašev, saj je žalostna ugotovitev, da so terjatve pošte, ki registrira telefonske razgovore, večje od zneska, ki ga dežurni študentje prinese kot inkaso vsako jutro v upravo. Ob tem so govorili tudi o povečanem številu tatvin, ki so pogosto posledica ilegalnega prenočevanja in premajhne pazljivosti kolegijašev samih. Med drugimi so tudi poudarili, da so kolegijaši v šprtnem življenju prikrajšani v odnosu do drugih, saj razen halinišča in odbojkarskega igrišča nimajo ničesar. Zaradi omejenih finančnih sredstev jim je upravnik z obžalovanjem odklonil prošnjo, da bi uprava kupila žogo za odbojko.

Smu z letošnjim zborom koristnikov v Kolegiju zadovoljni? Do neke mere — da! Udeležilo se ga je precej novincev in tudi sodelovanje študentov — zlasti pri najbolj zanimivi točki razprave, ko se je razpravljalo o hrani in cenah — je bilo na dostojni višini. Opaziti je bilo tudi resnost pri obravnavi problemov in prav tako nenehno zanimanje in disciplino, ki sta vladala v vsem poteku skupščine. Le škoda, da se je zbor koristnikov zavlekel malo preveč pozno v noč, ker bi sicer zapustil še boljši vtis.

TaM



V ponedeljek, 26. novembra je bila na univerzi svečana podelitev nagrad študentom-udeležencem natečaja Zveznega zavoda za javno upravo iz Beograda. — V prihodnji številki bomo o tem še poročali. Foto: Stojan Kerbler

Na osnovi sporazuma med ŠTUDENSKO ZVEZO na univerzi v Göttingenu (Zahodna Nemčija) in UO ZŠJ Ljubljana o izmenjavi kontaktnih štipendij za leto 1963 — razpisuje odbor za mednarodno dejavnost (pri UO ZŠJ)

## NATEČAJ

za dve enomesečni kontaktni štipendiji za mesec februar 1963.

Pogoji natečaja so naslednji: jezika

1. Dobro obvladanje nemškega (znanje jezika bo preizkušeno)
2. Družbenopolitična aktivnost.
3. Dober študijski uspeh.

Kandidati naj pošljejo prošnje do 15. decembra 1962 na naslov: Odbor za mednarodno dejavnost pri UO ZŠJ, Poljanska 6/II.

Štipendije niso namenjene znanstvenemu delu, temveč je njihov namen proučevanje raznih področij študentske problematike (študijski sistem, socialnoekonomski problemi i. dr.). Kandidati naj v prošnji navedejo, na katerem področju v ZŠJ ali v drugih organizacijah delajo.

Natečaja se lahko udeležijo vsi študentje univerze v Ljubljani. O izidu natečaja bodo kandidati pisмено obveščeni.

ODBOR ZA MEDNARODNO DEJAVNOST

# Svečana akademija v počastitev Dneva republike

V soboto 24. novembra je združenje študentov elektrotehnike priredilo svečano akademijo v počastitev Dneva republike. Enourni program je obsegal: svečani govor dekana fakultete za elektrotehniko prof. dr. ing. Romana Poniža, štiri pesmi, ki jih je zapel APZ »Tone Tomšič«, tri

pesmi v recitaciji člana SMG Saše Miklavca, ruski ples Čajkovskega, ki ga je izvedla violinistka Olga Skalarjeva, godalni trio Demšar pa je izvedel Ernest von Dohnanyjevo Marcio. Že ob vstopu je prejel vsak udeleženec tiskan pozdrav akademije. Sam program se je odvijal zelo tekoče in brez najmanjših zastojev, bil je lepo prepleten in prav vsaka točka je vzpostavila z udeleženci prisrčen kontakt. Ves čas je vladalo nekako prijetno intimno vzdušje. Udeležencev je bilo kakih 20, torej kar premalo. Odziv učnega osebja je bil dosti boljši od odziva študentov. Vzroki za to seveda so, vendar pa kljub temu, da so prepričljivi, ne smejo biti upravičljivi. Breme celotne organizacije akademije je slonelo na treh, štirih študentih (izkazali so se zlasti absolventi), od teh pa je le eden v fakultetnem odboru. Sploh pa se je tokrat fakultetni odbor dokaj slabo izkazal. Na zadnjem sestanku, ko je bil že zadnji čas, da se resno lotijo organizacije akademije, bi prav gotovo, če bi izvedli glasovanje, izglasovali, da akademije ne bo, ker pač ni bilo več dovolj časa za organizacijo in agitacijo. Zda pa so dobili krepko lekcijo o tem, kako je treba prijeti za delo.

Vsi izvajalci programa so pokazali izredno razumevanje do »kratkoročne organizatorjev, zlasti APZ (pevke so izvedle za sodelovanje dva dni pred akademijo, pevci pa le en dan pred njimi). Kritika je padla edino na račun nekoliko nespretne dekoracije dvorane, kar pa organizatorjem prav lahko oprostimo, saj je bila to šele druga akademija v počastitev Dneva republike. Lahko pa bi rekli tudi kar prva, saj bi le malokdo vedel, da lažemo.

Vsi udeleženci pa so se strinjali v ugotovitvi, da je bila prijetno doživljiva, čeprav bi lahko bil program malo daljši.

Mr



Z uspele akademije ob dnevu republike na elektro fakulteti.

Foto: Stojan Kerbler



# Kritika nema in slepa



Leopold Hočevar: Vas (lesorez) 1961

## KOSTANJEVICA V JESENI

Jesen, ki dočara svojevrstno barvno iluzijo, trepetajočo v otenkih mogočnih gozdov ob tihih Krki na Dolenjskem, ljubi menda najraje rdečino: kot da bi jo čutil japonski kipar Tanaka, ko je lani ustvarjal monumentalni oltar ali žrtvenik — kako naj bi sicer drugače imenovali to fantastično plastiko — in ga rdeče punktiral. In naš Černe, katerega Pogrebci v črni ožganini delujejo tako ekspresivno in so se tudi navzeli te žive rdečine. Če zaideš v tem času v Kostanjevico na Krki, imaš pred seboj prav gotovo jasen cilj: pogledati si dosežke obeh mednarodnih kiparskih simpozijev Forma viva in si privoščiti zlahtnega cvička z Gadove peči. Danes nastaja pod nekdanjo baročno fasado kostanjeviškega kloštra odlična zbirka lesenih monumentalnih plastik — prava galerija na prostem, ki ji zatišje pod kostanjeviškimi hrasti in ob nekdanjem samostanu nudi vse potrebne življenjske pogoje. Flebigova »vrata«, če lahko tako imenujemo letošnjo plastiko nemškega ustvarjalca, ki je z odličnim posluhom za ohranitev kiparskih kvalitet ujel stik z arhitektonsko kompozicijo, ne rabijo nobenih tečajev: vedno odprta nas vabijo, da mimo skupine naivnih in monumentalnih kmečkih figur srbskega samouka Petra Smajiča stopimo med ostale plastične zapise dvo- oziroma trome-sečnega bivanja mladih kiparskih ustvarjalcev med prebivalstvom tihe Kostanjevice. Nekaj je gotovo: ne le, da je prav kostanjeviški simpozij danes izjema v svetu glede na uporabo tovrstnega materiala, ampak je treba tudi ugotoviti, da so letošnje plastike kvalitetno vsaj enakovredne lanskoletnim, na vsak način pa pristnejše in bolj pogojene z okoljem, torej na splošno tudi izvirnejše kot v Portorožu. Ni vseno, kakšni so ustvarjalni pogoji: stik z domačim prebivalstvom ki nudi svojim gostom najboljše, kar premore, od za ta čas preurejenih prostorov

osnovne šole do prijazne besede in občutka, da se zavedajo, kaj jim želi izpovedati njihov gost. Toliko bolj, če čutijo, da je umetnik njihovega rodu: zahvala kmetu Smajiču, ko je podaril Gorjupovi galeriji eno svojih plastik, je bila tako spontana, da bi človek, ki prvič stopi na ta tla, komaj mogel verjeti. Sicer pa s tem že presegam okvirje simpozija Forma viva. Ob koncu morda le to: umestneje bi se zdelo — morda tudi vsako leto — ohranjati prav tradicijo tega »lesenega« simpozija, ki prinaša nove ideje, realizirane na dostojni višini, ne da bi imeli občutek kakršnekoli stagnacije, o kateri bi se sicer dalo govoriti v sodobnem kiparskem izrazu.

Prej smo zapisali, da je Kostanjevica tiha. Morda velja to za jesen, ko pa se kljub temu obnavlja vsaj osnovna rekonstrukcija že omenjenega kloštra. Prihodnje leto bo spet zaživel Dolenjski kulturni festival. Malo čudno zveni: mestece s štiristo (z okolico jih ima devetsto) prebivalcev je šest let zapored vzdržavalo kulturne prireditve na zavidljivi višini. Na arkadnem dvorišču nekdanjega španhajmovskega letnega dvorca sta nastopili že ljubljanska in zagrebška Opera, ljubljanska Drama in Eksperimentalno gledališče, pa tudi celjsko in tržaško gledališče tu redno gostuje. Letos, ko se samostan preureja, je festival zamrl: zato pa bo prihodnje leto tem boljši in večplastnejši. Tako zadržuje prizadevni in vodilni kulturni delavec, ravnatelj osnovne šole Lado Smrekar, ki poleg vsega drugega vodi domače gledališče, v katerem režira in igra. Po njegovi zaslugi je to gledališče z uspehom gostovalo v zagrebškem dramskem gledališču, pa čeprav je nastopil poleg majhnega števila izobražencev v glavni vlogi krojač. Zdi se, da je kulturni led v Kodtanjevi po zaslugi posameznikov že zdavnaj prebit in bi se morali drugi kraji zgledovati po Prosvetnem društvu Lojze Košak; predvsem pa bi bilo na mestu »krepkejšee« razumevanje pristojni politični oblasti, saj je lani dobilo to društvo komaj 15.000 dinarjev občinske dotacije. In vendar gostuje domače gledališče po okolici, igral-

ci se vozijo s kamioni itd. Veliko volje, predvsem pa kulturne zavesti je treba imeti za vse to.

Omenili smo že tako imenovano Gorjupovo galerijo, ki ima svoje zasilne prostore po šolskih hodnikih: 70 avtorjev z okoli 300 dovolj kvalitetnimi deli predstavlja osnovo za likovno vzgojo Kostanjevičanov, ki jih poleg tega seznanja še Lamutovo razstavišče v nekdanjem gradu z dosežki sodobne, pa tudi preteklega domačega likovne umetnosti. Tri tisoč do pet tisoč ljudi povprečno obiše vsako razstavo. Letos jih je bilo že pet: pregled slovenskega slikarstva od 14. do 20. stoletja (združeno s 4 predavanji), izbor iz jugoslovanske grafike, razstava Hinka Smrekarja, naivnih kiparjev in pripadnikov Hlebinske slikarske šole (znana zbirka zagrebškega novinarja Ledića) in Borčić-Kuglerjeva. Sicer pa je to tudi le del že sedemletne likovne tradicije, ki je pričela nastajati v skromnih možnostih, to je, ob odkrivanju domačega slikarja Jožeta Gorjupa, ki je v tridesetih letih mnogo premlad umrl. Naj omenimo na tem mestu še kvalitetnega grafika Vladimira Lamuta, za katerim je letos ostala le bogata, bolj ali manj urejena zbirčina. »Z načrtno vzgojo se je dalo marsikaj doseči. Zato mednarodni kiparski simpozij ni tujec v skromnih, navidez zelo težkih razmerah. Mnogo si obetamo od obnovljenega samostana, kjer se bosta pod isto streho znašli Gorjupova galerija in obrat tovarne zdravil Krka, ki je poleg republiškega sveta za kulturo in prosveto in pristojnih družbenopolitičnih skupnosti v znatni meri prispevala sredstva za obnovo tega kulturnozgodovinskega objekta. Stalna zbirka v jugoslovanskem izboru naj bi bila predstavljena v enem samostanskem traktu, kjer bi tudi občasne razstave našle v eni večjih dvoran svoje mesto.«

Tako je navdušeno razlagal ravnatelj Smrekar. Ob vsem tem si le želimo novnega snidenja s Kostanjevico, ki naj ne bo tiho, ko bo treba govoriti o širjenju kulturnega vpliva daleč izven kulturnih centrov.

R.N.





Največja dosedanja turneja Akademika je končana. Njegove skupine je spremljal tudi naš fotoreporter Joco Znidaršič, ki vam bo v prihodnji številki posredoval obširnejšo reportažo o turneji.

# AKADEMIK DOMA

»Maroltovci«, »primorci«, »korošci« in jazz orkester Ad hoc s pevcem so se vrnili. To je bila doslej največja Akademikova turneja. Zagoreli in polni besed. Potreben je samo namig in že se sproži plaz: »To je bilo v Kairu... to je bilo v Luxorju... to na cesti, v dvorani. Pripoved bo počasi postala umirjena, veteranska, nikoli pa manj lepa, manj zanimiva.

Res, turneja je trajala samo 14 dni, torej manj, kot smo prvotno predvidevali, uspela pa je vsenoč je začel predsednik Peter Toš na mali tiskovni konferenci dan po vrnitvi. Prvotno so si turnejo zamislili nekoliko širše, poleg Egipta naj bi obiskali še Sudan, pa tudi v Egiptu samem naj bi obiskali več krajev, predvsem pa tudi jugoslovanski odred v sestavi sil OZN na Sinajskem polotoku. Ob povratku naj bi nastopili še v Atenah, to pa je odpadlo v zadnjem trenutku, ker jih gostitelj zaradi preobremenjenosti ni mogel sprejeti. V Egiptu so imeli devet večjih in dva manjša nastopa, katerim je prisostvovalo več kot 11 tisoč gledavcev. Teh bi bilo še veliko več, če jih ne bi ovi-

ral sistem razdeljevanja vstopnic. Končno pa je za to poskrbel organizator — turnejo je pripravila jugoslovanska ambasada in ministrstva za kulturo ter ministrstvo za mladino.

Turneja je potekala po mestih Kairo — Asyuth — Luxor — Minia — Kairo, potem pa še Tanta, Aleksandrija, Mahala al Kobra, Port Said. To so bila v glavnem univerzitetna mesta. Potovanje je bilo naporno, pogosto je na račun utrujenosti trpela kvaliteta nastopov. Motila jih je velika vročina, prah, pretile so nevarne bolezni. V dneh turneje so prepotovali tri tisoč kilometrov.

Prebivavci so jih povsod navdušeno sprejemali. Vedeli so o njih samo to, da so Jugoslovani, pa je že zadostovalo za gostoljubnost. Ko so videli njihov nastop, pa so navdušeno ploskali folkloristom, ob nastopih pevcem in zborov pa so lahko samo zgnajevali z glavami. Teh zvrsti do sedaj mnogi niso niti poznali.

Posebno v manjših mestih je vedelo za nastop vse mesto. Pričakali so jih s transparenami in navdušeno vzklikali. Predstavam so skoraj povsod prisostvovali tudi

guvernerji posameznih pokrajin in drugi visoki uradniki. Guvernerji so jim povsod priredili slavnostne sprejeme.

Turneji ne moremo pripisovati večjega kulturnega pomena, večji je bil politični. Prebivavcem Združene arabske republike ime Jugoslavija nekaj pomeni. To jim je več kot karkoli drugega. Tudi ne moremo trditi, da so bili nastopi na zavirljivi kvalitetni ravni, ki je spričo vseh mogočih okoliščin nismo mogli pričakovati. Ves uradni egiptovski tisk je ves čas turneje budno spremljal njeno delo, ob koncu turneje pa je imel Akademik v Kairu tudi nastop, na katerega so bili povabljeni vsi domači in tuji novinarji. Posneli so jih tudi na televizijo.

Upamo, da Akademik ne bo zaspal na lovorikah, in da se nam bo kmalu pokazal spet s svojim starim, izdelanim programom, prav tako pa upamo, da nam bo kmalu pokazal še kaj, česar še nismo videli. Seveda mu prav vsi želimo še veliko veliko uspeha. O njihovi nepozabni turneji še nismo rekli zadnje besede.

Jože Prešeren

## ZAPIS O FILMSKEM VELIKANU LUISU BUNUELU

# UPORNIK PROTI ZLAGANI MORALI

družini. Solal se je pri jezuitih, vendar pa njegov že takrat uporniški duh ni zdržal dolgo v morečem malomeščanskem vzdušju polnem svetohlinstva. Pobegnil je v Madrid, kjer se je vpisal na univerzo in študiral nevrologijo. V tem času se je spoznal s takrat najnovejšim surrealističnim gibanjem v umetnosti, kmalu pa je tudi začutil, da je prav film tisto izrazno sredstvo, s katerim bo mogel najboljše in najmočnejše izraziti vse tisto, kar je nosil v sebi že ves čas od svoje rane mladosti, kar je nezadržno vrelo v njem, in česar ni mogel več zadrževati. In to je bil upor, oster in naravnost besen upor zoper vso zlaganost in licemernost meščanske družbe.

Bunuelov filmski opus je izredno obsežen. Doslej je ustvaril že blizu trideset filmov, od katerih je videla Evropa komaj polovico, pri nas pa smo jih videli še precej manj. Bunuel se je namreč zahteval pred španskim terorjem v Mehiko, kjer je našel vsaj kolikor toliko veliko ustvarjalno svobodo in kjer je našel tudi svojo drugo domovino. Od tu do Evrope — pa je dolga pot.

Pomen in vloga, ki ju ima danes Bunuel v filmskem (meščanskem) svetu, sta pri nas težka doumljiva. Bunuel je revolucionar (kar za nas pravzaprav ni). Je popolnoma svojstvena osebnost v tem svetu, tematika, s katero se vedno znova spopada v svojih filmih, je edinstvena, značilna zanj in za njegovo mišljenje. Lahko bi ga primerjali z Luthrom, z njegovo vlogo in s pomenom, ki ga je imel v tedanjem času. Bunuel je namreč prav tako oster nasprotnik cerkve in visoke duhovščine. Zanj so značilne besede, ki jih je izrekel v Nazarinu: »Če bi se Kri-

stus danes vrnil na zemljo, bi ga ponovno križali...« Vendar pa ostaja zgornja primerjava pri Bunuelu zgolj površinska. Bunuel, če hočete, išče boga v samem človeku (kot Luther), toda pri tem ne izhaja iz verskih dogem. Od tu njegove besede, s katerimi je duhovito, a odločno podčrtal svoj svetovni nazor: »Hvala bogu, še sam ateist.« Bunuel sega mnogo globlje, zanj so verski okvirji preozki, preveč odmaknjeni, neresnični. Hoče biti sredi življenja. Zato sili svoje junake v množico, med ljudi najnižjih in najbolj bednih plasti. Prizore v filmih nam prikazujejo največjo človeško bedo... Pa vendar. Bunuel ni socialni kritik, ali vsaj ni samo to. Bunuela zanimajo in globoko prizadevajo človekova čustva, človekova dejanja, neprisljuna in naravna, pri tem pa ostro odvrča od sebe vsakršno laž in potvorjenost. Samo spomnimo se poslednjega prizvoda v Nazarinu; v njem je Bunuel povzdignil drobno človeško dejanje v simbol.

Kot se Bunuel bori v svojem umetniškem poslanstvu proti vsem lažnem in potvorjenemu, tako zahteva tudi čistost, pristnost samega umetniškega izraza. Bunuel sovraži konformizem in konvencionalnost, sovraži pa tudi vse tiste nenavadne prijeme, ki naj gledalca zmedejo, šokirajo. Njegovi kadri so jasni, preprosti in po svoji natančni izdelanosti že spominjajo na Antonionija.

Bunuel nam v svojih filmih ne servira neke posebne resnice. Ne uči, ker tega noče, ker prav to sovraži. Bunuel samo prikazuje in ostaja še vedno to, kar je bil že nekdaj: brezkompromisen upornik proti zlagani morali.

Ingo Paš

# KABARET V SREDO

## OPTIMISTIČNA VARIANTA VIZIJE S POVSEM DOBRIM NAMENOM

Na ulicah: plakati. Večbarvni. Z napiši: nasvidenje v sredo v študentskem satiričnem kabaretu. Na fakultetah, plakati v študentskem Naselju, vsepovsod.

Ste že bili kdaj na predstavi študentskega kabareta v Križankah? Ne, moral bi drugače vprašati: So vam predstave študentskega kabareta všeč? Tudi to vprašanje je odveč, ker vem, da so vam všeč. Kaj bi spraševal. In pravijo, da Slovenci nimamo smisla za satiro. Prav je, da študentje orjejo ledino na tem področju, to nam zagotavlja uspeh vnaprej. In nič hudega, če si kaj sposodijo drugje. Naprimer tisti prizorček s programa, ki je bil pred nedavnim realiziran (menda so si ga sposodili pri Poljaki): Na oder pride fant in vleče za seboj vrvi. Potem se ustavi in še vedno vleče vrvi, ki je ni in ni konec. Pristopi drug in ga vpraša: »Kaj ta tvoja vrvi nima konca?« »Nima.« odgovori prvi. »Cenzura ga je odrezala.«

Prejšnjo sredo sem se dogovoril s študentom, ki vodi kabaret, za kratek pogovor. Ob pol štirih sem bil v avli Križank, kjer je stala vrsta ljudi in čakala na vstopnice. Študentka pred menoj je neprestano pogledovala naprej in spraševala kolegico: »Misliš, da bova dobili vstopnice?« Končno smo se nekako prerinili do prodajavke in vzeli karte.

Ob pol osmih se je dvorana napolnila. Program se je začel ob osmih. Na oder je prišla študentka in dejala: »Začenjamo s programom. Prva točka: AKADEMSKA CETRT.« Potem je šla z odra in nekaj minut smo čakali.

»Dobro se je znašla. Nekoga od orkestra še ni.« je nekdo v dvorani pripomnil. Potem se je le začelo. Uro in pol je dvorana nepretrgoma spremljala program, potem se je publika razšla z besedicami: »Tudi naslednji program si moram ogledati.«

— Bistvo satiričnega kabareta je improvizacija, je povedal študent, ki vodi skupino. Začeli smo kot npr. Poljaki v GdanSKU, brez dotacija. Ne moreš si misliti, kaj lahko naredi dobra volja in zavzetost do dela. Sedaj smo prebili led in stvar je stekla. Poznajo nas po Sloveniji. V načrtu imamo nekaj gostovanj, prireditelj pa bomo srečanje z ostalimi jugoslovanskimi študentskimi satiričnimi kabareti itd.

Potem se vizija utrne. Na ulicah: nobenih plakatov. Brez napisov: nasvidenje v sredo na študentskem satiričnem kabaretu. Ne na fakultetah, ne v študentskem naselju, nikjer. Študentskega kabareta, ki bi se ukvarjal s satiro, na naši univerzi ni.

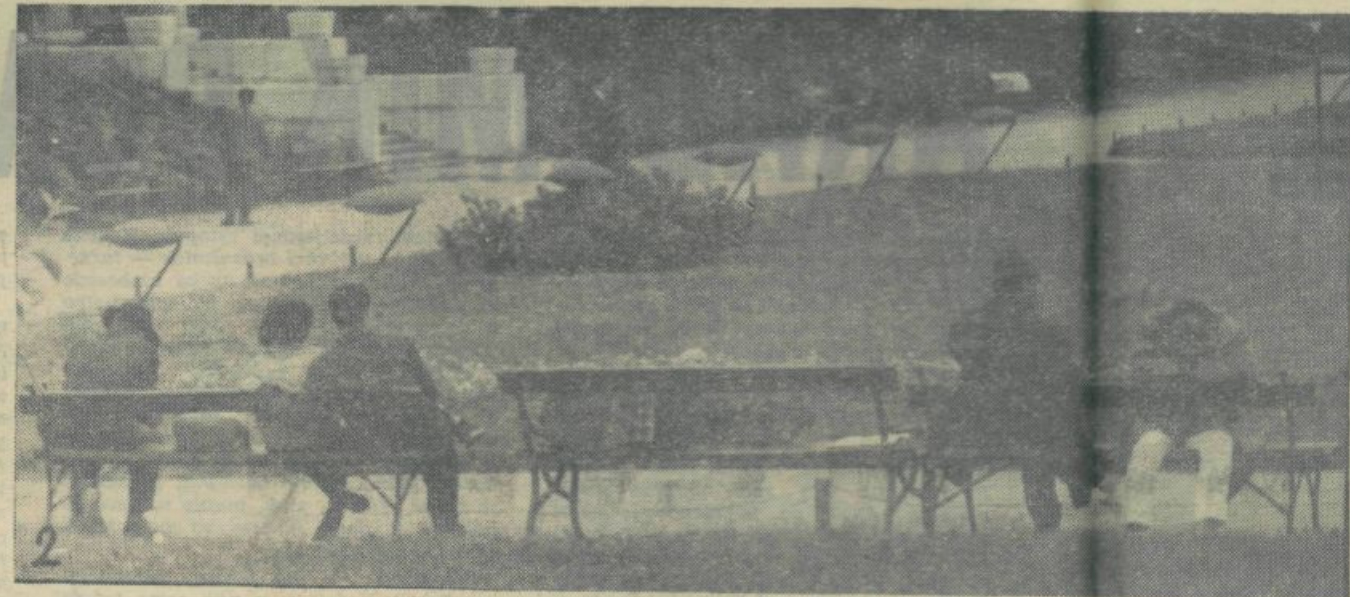
Pa vendar, naj vas vprašam: ste si že kdaj zaželeli predstav študentskega satiričnega kabareta?

Ta zapis sem podnaslovil: optimistična varianta vizije s povsem dobrim namenom. Če bi napisal drugo varianto, bi mi očitali, da pišem pamflet. In to bi tudi hotel.

Peter Breščak



# PONOSNI SMO NA NAŠE METROPOLE



- LJUBLJANA (1): Življenje mesta in življenje predmestij
- ZAGREB (2): Sestorica v parku pod kraljem Tomislavom
- BEOGRAD (3): Meja dveh svetov na sotočju dveh rek
- SKOPJE (4): Emancipacija (v avtobusu ob 14.15)
- TITOGRAD (5): Dve dobi (nezmontiran posnetek)
- SARAJEVO (6): Preteklost je utrujena do konca



**BG** je znak, ki ne potrebuje pojasnil. To je hkrati znak ljubezni. Vsi, ki prebivajo v mestu ob Savi in Donavi, na meji dveh svetov in na sotočju dveh rek, so zaljubljeni v svoje mesto. Zaljubljeni kljub vsem očitkom. Tako, kakor tisti, ki so prvič zaljubljeni.

Ce bi tehtali, strogo in razumno, dobre in slabe lastnosti domače metropole metropol, bi bile gotovo težje slabe lastnosti. Nič bi ne pomagala ne slava preteklosti in ne utež zgodovine, ko bi šlo za življenje in za današnji čas.

Beograščani pravijo tako: »Hudo je živeti v neurejenem mestu, a še huje bi bilo v urejenem!« Beograd danes ni več prestolna vas, kakor je bil takrat, ko so Turki odgalopirali, tudi ni več žrtev — ruševina, kakor je bil takrat, ko so Nemci odšli. Toda Beograd še ni velemesto. Beseda velemesto je le velika želja tega mesta.

Ne vem, kakšna merila so predpisana glede na število prebivalcev, višino hiš in površino. Le hoče neko mesto postati velemesto. Toda najvažnejša postavka je le ritem. Beograd pa je predvsem mesto ritma.

Po svojem ritmu, po glasnem vrvežu, po svoji široki duši pa je Beograd že zdavnaj velemesto. Nedvomno celo v večji meri, kakor mnoge druge evropske metropole, ki so se že davno proglasile za velemesta in središče svojih svetov.

Pojdite na Terazije ob šestih zvečer, sprehodite se tja do Kalemegdana in do hotela Slavije! Pojdite pozimi ali poleti, v košavi ali med neusmiljeno poletno pripeko! Vedno bo isto: živo, neugnano, neurejeno in polno ritma.

Beograd je pesem brez melodije, ali bolje: pesem s tolikimi melodijami, da ene same in prave ne moremo nikakor izluščiti iz disharmonije. Le ritem lahko dojamemo. Lahko! Če ga ne, nam mesto ne bo všeč. Če ga, bomo navdušeni in se bomo uvrstili med tiste, katerim je znak BG res znak zaljubljenosti.

ob savi in donavi

**ZG** odaj zjutraj nikar ne hodite v Zagreb! Posebno ne pozimi. Ljudje gledajo v tla in neradi odgovore, če jih vprašate, do kod se morate peljati s tramvajem, da bi prišli n. pr. do Zitnjaka. Zgodaj zjutraj boste morda opazili, da je Zagreb mesto, ki se je v sebi prelomilo.

Na eni strani je svet, ki ga simbolizira staro mesto, polno romantike in dokumentarnih, pa tudi nedokumentiranih spominov; na drugi pa je ledina priseljencev, ki v premeru deset kilometrov okrog mesta grade svoja »divja« naselja. Nekje v sredi in tudi sicer je bastard obeh svetov, tisto satovje nebotičnikov, ki bodo kmalu prevladali in bomo Zagreb poznali le z razglednic take vrste.

Zagreb je mesto »gosponov« in »milostiv«, ki lahko naštejejo vsaj sedem prednikov do ne vem katerega kolena, vse njihove k. u. k. nazive in številke hiš, ki so bile nekoč njihove ali so še. Zagreb pa je hkrati tudi mesto ljudi, ki so ob prihodu prinesli s seboj le svoje skromno ime, nekaj vonja po živini in zemlji ter žilavo željo uspeti v velikem mestu.

V Zagrebu se živi v ritmu, ki je večih vrtoglav in po svojem pulsu preseže beograjsko živahnost in govornost. Zagreb hoče biti evropski in samosvoj in se rad imenuje »jugoslovanski Pariz«. Ne skromno, a vendarle ne brez dokumentov.

Hkrati pa Zagreb v zadnjem času pogosteje primerjamo s Chicagom. Zaradi industrije in zaradi kriminala. Slavno in neslavno. Koliko tovarn so zgradili po vojni v tem mestu, bi bilo nemara težko ugotoviti. Morda celo več kakor stanovanjskih blokov.

Kriminal pa je v Zagrebu vsakdanja reč, vsaj po statistiki. Seveda je lopovov dovolj povsod in svako mesto se (ne) ponaša z njimi, a v Zagrebu so baje le nekoliko specializirani.

samo ob savi

**LJ** ubljana je menda najbolj samovšečno mesto med domačimi metropolami, v tem gotovo presega celo Zagreb. Če gre Ljubljancem na tuje, ne dovolijo, da bi kdorkoli izrazil še tako upravičeno negodovanje na račun Ljubljane in njenih razmer. Imajo pa Ljubljanci razloge za svoj ponos. Trditve, da je Ljubljana najbolj komfortno, udobno in z izletišči najbolj obdarjeno mesto sicer zelo drži, vendar si jo drugje tolmajo čisto na drug način. Zlobno pripominjajo, da je Ljubljana namreč — najdražje mesto med metropolami.

Nekega Ljubljancina, ki se je mudil v Beogradu, so stanovski kolegi vprašali, kaj je v slovenskem glavnem mestu najbolj imenitno in s čim se Ljubljanci pravzaprav najbolj ponašajo? Ljubljancin bi ne bil Ljubljancin, če bi v začetku ne dejal predvsem to, da je Ljubljana, če že ne najlepše (če bi ne bilo Dubrovnik) pa vsaj skoraj najlepše mesto v FLRJ. Ko so ga le stisnili k zidu z vprašanji in je moral dati zahtevano izjavo, je dejal: »Imamo nebotičnik, tromostovje in grad. Razen tega pa imamo »kozolec« in mnogo avtomobilov. Imamo tudi »Sestice« in hotel »Slona. In kaj še? Rožnik in Golovec. Razstavišče in Univerzo...« Skratka, naštel je vso geografsko-turistično navlako, ki nič ne pove. Beograščani so se malce namuznili, potem pa so začeli obujati svoje spomine iz bele Ljubljane in razlagati, kaj in zakaj jim je Ljubljana všeč ali pa ne.

Bil je to čuden seznam: šarmantne Ljubljancinke (Ljubljancin se je namrdnil) so bile seveda na prvem mestu. Povedali so tudi, da so jim všeč hoteli, v katerih se dobro spi, pa so jim všeč ljubljanska javna stranišča in še marsikaj takega, kar je in kar ni za objavo. Okusi so pač različni.

V Ljubljani se živi lepo in drago, zadovoljni in ne brez sitnosti, a kaj je meščanom najbolj všeč, navadno še sami ne vedo. Preveč se namreč ukvarjajo sami s seboj. In mesta sploh ne vidijo.

tudi ob ljubljani

**SA** mo enkrat pojdite v Sarajevo, pa boste videli, kakšno mesto je to. Šarmantno in grdo. Vprašanje je, če se vam bo zdelo šarmantno tam, kjer so novi bloki dosegli nebotične nivoje in grdo tam, kjer so stare kočice nanizane kakor nestrani kamni na ciganskih ogrlici. Tam, kjer so se razbotali novi bloki, pogosto naletimo na neurejene poti, na nenegovane trate in na popolno odsotnost cvetic in okrasnih drevesc. Blato, luže in lupi smeti pogosto okrasijo medprostore ob fantastično zadržanih linijah moderne arhitekture. Na drugi strani pa, kjer je svet med krušljivimi čardaki tesno odmerjen, je vse skrbno izrabljeno in urejeno. Vrtički brez fantazije, a lepo negovani. Stezice, primitivne, a tlakovane, po deževjih vedno znova in znova. Kontrast, boleč kakor bumerang. Sarajevo se silovito boji preteklosti.

Lahko se vam zgodi npr. tole: Sprehajate se po bosanskih metropolah in si zaželite dobrih starih sevdalinc. Zaman stikate po lokalih, nikjer nič za vas. Končno pa se vaš korak le usmeri na stari Benbaški grič, ki je opazen v tolikih pesnih in bi po vsem sodeč lahko premelega »svetišč« teh starih pesmi.

V najbolj popularni benbaški — bosanski — kavarni ljudje danes gledajo televizijo in naročajo čevapčice. Slučajno (isto slučajno) je na sporedu ljubljanska oddaja. Zelo solidna, to se ve, in zanimiva tudi, a vendar malce čudna med temi bogatimi vonjavami. Moč, ki nastopa, pripoveduje o jedilnem tistu, katerega glavni adut je korenje. Korenje in še korenje; kaj vse se da pripraviti iz korenja. Slišim stavek, izrečen skoraj v obupu: »Hvala alahu, da je Ljubljana tako daleč s tem svojim korenjem...«

ob tisti miljacki

**SK** opje je mesto mladenič. Njegova preteklost je stara in prastara, povezana je z usodo narodov in vojska, z požiganjem in razcviti, toda pravo makedonsko Skopje je mlado. In naivno. In prijetno v svoji naivnosti. Tako je mlado, da se mu še ni posrečilo dati vsem svojim ulicam prava imena; zato se ločijo kar po številkah.

Meščani so prijazni in prisrčni. Niti muhi bi ne želeli nožice skriviti. So pa seveda tudi prekanjeni in zviti, kakor vsi tisti, katerih kri se pretaka po njihovih žilah. Seveda je pri vsem tem treba povedati, da sploh ne vedo, kaj je hudobnost, in če nisi domačin, si hkrati tudi dobrodošel.

Ne poznam človeka, ki bi se imel v Skopju slabo. Lepo te sprejmejo celo nosači in natakariji, odrli te ne bodo samo zato, ker nisi domačin. Ne preostane ti nič drugega, kakor da vrneš milo za drago. Tako se celo zaradi stvari, ob katerih bi v Beogradu npr. hudo zameril, v Skopju samo skrivaj namrdneš. Ko pa so ljudje tako mili, da se jim ne upaš izreči žal besedo.

Skopje je bilo v zgodovini nešteto krat porušeno. Rušili so ga Turki in še mnogi neregistrirani pred njimi. Porušil ga je med drugim tudi neki avstrijski polvojaški frajer, ki se je šel Nerona in je z verzi pod finimi brčicami opazoval goreče mesto z griča nad njim. No, potem so ga rušili s topovi in bombniki. Tudi danes ga rušijo — največ z buldožerji. Rušijo staro mesto, pravzaprav njegovo središče, in rušijo najstarejše mesto, tisto morje kolib. Zidajo, gradijo, da kar verjeti ne moreš.

Skopje se ne boji svoje preteklosti. Skopje ljubi staro pesem, pa četudi ta ne sovpača z ritmom, ki ga narekuje in zahteva čas. Skopje je veselo, prostodušno in ti postane že po prvem obisku — dober tovariš.

ob vardarju

**TG** je znak za mesto in za republiko. Titograd je podooben mladeniču, ki se boji svoje mladosti, ker mu zaradi nje kdaj očita jo to in ono. Titograd je mladenič, ki bi se rad naredil starejšega. To je seveda povsem razumljivo, kajti njegov predvojni rival — Cetinje še ni povsem skrepenel v gorah. Ljudje imajo včasih rajši kamnite kulise cetinjskih gostilnic, kot pa zrealno kocko kavarnar v najlepšem in največjem titograjskem hotelu.

Titograd obvezno vsakogar navduši. Morda zato, ker je čisto naš. Radi ga imamo kot otroka, ki so rojeni na datum, ko slavimo nove praznike in se spominjamo ali osvoboditve ali pa ustanovitve republike. Takrat iščemo fante in dekleta, ki so bili slučajno takrat rojeni in jih potem populariziramo na prvih straneh časopisov, ne glede na to, kakšen je njihov učni uspeh. Tako je s Titogradom. Naš je, kakršen koli že je, ker ga prej ni bilo, in je nekakšen diagram naših skupnih napov za novo in lepo.

Titograd je tudi uresničena želja dobrega in pametnega Njegosa. On je hotel dol, silil je k Podgorici, k ravnini, k morju. Iskal je bodočnost. Sedaj tu postavljajo hiše in sade drevesa. Zadnja so trenutno pomembnejša od hiš. Z drevesi bi se ubranili pred dvema sovražnikoma: pred mrazom in pred vročino. Titograd namreč nikoli ne ve prav natanko, kaj je pomlad in kaj je jesen. Zima se naglo sprevrže v vročino, ta pa brez predhodnih priprav spet v mraz.

Titograd nestrpno pričakuje svojo polnoletnost. Ne po letih, temveč drugače. Titograd je z ostalo Jugoslavijo v zvezi le po zračnem mostu. Zelenično, ki pride v mesto po bifečarskih ovinkih, ne moremo jemati resno. Sele takrat, ko bo prvi brzovlak pripeljal po novi progi iz Beograda v Titograd, bomo lahko rekli: mesto ob Morači in Ribnici je postalo prava metropola.

ter še ob morači in ribnici





m. košuta  
jože prešeren  
ladislav lesar  
ivan zoran  
emil miklavčič  
n. grafenauer

JOŽE PREŠEREN

## Dan

Pri okencu majhnega podeželskega dneva je vztrajno zahteval:

»Dve karti.  
Hočem dve karti.«  
Ni povedal vrste  
in ne za katero ceno.  
In ni ga videl napis:  
RAZPRODANO.  
In ni slišal,  
ko mu je isto povedala  
prodajavka.  
Zahteval je svoje,  
vedel je, kaj mu pripada.  
Za vsakogar mora biti prostor.  
Za vsakogar je samo ena  
predstava na dan.  
Vztrajal je  
pri svoji zahtevi.

Prodajavka je poklicala  
miličnika.  
Molče se je umaknil.

Konec bi bil lahko tak:  
Sel je v gozd,  
si poiskal primerno drevo  
in se obesil.

Lahko pa tudi tak:  
Vrnil se je prihodnji dan.  
Vrnil se je prihodnji dan.  
Vrnil se je prihodnji dan.

NIKO GRAFENAUER

## Srp in sij

MATI PRIPRAVLJA ŽETEV.  
SLAST JE OKOLI VRČA.  
TAKO SEM ČVRST V USTIH.

IZ VSAKE ŽENSKÉ SEVA TEMNA SLA.  
SIRENA! SPET SLADKA MAMLJIVOST,  
KI SE NE MORE IZTEČI.  
BLODIM; VSE KLICE K NJI.  
ŽE JE ODVRGLA OBLAČILA.  
TEŽKA RJAVINA NARAŠČA.  
TU SI  
IN ZDAJ SPET TONEVA.  
PLEČA TI TAKO DRHTE.  
PAJKI SE NE POLAŠČAJO ČELA  
IN ZLAHTNI BRON ZVENI.

## Ljubezen

Ta roka ki se zdaj z njo rokuješ se bo nekoč zarotila  
Tih plamen me liže sneg mi pokriva oči  
Zaslanjajo me s pramenom zime obsijana krila  
ujed Negibno stojim pred padajočo zaveso v temi

Ta roka ki te zdaj ljubi te bo nekega dne ubila  
V spanju bodo prišla Počasi bodo stekla čez oči  
čez usta čez telo in se v lobanji naselila  
Krdela sivih pajkov uskoki blaznosti

Ta roka ki se zdaj bliža vrhuncu strasti  
bo v nevidnem plamenu zla počnela  
Kot od neštetihih dotikov snega tvoja koža drhti

Ta roka ki si se ji kot uročena do solz razodela  
bo v noči polni teže luči ki zamira  
kakor jeziček na ravnotežju sveta poblaznela

IZIDOR HVALICA

## Ne upam

Modro cvetje otroštva,  
rdeče cvetje ljubezni,  
pisano cvetje iskanja  
z zelenimi listi strahu  
sem zasadil  
v vrt  
svojih dvajsetih let,

z žalostjo  
zrahlijal grede,  
s plašnim dežjem  
upanja  
potešil njih ježo.

Pa jih ne upam  
vzcvetele  
potrgati.

S soncem  
begava  
po ledinah  
prihajanja.

Bojim se.

MIROSLAV KOSUTA

## Vsakdanjost 61

Zdolgočasen časopis,  
mi leno prebira naslove člankov.  
Boji v Alžiriji se nadaljujejo.

MacMillan poudarja nujnost  
obnovitve pogajanj.  
Velik odmev Titovega govora.  
In večni uvodnik  
o večni krizi italijanske vlade.  
Se slika.  
Stopim vanjo.  
Hodim po dolgih, mračnih hodnikih.  
Pogrezam se globlje in globlje.  
Se ustavim.  
Let netopirjev brni v zraku.  
Prisluhnem:  
Triintrideset.  
Se enkrat: trintrideset.  
Vdihni močno,  
izdihni,  
vdihni —  
zadrži dih.  
Da, da, vrag te jemlje,  
moj dobri, stari svet!

IVAN ZORAN

## Ti, mala kraljica sanj

DOBRA,  
MALA KRALJICA  
ZMAG,  
GLEJ, JAZ SEM  
UTRUJEN VRTINEC  
ZBROZGANE KRVI,  
KRIZIŠČE PORAZOV.

BODI USMILJENA  
TEH NEKAJ DIHOV,  
TO VEČNOST,  
KI PRIPRAVLJA ZAME  
NOV PORAZ.

## Samo ta glas

Samo ta glas,  
ta nemj glas,  
s katerim poveljujz  
smrt,  
še čakamo.

Moj bog, kako  
utruja čas,  
kako počasi  
se privajamo  
minljivosti,  
nežrtvovani.

LADISLAV LESAR

## Iluzija brezdelja

Živim v breztežnem zraku,  
neviden, samotnen.  
Zrno časa.  
Plod, živi plod.  
Gora ob vznožju,  
kjer bom živel,  
dviga 'nabrekli hrbet  
in voda pod mojim jezom  
skozi nevidni slap šumi.

Kako se presnavljam.  
Kako sem kot zrak čist,  
svetel, bleščeč.

Sem to ...  
Morem biti le misel  
brez teže,  
ljubezen in čas.

EMIL MIKLAVČIČ

## Dekle s spuščnimi lasmi

sklom se k tlom,  
kakor zvesti Alahov otrok  
in poglej,  
če je v najinem pohojenem drevesu  
še življenje.  
Stopi kdaj pod večer,  
ko bo tvoja soba tiha  
in bo sonce krvavelo,  
v tempelj najine preteklosti.  
V svoje spuščene lase si vpleti bel cvet,  
ker so moje oči žalostne  
in vidijo v tvoji sobi vampirje.  
Vpleti si v spuščene lase bel cvet,  
da bom spoznal  
v vampirjih le sanje.  
Pridi, draga, v tempelj  
in izprazni do roba napolnjeni kelih.



# „SATSCHMO“ JE OSVOJIL SVET

**CHICAGO 1925 – PRIČETEK PEVSKE KARIERE. NAJBOLJŠI POSNETKI Z »HOT FIVE« IN »HOT SEVEN«. USPEH IN NEUSPEH V LONDONSKEM PALLADIUMU. POŠKODOVANA USTNICA, NEZGODA, KI SE JE LOUIS NERAD SPOMINJA. AMERIŠKI PISATELJ HENRY MILLER: »KONČNO IMAMO MOŽA, KI JE VELIK UMETNIK, A GA RAZUMEMO.«**

V orkestru Kinga Oliverja je igrala klavir deklica iz Memphisa, Lil Hargin. Louis jo je prvič videl na neki fotografiji, ki mu jo je poslal King Oliver skupaj z vabilom, s katerim ga je vabil v svoj orkester. V odgovoru je Louis napisal tudi tole: »Reci gospodični Lil: Imam vas radi! Lil Hardin je bila priljubljena pianistka v Chicagu. Dokončala je klasično šolo klavirja, kar ji je izredno pripomoglo k hitremu in kvalitetnemu razvoju v jazz pianistko. Obenem pa je bila odlična strokovna moč v orkestru Kinga Oliverja, saj je naučila marsikaterega godbenika čitati note. Armstrong pripoveduje: »... To, kar pomenim danes, ne bi pomenil, če ne bi bilo Lil...«

Februarja leta 1924 sta se poročila in Louis je z orkestrom Kinga Oliverja posnel več gramofonskih plošč. Nekaj naslovov: v slogu bluesa »Riverside«, »Sobine«, »Working Man«, v slogu raga »Snakes« in »High Society«. Vendar je Louis znal ceniti svoje sposobnosti. Naveličal se je drugega korneta. Hotel je priti na čelo, igrati sam tako, kot so mu čustva pravila.

## 1924-1929

Kot naročeno je prišlo vabilo Fletcherja Hendersona iz New Yorka. Vodil naj bi sekcijo trobent v enajstčlanskem orkestru. V orkestru so še igrali Charlie Gren, Don Redman in Coleman Hawkins. Poleg tega je igral še v najrazličnejših spremljavah za snemanja blues pevcev na gramofonske plošče. Sodeloval je tudi v Clarence Williams zasedbi Blue Five in Red Onion jazz.

Posnetki s tema sestavoma sodijo med najboljše izvedbe jazz v slogu New Orleansa. Jeseni leta 1925 se je vrnil v Chicago. Bil je nekoliko razočaran zaradi neresnosti nekaterih Hendersenovih godbenikov. V Chicagu je vodila Lil Armstrong ansambel Lil Armstrong Dreamland Sincopators. Obenem je nastopal tudi v Vendome theater z orkestrom Erskine Tate. Tu se prične njegovo veliko obdobje »showmana«. V glasbenih odmorih je nastopal v različnih skečih.

Novembra istega leta je gramofonska družba Okeh posnela svetovnoznano serijo plošč z naslovom »Louis Armstrong and His Hot Five«. Ena izmed te zbirke je nosila naslov »Lil's Hot Shots«. V tej zasedbi so igrali poleg Louisa še njegova žena Lil (p), Johnny Dods (cl), Kid Ory (tb) in Johnny St. Cyr (bj). Kasneje sta se pridružila še Pete Brigs (tu) in Baby Dods (dm) in nastopala v sedaj prav tako izredno dobrem ansamblu »Louis Armstrong and his Hot Seven« (1927). Istega leta je sestavil še eno lastno zasedbo, ki je bila pomembna za razvoj jazz. To so bili »Louis Armstrong and his Stompers«.

Ta zasedba je igrala za takratni čas izredno moderno.

## 1929-1934

Louis Armstrong je igral leta 1929 v Savoyu Balromu v orkestru Carola Dickersona. Istega leta je zaradi finančnih težav dobil odpoved. Ves orkester se je preselil v New York. Sledilo je vabilo



SATCHMO

Foto: J. Znidaršič

Armstrongu za nastop v glasbeni reviji »Hot Chocolates«, in z uspehom je interpretiral Fats Walerja skladbo »Ain't Misbehavin«. Koncem 1929 je še nastopal v orkestru Luisa Rusela v »Cocoanut Grove Orchestra«, a v začetku leta 1930 odpotoval v Kalifornijo. V Hollywoodu je v orkestru Lesa Hita spoznal kasnejšega Ellingtonovega pozavnista Lawrencea Browna in bobnarja Lionela Hamptona.

Leta 1931 se je vrnil v Chicago in sestavil orkester, s katerim se je odpravil na turnejo po južnih državah. Po devetih letih je obiskal tudi New Orleans. Leto kasneje je Louis prvič gostoval na starem kontinentu. Predstavil se je angleškemu občinstvu in kritikom. Nastopil je v londonskem Palladiumu. Takoj po koncertu so se kritiki razdelili v dva tabora, eni so hvalili novo glasbo, drugi pa jo, po angleško, popolnoma odklanjali. Poglejmo, kaj je napisal konservativen kritik Haner Swifer:

»... Med koncertom so mu vratne žile otekle kot prenasitemu udavu, in nato zaljučil... Ne morem razumeti, kako lahko ljudje njegovo izvedbo kompozicije »Tiger rag« sploh imenujejo glasbo...«

Kmalu se je vrnil v ZDA in nato leta 1933 prišel še enkrat v Evropo, toda tokrat za dalj časa. Prišel je zopet v Londonu, nato pa koncertiral v Skandinaviji, Nizozemski, Italiji in Franciji. V Parizu so

nastali njegovi prvi gramofonski posnetki na starem kontinentu.

## 1935-1939

Velik uspeh gostovanja po evropskih državah je imel velik odmev v Združenih državah. Takoj po prihodu je prevzel orkester Rusela in ga vodil do leta 1942. Louis Armstrong je na svojih nastopih igral trobento, pel, njegovo petje je bilo vedno bolj enakovredno igranju trobente — osvajal je občinstvo v vseh mestih, kjer je nastopil. Pel in igral je vse, kar je bilo napisano na notah. Najbolj osladne pesmi ce je »predelal« in postale so priljubljene med preprostim ljudstvom. Prišel je nastopati kot vokalni in instrumentalni solist v različnih filmih. Igral je kot solist pri Tomiju Dorsiju, v nekem Havajskem ansamblu, nastopal z Mills Brothersi, z Lyn Murray Chor...

## 1940-1945

Iz leta v leto je naraščalo zanimanje za »čudežnega trobentarja«. 1940 je sestavil znamenito zasedbo, v kateri so igrali Sidney Bechet (cl, s.), Claude Jones (tb), Luis Rusel (p), Bernard Adison (g), Wellman Brand (b) in Zutty Singleton (d). Leta 1944 je bil proglašen za najboljšega glasbenika leta in prvič nastopil v newjorski metropolitanski operi. To je bil začetek ansambla »Al stars«, zasedbe, ki je Louisu ugajala in je nastopal z njo do 1945 leta.

## 1945 in dalje

V tem obdobju je nastopal v mnogih filmih (»New Orleans«, »Zlata trobenta«), posnel veliko število plošč z »Al stars« in drugimi instrumentalnimi ansambli, igral v spremljavah raznim pevcem, nastopal sam kot vokalni solist ali kot so-pec z drugim pevcem (največ Elo Fitzgerald) in kot pisec avtobiografije. Sachma imenujejo tudi »globetroter« ali svetovni potnik, »ambasador dobre volje«, saj je povsod, kamor je prišel, ustvaril vzdušje, ki ga ni lahko popisati. Kritiki mu pišejo slavospeve, občinstvo ga po vsem svetu obožuje, čakajo ga v koncertnih dvoranah ure jo, da bi se dolgo pihal v trobento. Na svoj petdeseti rojstni dan je rekel: »Edino, kaj lahko ob tej svečanosti rečem, je to, da sem izredno vesel, ker lahko še vedno piham v mojo ljubljeno trobento, da se še vedno lahko veselim, da še vedno lahko vsakogar ljubim in tudi mene lahko ljubi. Od enega konca sveta do drugega je zame vse kot ena sama velika družina. Da, tako je to v mojem življenju.«

Pričujoča zgodba je ena izmed tistih, ki jih zaradi grozljivosti niso dovolili prireditelji Hitchcocku za televizijo. Zgodba pripoveduje o divjačini in lovu — posebne vrste. Da pa ne bi svojih bralcev po nepotrebnem razburjali, smo se odločili, da bomo zgodbo objavljali v nadaljevanjih. Tako bodo naši bralci po kosčkih spoznali to najnevarnejšo divjačino in telefoni na klinikah in bolnišnicah za živčne zlo me ne bodo zvonili.

Piše:  
**Richard Conell**



»Ivan, prosim, mr. Rainsford,« je rekel general. »Pravkar sem hotel večerjati. Počakal vas bom. Upam, da vam bodo moje obleke prav.«

Ivan je peljal Rainsforda v veliko sobo z brunastim stropom in posteljo, ki bi bila dovolj velika za šest takih velikanov, kot je bil Ivan. Ta je prinesel večerno obleko in Rainsford je, ko jo je oblekel, opazil, da jo je naredil londonski krojač, ki navadno ne kroji in šiva ljudem, ki imajo nižji naslov kot vojvoda.

Obednica, v katero je Ivan potem peljal Rainsforda, je bila več kot sijajna. Neka srednjeveška mogočnost je bila v njej: spominjala je na baronsko dvorano iz fevdalnih časov, s svojimi hrastovimi četurokotniki, visokim stropom, zelo razsežno mizo, za katero bi lahko sedlo k večerji štirideset mož. Soba je bila opremljena z glavami mnogih živali — levov, tigrov, slonov, severnoameriških losov in medvedov: večjih in sijajnejših primerkov ni Rainsford še nikoli videl. Za veliko mizo je sedel general, sam.

»Saj boste cocktail, mar ne, mr. Rainsford,« je predlagal. Cocktail je bil presenetljivo dober: Rainsford je opazil, da je bil pribor iz najfinjšega kitajskega porcelana, platine, kristala in srebra.

Jedla sta boršč, riž in rdečo juho s kislom kremo, ki je bila tako draga ruskim palačam. Napol opravičujoče je general dejal: »Trudimo se, da bi ohranili civilizacijo. Prosim, oprostite mi napake. Ve-

ste, daleč smo proč od sledi življenja. Ali mislite, da je šampanjcu škodoval dolgi izlet po oceanu?«

»Niti najmanj ne,« je izjavil Rainsford. Ugotovil je, da je general zelo pozoren in vljuden gostitelj, pravi svetovljan. Toda bila je majhna poteza, ki ga je na generalu motila. Kadarkoli je pogledal iza krožnika, je opazil, da ga general proučuje in potanko ocenjuje.

»Mogoče,« je rekel general, »ste bili presenečeni, ko sem spoznal vaše ime. Veste, berem vse knjige o lovu, ki so tiskane v angleščini, francoščini in ruščini. Imam veliko strast, gospod Rainsford, in to je lov.«

»Nekaj lepih glav imate tukaj,« je rekel Rainsford, ko je jedel okusno pripravljeno jed.

»Ta predgorski bivol je največji, kar sem jih videl.«

»O, ta tip. Da, bil je pošast.«

»Ali vas je napadel?«

»Nagnal me je na drevo,« je rekel general. »Poškodoval mi je glavo. Toda dobil sem surovino.«

»Vedno sem mislil,« je rekel Rainsford, »da je bivol najnevarnejši od velike divjačine.«

Za trenutek general ni odgovoril. Smejal se je s svojim rdečestrušnim nasmehom. Potem je počasi rekel:

»Ne. Motite se, sir. Bivol ni najnevarnejša divjačina. Izpil je vino. Tukaj na mojem otoku,« je rekel s počasnim glasom, »lovim najnevarnejšo divjačino...«

Rainsford se je začudil.

»Ali je na tem otoku velika divjačina?« je vprašal.

General je prikimal. »Največja.«

»Res?«

»Seveda ni tukaj. Založiti moram otok z njo.«

»Kaj posebnega imate, general?« je vprašal Rainsford. »Tigre?«

General se je smejal. »Ne,« je rekel. »Lov na tigre me je nehal zanimati že pred nekaj leti. Veste, izčrpal sem njihove zmožnosti. Nobene napetosti ni bilo več v lovu na tigre, nobene nevarnosti. Jaz živim za nevarnost, mr. Rainsford.«

Iz žepa je vzel zlato cigaretno dozo in ponudil gostu dolgo črno cigareto s srebrno konico: bila je parfimirana in je dišala kot kadilo.

»Imela bova krasen lov, jaz in vi,« je rekel general. »Zelo vesel bom vaše družbe.«

»Toda kakšna divjačina...« je začel Rainsford.

»Povedal vam bom,« je rekel general. »Zabavali se boste, vem. Mislim, da lahko z vso skromnostjo rečem, da sem si izmislil senzacijo. Ali vam lahko nalijem kozarec porta, mr. Rainsford?«

»Hvala, general.«

General je napolnil kozarca in rekel: »Bog je naredil nekatere ljudi za pesnike, nekatere za kralje, druge za berače. Mene je naredil za lovca. Moja roka je narejena za tigo, je rekel moj oče. Bil je zelo bogat človek s četrto milijono funtov na Krimu in bil je goreč športnik. Ko sem bil komaj pet let star, mi je dal majhno puško, specialno narejeno zame v Moskvi, s katero sem streljal vrabce. Ko sem ustrelil nekaj njegovih dragocenih puranov, me ni kaznoval: pohvalil me je za odlično streljanje. Prvega medveda sem ustrelil, ko mi je bilo komaj deset let. To je bilo na Kavkazu. Celo moj življenje je bilo dolg lov. Sel sem v armado — bila je posebna za plemiške sinove — in nekaj časa sem vodil divizijo kosaške konjenice, toda moje edino resnično zanimanje je bil vedno lov. Streljal sem vse vrste živali v vseh deželah. Nemogoče bi mi bilo povedati, koliko živali sem pobil.«

General je potlekel dim.

»Po prevratu v Rusiji sem zapustil deželo, kajti neumno bi bilo meni, carjevemu oficirju ostati tam. Veliko plemičev je takrat izgubilo vse. Jaz, na srečo, sem že prej vlagal kapital v Ameriko in nikoli mi ni bilo treba odpreti čajnice v Monte Carlu ali pa voziti taksi v Parizu. Seveda, nadaljeval sem z lovom — na grizlije v vaših Rockie gorah, na krokodile v Gangesu in nosoroge v vzhodni Afriki. V Afriki sem bil, ko me je bivol vrgel na posteljo za šest mesecev. Takoj, ko sem ozdravel, sem odšel na Amazonko, da bi lovil jaguarje, kajti slišal sem, da so neverjetno prebrisani. Niso bili. Nobenega boja ni bilo za lovca, ki je bil spreten in oborožen s puško. Bil sem bridko razočaran. Tako sem neke noči ležal z glavobolom v šotoru in grozna misel mi je napolnila glavo. Lov me začenja dolgočasiti! In lov, zapomnite si, je bil moje življenje. Slišal sem, da se v Ameriki marsikateri poslovni človek požene kroglo v glavo, če mu ne gre ali če mu vzamejo posel, ki mu je pomenil življenje.«

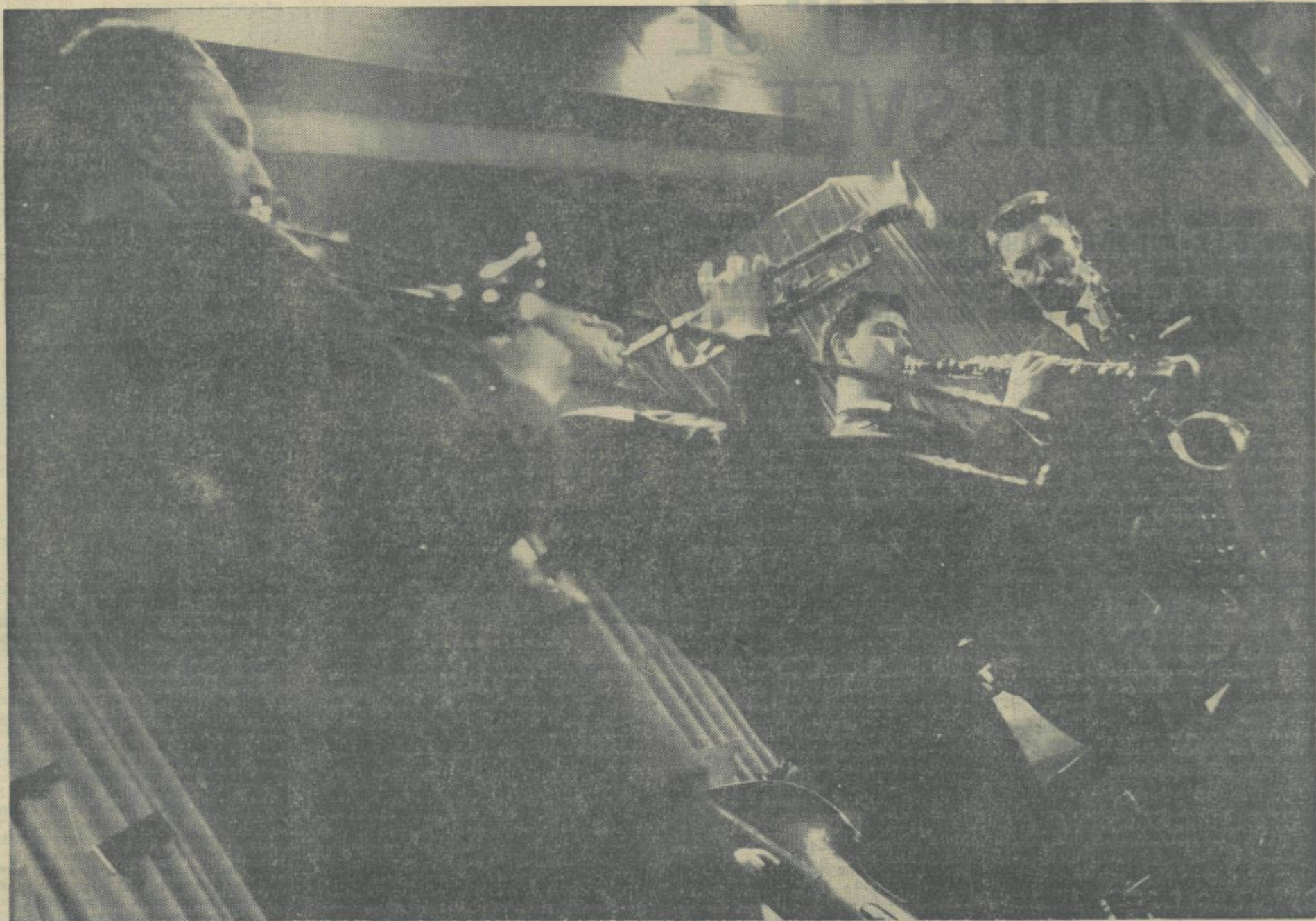
»Da, tako je,« je rekel Rainsford.

General se je smehtjal.

Se nadaljuje

# Najnevarnejša divjačina 3





# BLED EDINO MERILO JAZZA

Bled je priljubljeno turistično središče domačih in tujih turistov. Zato ni čudno, da so se možje iz Turističnega društva odločili najprej za organizacijo mnogih šahovskih festivalov in sedaj že tretjič za Jugoslovanski festival jazza. Vendar se mi zdi termin za jazz festival precej neekonomičen in tudi brez pravega in zaželenega učinka! Festival jazza je vsako leto v juniju, v turističnem žargonu: pred sezono! Namen Turističnega društva je, s festivalom privabiti mnoge turiste na Bled. Objavljali so intrvjuje in zelo uspešne reportaže. Manjkale so razprave in eseji, ki ne bi toliko koristili organizatorju festivala, a bi precej pripomogli k razvoju jazz godbenikov. Mogoče je bil za to kriv tudi organizator festivala, ker pač ni znal pravilno pripraviti tiskovne konference. To so le ugibanja, ki vodijo v neskončnost.

Se dober mesec nas loči od zadnjega dneva v letošnjem letu. Na sestankih, občinskih zborih, konferencah bodo člani gospodarskih organizacij in društev potegnili črto ter seštelili uspehe in neuspehe svojega dela. Pogovorili se bodo kaj in kako bodo delali v novem letu. Isto bodo storili jazz godbeniki, vendar žal ne organizirano, kajti ti nimajo svojega društva oziroma če je, se bavi s povsem drugimi problemi. Individualno si bodo zaželeli več uspeha v novem letu in nič drugega. Sicer bi lahko to storili že na večer 10. junija, takoj po končanem jugoslovanskem festivalu jazza, ker pa se spodobi in je tudi v tradiciji, da se vse boljše prične z Novim letom, tudi ti ne bodo izjeme. V

tem pregledu o stanju jazza pri nas se bom opiral na III. festival jazza.

## Bled — središče jugoslovanskih jazz godbenikov

Zelo malo je bilo pisano v slovenskih časopisih o festivalu jazza. Razen redkih izjem so se vsi opirali na skromna poročila Tanjuga. Tisti, ki pa so pisali, so pozabili na dejstvo, da je jaz glasba, ki se vedno išče pristaše, še vedno ni tako priljubljena med ljudmi kot popevka (kvalitetna!). Mnogo pametneje bi bilo vsaj enkrat ali dvakrat poskusiti v turistični sezoni in bi tako dosegli dvoje: Festivalna dvorana bi bila polna in ne bi bili v večnem strahu zaradi finančnega uspeha, obenem bi pridobili na »časus«, jazz bi postal s pomočjo pametne politike jazz strokovnjakov mnogo zanimivejši pri širšem krogu ljudi, tako da bi bilo večje zanimanje za ta festival.

## Jugoslovani imamo odlične velike zasedbe

V nekem pogovoru z znanim poljskim trobentarjem Andrzejem Kurlicem je beseda nanesla tudi na jugoslovanske jazz ansamble. Bil je navdušen nad našimi velikimi orkestri. Navdušili so ga beograjski z dirigentom Simičem, zagrebški s Prohasko ter novosadski z dirigentom Radosavljevičem. Skratka, navdušili so ga vsi trije veliki orkestri, ki so nastopili na Bledu. Manjkali so edino, iz nerazumljivih vzrokov, Ljubljanci, pa dvomim, da bi ga le-ti razočarali. Sedaj pa pogledimo še iz stališča Jugoslavana. Merilo je Bled. Vse tri velike zasedbe so nastopile na festivalu s kompozicijami domačih in tujih avtorjev. Prvi so nastopili Beograjčani, ki so nas, resnici na ljubo, malo razočarali. Mogoče zato, ker so pričeli igrati moderen jazz. Vendar pa se v njihovem igranju čuti Basie, Dankworth in še najbolj uiney Jones. To velja še posebej za Timonovo skladbo Moaning, ki jo igrajo v priredbi Rokoviča že precej časa. Slišali smo jo na Bledu, pri različnih televizijskih odajah in nazadnje še med odmorom finalnega dela opatijskega festivala popevk. Prijetno presenečajo godbeniki iz Novega Sada. Po letu dni profesionalnega dela so sestavili solidni plesni orkester, ki zna igrati tudi relativno dober swing. Pri njih smo

našli obilo temperamenta. Torej smo dobili konč-Otdod no še eno glasbeno središče — poleg Beograda Zagreba in Ljubljane še Novi Sad. Zagrebčani se odlikujejo z dobro in tehnično dognano izvedbo vseh sekcij, odličnimi aranžmaji Prohaske in prav dobrimi solisti. Ljubljanci so se izkazali na svoji turneji po Sovjetski zvezi. Ker je bila kritika v časopisu »Sovjetska kultura« o nastopu Ljubljancov po Sovjetski zvezi objavljena v našem časopisu, je ne bi ponavljaj. Napisal bi samo to, so Ljubljanci napravili precejšen korak naprej na polju jazza.

## ZJQ in Ljubljanski jazz ansambel sodita v sam vrh evropskega jazz

Jugoslovani imamo ogromno malih jazz ansamblov. Mislim na tiste, ki se za časa jugoslovanskega jazz festivala spreobrnejo v jazz ansambel. Zalostno, toda resnično je dejstvo, da imamo samo en jazz ansambel, ki nosi naslov, v katerem je beseda jazz oziroma kaka druga beseda iz žargona jazz in igra samo jazz. To je Zagrebški jazz kvartet. Vsi ostali pa igrajo krepko še popevke, da se lahko preživijo. In tu je tudi vzrok za slabo kvaliteto malih jazz ansamblov. Svetla izjema je še Ljubljanski jazz ansambel, ki pa igra tradicionalen jazz in še ni toliko odmaknjen od okusa povprečnega človeka. Večina godbenikov se še predobro zaveda, da komercialna glasba (popevke) polni žep, a jazz zadovoljuje človekovo »dušo«. Nemalokrat pride v dilemo, ali bi igral jazz ali popevke. Če si materialno odvisen od instrumenta, se boš nedvomno odločil za komercialno glasbo. Poleg tega faktorja pa je še vprašanje, kje je naj jazz sploh igra. Navadno ga igrajo entuzijasti na svojih domovih, kvečjem na kaki »jam sessions«, med odmorom mladinskega plesa. Zadnje čase se vedno več sliši o raznih združenjih jazz godbenikov, Lepe misli, da bi se le uredile. No, sedaj pa še malo k malim zasedbam.

Začnimo z najboljšimi. Zagrebški jazz kvartet je nekako druga izdaja Modern jazz quarteta. Dejstvo potrjuje mentorstvo vodje Modern jazz quarteta Johna Lewisa, ki je pra navdušen nad svojimi varovanci.

Omenil bi še njihovo trditve, da skušajo ustvariti popolnoma svoj izraz, ki ne bi spominjal na druge ansamble (mislijo na MJQ). Res je, da ti fantje izvajajo večinoma svoje kompozicije, toda če jih poslušamo, izvenijo kot MJQ. Pogovarjal sem se z vodjo zagrebškega jazz ansambla Boskom Petrovičem in tudi razpravljaj o tem »latinem načinu«. Omenil sem mu mentorstvo Johna Lewisa, njihovo izdano ploščo (LP RTB), omenil sem mu vse faktorje, ki spominjajo na Američane. Odgovor se je nekako tako glasil: »Vibraton in klavir sta mehanska instrumenta, katerima se ne more dati posebnega zvoka, kot na pr. saksofonu

naših obilo temperamenta. Torej smo dobili konč-Otdod no še eno glasbeno središče — poleg Beograda Zagreba in Ljubljane še Novi Sad. Zagrebčani se odlikujejo z dobro in tehnično dognano izvedbo vseh sekcij, odličnimi aranžmaji Prohaske in prav dobrimi solisti. Ljubljanci so se izkazali na svoji turneji po Sovjetski zvezi. Ker je bila kritika v časopisu »Sovjetska kultura« o nastopu Ljubljancov po Sovjetski zvezi objavljena v našem časopisu, je ne bi ponavljaj. Napisal bi samo to, so Ljubljanci napravili precejšen korak naprej na polju jazza.

Odgovor ni bil tako prepričljiv, in mislim, da lahko daš vsakemu instrumentu in v vsaki skladbi svoje razpoloženje, svoje srce, kar je za jazz primerno. Ta dejstva skupaj s harmonijo lahko bistveno vplivajo na istovetnost dveh ansamblov. Zagrebčani so posneli že dve jazz plošči. Za Beograjčane LR ploščo in v Nemčiji za ameriško tvrdko, katere direktor je John Lewis, extended play ploščo.

Ljubljanski jazz ansambel je sestavljen iz solistov plesnega orkestra RTV Ljubljana. Je ansambel, ki je posnel največ gramofonskih plošč v Jugoslaviji (kot spremljava pevcem popevk) in dosegel podoben uspeh kot Zagrebčani. Največji je bil vsekakor na Evropskem jazz festivalu v Juan — Les Pinsu (Francija), kjer so ga strokovnjaki proglasili za enega izmed vodilnih tradicionalnih jazz ansamblov Evrope. Letošnji jazz festival na Bledu je bil le pečet vsem uspehom. In še ena izjava Johna Lewisa najzaslužnejšemu članu Ljubljanskega jazz ansambla, trobentarju Urbanu Kodru:

»Urban. Igraš tako dobro kot Ruty Braf, če ne boljše! Ruty Braf je bil vodilni trobentarski tradicionalnega Chicago stila (op. pis.). Ljubljanski jazz ansambel se odlikuje po izredni vigranosti in solističnih točkah vseh članov ansambla.

Ostale male zasedbe so kvalitetno na isti višini. To so predvsem zasedbe, ki spremljajo kakoga odličnega izvajalca. To so ansambli: Mojmir Sepe z odličnim solistom Atijem Sosom, kvartet Flavac, kvartet Aleksandra Subote, jazz sekstet Mirka Souca, Sedem mladih, kvartet Radana Bosnera, kvintet Predraga Krstića in še mnogo drugih.

## Vokalni solisti in jazz

V eni izmed prejšnjih števil »Tribune« sem obravnaval problem mladih pevcev in nekaj omenil, da imamo precej dobrih pevcev starejše generacije. To vsekakor drži za popevke, a ne za jazz. Menda se vokalisti bojijo prepevati jazz, ker je res zahteven, obenem pa bi izgubili na priljubljenosti. V Jugoslaviji imamo tri, štiri pevce, ki se skušajo v jazzu. Najbolj se uspeva Gaby Novak, ki skuša ustvariti nov način prepevanja, razen nje še Senka Valentinc-Petrovič in Nada Knežević od deklet in Dragutin Diklić od moških. Prepričan sem, da bo z dvigom priljubljenosti instrumentalnega jazza poraslo tudi zanimanje za vokalni jazz.

In za konec: Bled je veliko pripomogel k razvoju in dvigu kvalitete jazz v Jugoslaviji, vendar pa ne more biti edini faktor v razvoju te glasbene zvrsti. Nujno je, da prisloščijo na pomoč sposobni ljudje in pričnejo s smotno organizacijo jazz združenj in ne nazadnje jazz klubov (Maribor) in tako ustvarijo pogoje za razvoj in še večji dvig kvalitete.

Ivo Straki



# ŠTEVILKE O ŠTUDENTIH

Največ je domačih študentov. Slovenec je okoli 80 procentov. Nekako vsak peti študent na naši univerzi pa je iz druge republike. Iz zamejstva pa uživa gostoljubje ljubljanske univerze okoli 1 procent njenih študentov.

Kateri okraji premorejo največ študentov?

Daleč pred vsemi prevladujejo slušatelji iz ljubljanskega okraja. Skoraj polovica jih je na univerzi. Iz Maribora jih pride od 15—20 procentov, vsak deseti na univerzi pa je Kranjčan. Najbolj mršav procent — 3 procente — prispeva Murska Sobota. — Vidimo: številčnost prebivalstva okraja, velikost okraja in gospodarstva (študentska) moč okraja, so vzroki tem različnim procentom.

Na deset tisoč prebivalcev odpade v »učeni Ljubljani« kar 86 študentov, v »podeželskem Novem mestu« le 28, v »Murski Soboti« bogu za hrbtom pa je le 17 od 100 000 ljudi tako srečnih, da lahko zajemajo z največjo žlico univerzitetne učenosti. Slovenski povpreček pa je 46.

## Odkod prihajajo?

### Kako so prihajali?

Prva leta po vojni so bila mladane tako burna kot med vojno, čeprav v drugem smislu. Ves ta razgibani čas, ko smo zdravili rane na vseh področjih, so rasle nove fakultete, oddelki in skupine. Priliv v I. letnik je močno nihal, od leta 1948/49 — vse do leta 1953/54 — pa je usihal. Orta na grafikonu se šele na tej letnici začne pogumneje vzpenjati. Vzrokovi za padec vpisa v I. letnik je več. Deloma je vplivalo zmanjšanje števila maturantov v teh letih. Dijakov v gimnazijskih klopih je bilo manj kot dijakov v srednjih strokovnih šolah; slednji pa se zaradi izpitnih barrier niso z nobenim posebnim navdušenjem odločali za nadaljevanje študija na univerzi. To pa so bili tudi časi, ko štipendije niso padale z neba.

Prva leta po vojni je bil priliv v I. letnik najmočnejši na oddelke tehniške fakultete, na medicino in na novo ustanovljeno ekonomsko fakulteto. Število vpisov v študijskih letih 1949/50 in 1950/51 pa je prav na teh fakultetah padlo, medtem ko je naraslo predvsem na pravni in agronomsko-gozdarski fakulteti. V »sušnih« letih od 1950—1954 so imele vse fakultete razen pravne in filozofske slabokrvnen priliv. Leto 1954 pa nastopi kot pravi »deus ex machina«. Vse fakultete začnejo dobivati vsako leto krepkejšo transfuzije brucev. Edino na medicini in naravoslovnih fakulteti število vpisov pada.

## Socialni izvor

Iz vseh koncev in krajev prihajajo na univerzo. V raznih družbenih slojih in skupinah koreninijo: eni so doma na kmetih, drugim so starši delavci, tretje pošlje študirat »oče iz kancelarije«, nekaterim se toži po domači očetovi obrtni delavnici in tako naprej.

Uslužbenske družine so že vsa leta prevladujoči socialni okvir, iz katerega prihaja na univerzo več kot polovica vseh slušateljev. Kljub temu, da je odstotek študentov, ki so izšli iz uslužbenskih družin, od leta 1950—1959 upadel od 59,9 odstotka na 51,8 odstotka vseh vpisanih v prvi letnik, je vendar ta delež še prevelik. V njem gotovo poleg drugih vzrokov odsevajo tudi posledice administrativnega obdobja, ko je bil »oče iz kancelarije« svest si svojega položaja, prepričan, da mora (in more!) predvsem on poslati sina ali hčer v Ljubljano v šole. Poleg tega je bil on tisti, ki je najprej vedel, kje bi se dala in kako bi se dala izbrskati kaka štipendija za njegovega nadebudnega sinčka.

Otroci delavcev so se zaradi manjših finančnih zmogljivosti delavčevega žepa prebivali kvečjemu do srednješolske, večinoma strokovne izobrazbe in tako niso mogli prevladovati na univerzi.

Odstotek kmetov je v primerjavi s predvojnimi stanjem precej upadel. Povečuje pa se vztrajno (in to je dobro) delež študentov delavskega izvora, čeprav je še zmeraj premajhen glede na to, da je pri nas delavec najštevilnejši socialni element in da je naša splošna politika, številčno okrepiti izobraženstvo, ki bi bilo iz delavskih družin.

**Številke in statistike so kaj težko prebavljivo branje za vsakogar. Takoj te začne boleti glava. In na zehanje ti gre. — Tudi z mano je bilo v začetku tako. Dolgo sem se moral na silo bratiti s celimi kolonami števil, da so oživele in mi spregovorile — o študentih. Suhoparna statistika je postala zanimivo zgovorna o tem, kako so naši študenti živeli in študirali od povojnih let do danes, o tem, kaj se je spremenilo na naši univerzi in v kakšno smer se te spremembe gibljejo. Iz njenih mrtvih števil lahko tako razberemo petnajstletni življenjski rezime naše univerze.**

## Gimnazijec je največ

Gimnazijec je že od nekdaj tisti, ki je prevladoval na univerzi. Še ni dolgo od tega, ko je bilo gimnazijsko maturitetno spričevalo skoraj edini ključ, s katerim si lahko odprl fakultetna vrata. Absolventi srednjih strokovnih šol so bili v veliki manjšini. Leta 1952/53 jih ni bilo niti 3 odstotke od tistih, ki so se vpisali v I. letnik univerze. Pogoji za vpis na univerzo so bili takrat za absolventa srednje

izraziti šoli, kamor dijak iz učiteljskega najčešče poteka, sta tudi visoka šola za telesno kulturo (z okoli 55—60 odstotkov) in višja pedagoška šola s polovico študentov, ki imajo v žepu maturo z učiteljskega.

Srednja ekonomska izobrazba je zastopana razumljivo na ekonomski fakulteti s 40 odstotkov. Pa ne samo tu; tudi skoraj vsak peti pravnik si je pred univerzi nabiral srednjo ekonomsko modrost.



strokovne šole prava giljotina. Če si hotel, da so te s srednjo strokovno izobrazbo spustili čez fakultetni prag, si se moral še prej »vicitati« skozi gimnazijsko maturo. To je bilo le prehudo. Suša novincev — negimnazijcev na fakultetah je kmalu izzvala razmišljanja v ZIS, če je to dobro. Vrsta odlokov je potem takoj vnesla krepke spremembe v strukturo slušateljev po prejšnji šolski izobrazbi. Odstotek absolventov srednjih strokovnih šol se je precej povečal.

Prejšnja šolska izobrazba v mnogih primerih odloča, na katero višjo ali visoko šolo, ali fakulteto je največ možnosti, da bo vstopil gimnazijec, in na vrata katere fakultete bo potrkal dijak, ki je končal srednjo strokovno šolo. Nimam podatkov za letošnje ali lansko leto, vendar se stanje od šolskega leta 1958/59 do danes ni bistveno spremenilo. Takrat je sedelo v fakultetnih klopih skoraj 70 odstotkov absolventov gimnazij. Ta odstotek pa odstopa od povprečja po fakultetah oziroma strokah študija. Tehnično fiziko so si s 97 odstotki večine dijaki, ki so prišli iz gimnazij, kratko malo prilastili. Tudi veselje do medicine je z 90 odstotki lastnost študentov, ki so nekoč guli gimnazijske klopi. Zato pa se gimnazijec bolj izogiba strojništva in rudarstva, kjer je v manjšini (s 37 odstotki). Tu je doma večina tistih iz srednjih tehničnih šol.

Učiteljskišnikom, ki so po maturi rekli: »Ne, ne pojdem se učiti, študirat grem«, je najbolj pri srcu filozofska fakulteta, na kateri ga ne stakneš zlahka, ki bi bil s predhodno srednjo strokovno šolo.

S srednjih kmetijskih šol se jih večina tudi na univerzi bavi še naprej z zemljo, gozdom in veterino. Le redkokdo zaide kam drugam.

## Brucke so mlajše od brucev

Pravijo, da so bile stare bajte v tistih dobrih, že umrlih časih, ko si lahko nosil indeks v žepu tudi po deset let, pravcati metuzalemi v primerjavi z dandanašnjim mladežem, ki se podi po univerzi. Kdor se je takrat predznil diplomirati, ne da bi si med šolanjem »prištudirale« spoštovanja vzbujajočo plešo, če ne te, pa vsaj sivino v laseh, je bil to že muzejsko redek primerek diplomanta. — Do danes, ko svet pripada mladim, pa se je slika spremenila in se še spreminja. V kakšno smer? V takšno, da na univerzo prihajajo vsako leto bolj sveže zeleni bruci. Povprečna starost slušateljev prvega letnika se znižuje in to vzporedno z večanjem števila mlajših starostnih skupin, ki prihajajo na univerzo. Spodnji podatki prikazujejo povprečno starost rednih slušateljev prvega letnika vseh višjih in visokih šol od šolskega leta 1953/54 dalje:

Brucke so mlajše od brucev, ugotavljajo že vrsto let univerzitetne statistike. Povprečna starost slušateljev v prvem letniku šolskega leta 1958/59 je bila 22 let, medtem ko so imele »one« povprečno le 20,8 let. Vzroki: bruci so starejši zato, ker se nekateri vpišejo na univerzo šele potem, ko so leto ali dve že nosili oblečeno vojaško suknjo. Številke tudi pravijo (ne kaže drugega, kot da jim verjamemo), da so dekleta pri učenju mar-

ljivejša in na splošno maturirajo prej kot fantje.

## Izredni študenti

Brž po osvoboditvi »te sorte« študentov še nismo poznali. Rodila jih je šele uredba o izrednem študiju leta 1947. Ta odlok je odprl »izredna« vrata na vse fakultete, akademije in višje šole. Delež izredno vpisanih slušateljev je največji prva leta po tem odloku. Izredno navdušenje »izrednih« potem naglo upade in jih je v šolskem letu 1952/53 komaj še polovica. V tem nenadnem skrčenju se kaže tudi izkušnja, da ni tako pravilčno lahko študirati (in doštudirati) ter biti obenem v službi, imeti na grbi družino, poleg študijskih pa še kup neštudijskih problemov. Lani je nosil vsak četrti študent v indeksu štampiljko: IZREDEN.

Izredni študentje ne čutijo istega »nagnjenja« do vseh fakultet. Čeprav so za izredne odprta vrata vseh fakultet, je le malo tistih, ki se odločijo za korak na kako medicino ali tehniko, ker so minimalne možnosti, da se kdaj kot »izredna« dokopiše do diplomantskih lovorik. Zato pa jih večina vedri na pravni fakulteti. Lani — zanimivo — je bilo v prvem letniku te fakultete kar 60 odstotkov pravni kov izrednih. Letos pa bi bilo zanimivo vedeti, za koliko je skopnel ta izredni odstotek izrednih, ko se je prebival v drugi letnik!

## Ženske in študij

Atomski vek, ki že stoji na pragu prihodnosti, bo postavil žensko spet na prestol (jasno, to pot skupaj z moškimi), ki ga je uživala v davnih časih matriarhata. Medtem ko so bile univerze v časih, ki še niso tako zelo daleč — »hiše znanosti« za moške, je danes »ona« na univerzah vsega sveta kar precej zastopana. Jasno je, da se stoletne tradicije ne lomijo čez noč. Usedline mračnih srednjih vekov v človeški zgodovini imajo domovinsko pravico še v zavesti mnogo, mnogo ljudi. Tudi omejeni materialni okvirji še marsikje ovirajo ženo, da bi šla na raznih življenjskih področjih vstrelila z moškimi. Se vedno so velika nesorazmerja med študirajočo moško in žensko mladino, v dobro moške mladine.

Ljubljanska univerza se je ob svoji ustanovitvi leta 1919 lahko »ponašala« komaj s 3,6 odstotki slušateljic, medtem ko je bilo lani po naših fakultetah 31 odstotkov tega nežnega življenja.

»Ženske fakultete«. Ne morejo se vse fakultete pohvaliti s takim izobiljem študentskih kril kot filozofska, kjer jih je bilo lani kar 55 odstotkov, na jezikovnih skupinah pa dominirajo skoraj z 80 odstotki. Na naravoslovnih fakulteti je farmacija z 90 odstotki popolnoma ženska. Zato pa stroji in elektrika žensk ne privlačujejo, tako da so to izrazite fakultete moških in si dolgo vrsto let lahko na prste ene roke preštel ženske, ki so vstopile v ta »moška svetišča«. Tabu traja še zmeraj in kaže, da strojnikom še dolgo ne bo uspelo poživiti svojih fakultetnih klopi z vedrim dekliskim smehom.

Po drugih fakultetah: Na vsakega medicinca odpade po ena kolegica, medtem ko se morata na ekonomski po dva ekonomista sprijazniti z enim nežnim bitjem, pravnik pa so še na slabšem (28 odstotkov žensk), da o tehnikih sploh ne govorimo.

S »suhoparno statistiko« smo tako pobrskali po življenjski zgodbi naše univerze. Nismo mogli biti povsod do dlake natančni. Številke o nekaterih stvareh so težko dosegljive. Mogli bi iti dosti globlje v marsikatero sfero študentskega življenja, vendar namen našega pisanja ni bil v tem, da bi se ženili s samimi golimi, molčečimi številkami, ampak da bolj zanimivo pogledamo v več kot desetletno življenje našega študenta.

M. Tavčar





## Medicinska fakulteta

Dekanat je na Vrazovem trgu 2. Predavanja pa poslušajo na Kliničnih bolnišnicah na Zaloški cesti. — Medicinska fakulteta ima dva oddelka: stomatološkega in oddelka za splošno medicino. Oglejte si naprej:

### ODDELEK ZA SPLOŠNO MEDICINO

**STUDIJ** na tem oddelku je še nedeljen, tako da si lahko pridobiš zdravniško izobrazbo šele po končanem celotnem študiju, ki traja pet let, to je, deset semestrov. Od lanskega šolskega leta se študij na medicinski fakulteti odvija po novem v obliki ciklusov, ki sledijo drug drugemu po določenem vrstnem redu. Ciklus vsebuje en sam predmet ali več sorodnih predmetov skupaj. Ciklusi trajajo različno dolgo. Prvi letnik poslušajo tri.

**PRVI CIKLUS.** Biologija, fizika in kemija se začne že sredi septembra in se konča v začetku decembra. — **IZPITI** se začnejo kot po končanem ciklusu. Med dvema ciklusoma je nekako desetdnevni interval, ko ni predavanja, ker je to čas za polaganje izpitov. Da se lahko vpišeš v naslednji ciklus, moraš opraviti vse izpite sproti. Po prvem ciklusu te čakajo torej trije izpiti (iz biologije, fizike in kemije), da lahko pristopiš k naslednjemu ciklusu. — Poleg predavanja vsebuje prvi ciklus še VAJE (mikroskopiranje, opazovanje v laboratoriju itd.). Tedensko imaš krog 25 ur predavanja z vajami vred. Prvi ciklus trajajo trikrat po 75 ur; vsak predmet po 75 ur predavanja in vaj.

**DRUGI, MORFOLOŠKI CIKLUS** — anatomija in histologija z embriologijo je zelo važna. Anatomije imaš 104 ure. Pri njej je poudarek na vajah in opazovanjih na kadavrih. Drugi predmet: histologija z embriologijo traja 66 ur. Vaje: pregledovanje in mikroskopiranje preparatov.

**TRETI, FIZIOLOŠKI CIKLUS:** fiziologija in fiziološka kemija. Ciklus traja 200 ur. Vsak predmet po sto ur.

Razen teh treh ciklusov pa imaš v prvem semestru še predmet splošna nega bolnika s praktičnim delom, v drugem semestru pa medicinsko psihologijo in uvod v medicino. Tu je na koncu še predvojaška vzgoja, ki jo poslušajo skozi oba semestra.

**USMERJENI STUDIJ** je možen sedaj v štirih smereh: internistična, kirurški, ginekološko-porodniška in socialno-medicinska smer.

**SPREJEMNI IZPIT.** Spričo vsakoletnega navala novincev na medicinsko fakulteto le-ta ni mogla absorbirati take množice. Pomanjkanje učnega osebja, predavalnic in inštrumentarij, so bile tiste objektivne okoliščine, ki so narekovale uvedbo omejenega vpisa na to fakulteto. Letos je tako opravljalo sprejemne izpite 380 kandidatov. Zadovoljivo število točk, to je sprejemne pogoje, je doseglo le 180 dijakov; 60 se jih je vpisalo na stomatološki oddelki, 120 pa na splošno medicinski oddelki. »Rešeto« je bilo v obliki testa iz kemije, fizike, biologije in enega tujega jezika, in na koncu še inteligenčni test. Snov: na srednješolski ravni.

**LITERATURA.** Večino so na razpolago skripta. Problem so pa anatomske atlasi, brez katerih si sploh ni moč misliti študija medicine. V Centralni medicinski knjižnici se jih sicer lahko izposodiš, vendar jih je premalo v primeri s potrebami. Atlase dobiš v nemščini tudi pri nas.

Vendar: trije atlasi od 10 do 20 tisočakov! Za biologijo, fiziko in kemijo zadostujejo srednješolski učbeniki. Ni pa odveč nasvet, da ne zanemarjaj predavanja, ker so zapiski z njih zelo važen pripomoček pri študiju za izpit.

**STIPENDIJE.** Na splošno pravijo, da jih je za študij splošne medicine kot tudi stomatologije težko dobiti, čemur da je baje vzrok nasičenost (!) z medicinskim kadrom. Stipendije nudijo v večini primerov bolnice, občine, razne ustanove, večja podjetja in vojska, ki poleg obveznosti nudi tudi mnoge ugodnosti.

**KORISTNO** je znati latinščino. Sam študij pa zahteva veliko postrtovalnost. Potrebna ni nobena »super inteligencija«, da voziš dobro na medicini.

**ODDELEK ZA STOMATOLOGIJO.** Na tem oddelku je uveden stopenjski način študija že od leta 1960/61. Prva stopnja, ki traja tri leta, daje strokovnjake — dentiste. Po drugi stopnji, ki jo obiskuješ dve leti, pa postaneš stomatolog.

Predavanja imaš prav toliko kot na splošni medicini, poleg tega pa še ožje usmerjene predmete. Predavanja se odvijajo v ciklusih in velja zanje isto kot za oddelke splošne medicine. Vsebinska in oblika ciklusov je ista.

**VAJE** moraš opravljati pri vsakem predmetu in so obvezne. Delaš v laboratoriju, kar se ocenjuje in upošteva na izpitu.

**KOLOKVIIJI** so zelo pogosti. Snov je zelo naprpana. Delati moraš sproti. Kolokviji se ocenjujejo in se pri izpitu njihova ocena upošteva. Niso pa obvezni.

**PREDMETI:** Biologija, fizika, kemija, anatomija, histologija z embriologijo, uvod v stomatologijo, normalna morfološka zgradba zobnega organa, fiziologija, fiziološka kemija, med. psihologija, praktikum zobnem fantomu in predvojaška vzgoja.

Marjan Tavčar

# SREDNJEŠOLCEM!



## Dr. Joža Vilfan nam je predaval

Razprava o predosnutku nove ustave se odvija na univerzi tudi preko centra za marksistično izobraževanje študentov. Prvi je predaval 16. t.m. v menzi Studentskega naselja številnim študentom podpredsednik izvršnega sveta ljudske skupščine LRS dr. Joža Vilfan.

V svojem predavanju, ki ga je razdelil na tri dele, je najprej prikazal historičen potek delitve dela in z njim zvezano alienacijo, odtujitev človeka do družbenega produkta in do sočloveka, in nakazal pot k ponovni združitvi v socialističnem družbenem redu. Nato je nakazal osnovne elemente naše družbene ureditve: družbeno lastnino, predvsem kot razmerje do narave, samoupravljanje, kot proces združevanja dela in upravljanja dela, ter državo kot nujno potrebno kategorijo, izhajajočo iz sistema samoupravljanja, ki še vedno opravlja določeno funkcijo prisiljevanja. V tretjem delu svojega referata je tovariš Vilfan govoril o fizičnem in intelektualnem delu, njunem enotnem pravnem obravnavanju v predosnutku ustave, postopnem prehajanju fizičnega v umsko, pa tudi o mehanizaciji umskega dela in o drugih interesantnih pojavih. Predavatelj je izredno pronicljivo posegel v nekatera vprašanja in odprl obilo možnosti za razmišljanje in razpravljanje.

Po predavanju pa je tovariš Vilfan odgovarjal na mnoga vprašanja študentov, ki so se tikala predvsem nacionalnih kultur, finansiranja visokošolskega študija, znanstvenega in kreativnega dela.

Z razpravo smo bili zelo zadovoljni in si želimo tov. Vilfana še večkrat medse.

PRIPIS: RTV Ljubljana pa naj svojih televizijskih snemalcev ne pošilja nenajavljenih na podobna predavanja!

## VIII. LETNA SKUPŠČINA BIOTEHNIŠKE FAKULTETE

V soboto, 17. t.m., je bila v veliki predavalnici gozdarskega inštituta VIII. letna skupščina biotehniške fakultete. Razen fakultetnih učiteljev in študentov sta se skupščine udeležila tudi rektor univerze dr. Makso Snuderl in sekretar izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo Rudi Čačinovič.

Po uvodnih formalnostih je podal poročilo dekan dr. Vinko Sadar, nakar je sledila ne ravno živahna diskusija. Naj nakažemo bistvene probleme in rezultate dela biotehniške fakultete.

Biotehniška fakulteta je s štirimi usmeritvami »univerza v malemu«; ta razvejnost, premajhno število učnih prostorov, njihova slaba opremljenost in razdrobljenost po vsej Ljubljani — vse to povzroča fakulteti posebne težave, tako študentom kakor profesorjem, saj je nujna posledica slabša kvaliteta predavanja in vaj, pa tudi nemožnost organizirati uspešnejše raziskovalno delo in ga tesno povezati s fakulteto. Osnovo v tej smeri pomenijo inštitut, notranje organizacijske enote, ki naj povežejo pedagoško in znanstveno delo in ki naj v prihodnosti nadomestijo odelke in odseke, pri tem pa je nujna čim večja integracija z že obstoječimi zunanji inštituti.

Reforme študija, ki so se je na biotehniški fakulteti lotili z vsoto potrebne resnosti, ne pojmujemo kot nekaj statičnega, ampak so poudarili, da jo bo treba stalno poglobljati in izpolnjevati. Pomemben tovrstni korak pomeni ustanovitev nove učne smeri — lesno-tehnološke, ki jo je narekovala nujna potreba po takih kadrih, predvsem v republiškem merilu, in ki bo, čeprav formalno še ni potrjena, prav kmalu zaživela. Tečejo pa že tudi priprave za ustanovitev kmetijsko melioracijske smeri, ki bo edinstvena v Jugoslaviji in bo vzgajala nujno potrebne strokovnjake za kmetijske melioracije, stavbe in mehanizacijo.

Kar zadeva povezovanje fakultete s prakso v vprašanih reformah študija, izgleda, da — podobno kot na drugih fakultetah le-to ni bilo najboljšo, in da praksa ne ve, kakšni bodo novi strokovnjaki, ali pa jih celo odklanja. Da bi bila reforma res uspešna in družbeno koristna, bo treba tej povezavi posvetiti več resnosti.

## SKUPŠČINA FILOZOFSKE FAKULTETE

# ŠTUDIJSKI REFORMI - PRAVO VSEBINO

Po enem letu reformiranega študija na filozofski fakulteti je redna letna skupščina lahko ugotovila, da je študijska reforma v formalnem pogledu povsem uspela in da nedvomno pomeni pridobitev. Toda ta pozitivna oblika ni vsklajena z vsebino študija in prav to vsklajevanje vsebine in oblike pomeni nadaljnjo fazo študijske reforme, ki naj bi se realizirala v naslednjih dveh letih. Zlasti se je ta pomanjkljiva vsebina izkazala pri letošnji, prvi generaciji diplomantov I. stopnje. Kakor so si oddelki filozofske fakultete med seboj različni, je problem I. stopnje povsod hudo aktualen in boleč. Zelo malo študentov lanskega 2. letnika je lahko v rednem roku opravilo diplomlo I. stopnje in se vpisalo v 3. letnik. Na nekaterih oddelkih pa je stanje celo precej porazno: na zgodovini ni mogel niti en študent opraviti vseh izpitov za prestop v 3. letnik. To dejstvo kaže na to, da stopenjski študij še malo ni rešeno vprašanje in da bo treba v tej smeri še mnogo delati.

To pa je vsekakor kompleksno vprašanje. V čem je problem I. stopnje? Študij na univerzi zahteva določeno predznanje študentov, to predznanje pa je za različne predmete zelo različno, za nekatere enako skoraj nič. Vprašanje je, kako naj se organizira študij na I. stopnji na različnih oddelkih. Ali naj I. stopnja da študentu osnovni pregled celotne stroke, kar je marsikje

# Reforma, prostori...

Študija na tretji stopnji fakultete še ni organizirala, ker manjkajo učni objekti, pa tudi potrebe še niso bile jasno izražene. Poseben problem predstavlja praksa študentov zaradi raznolikosti, dolgega trajanja in pomanjkanja objektov. Izrednih študentov se je vpisalo letos le šest, kar kaže, da je število teh v glavnem izčrpano. V preteklem letu je fakulteta prešla na nov način delitve osebnih dohodkov, pri čemer pa je razpravljanje o tem zavzelo prevelik obseg in preveč časa.

V diskusijo so posegli tudi študentje in hoteli načeti vprašanje izdajanja skript, obiskovanja in kvalitete predavanja ter dela svetov letnika. Skupščina o tem ni razpravljala, čeprav smo mnenja, da bi morala dati tudi o tem svoje mnenje in sprejeti eventualne sklepe.

Glavne naloge v letošnjem študijskem letu, ki se postavljajo pred fakultetne učitelje in študente biotehniške fakultete, so: utrjevanje reforme, pretresanje študijskih programov, pripravljane programov za študij na tretji stopnji, poglobljeno delo z zunanji inštituti, skrb za zgraditev učnih in terenskih objektov ter pritegnitev novih kadrov.

Drago Demšar

skoro nemogoče, ker je gradiva preveč za štiri semestre, ali pa naj da predvsem metodološka napotila in temelji na aktivnosti študenta, to se pravi, naj se snov podaja v obliki diskusij, seminarjev itd. To vprašanje bo moral rešiti vsak oddelki zase, pač po načine stroke same. Za enkrat izgleda, da stvari še najbolj tečejo na slavistiki.

Drug problem je zaposlovanje diplomantov I. stopnje. Dejansko bodo s prvo stopnjo letos zaključili študij v glavnem le tisti, ki jim ni uspelo opraviti vseh izpitov za tretji letnik. Študentje, ki naj bi letos diplomirali na I. stopnji, so se pač vsi vpisali na fakulteto s perspektivo štiritletnega študija in to bo verjetno še bolj povečalo sum prakse v kvalitete diplomantov I. stopnje. Nekateri oddelki pa celo izjavljajo, da so bili k reformi prisiljeni in da praktično za diplomante njihove I. stopnje ni zaposlitve, aдекватne njihovi izobrazbi.

Dejstvo, da vzgaja filozofska fakulteta v glavnem pedagoške kadre, pa zahteva še nekaj; določiti se mora namreč profil diplomanta prve stopnje v nasprotju s profilom diplomanta VPS ali pedagoških akademij, ki tudi vzgajajo podobne kadre. Razen tega je treba najti način, ki bo študentu omogočil lažji prestop iz I. na II. stopnjo. Res je, da je letošnja generacija diplomantov I. stopnje naletela na nekoliko liberalnejši način študija, to se pravi, ni imela veliko obveznih kolokvijev, ki bi vsakega takoj spočetka prisilili k delu. Po drugi strani pa zahteva sam način reformiranega študija določene priprave na predavanja in mora študent zato takoj spočetka poprijeti z delom. Letošnji program pogojev za tretji letnik pa je bil v resnici preobširen, zlasti še za dwo predmetne skupine, ki so na filozofski fakulteti v večini. Kako rešiti problem za bodočo generacijo, je stvar prakse, ali diferenciacija študentov, ki se namerava po diplomah I. stopnje zaposliti in onih, ki nameravajo študirati naprej na II. stopnje. V reševanju te problematike naj bi se aktivizirali zlasti študentje, saj jim novi pravilnik o delu svetov letnikov daje bogate možnosti za to. Le tako bo vsebinska študijske reforme, če bo dala študentu v najkrajšem možnem času trdno strokovno znanje za delo v praksi, lahko opravičila svoj namen.

Cigale Marija





## INDEKS IN... PIŠČALKA

Med športnike uvrščamo tudi tiste, ki s piščalko v ustih skrbijo za reden potek tekmovanj — sodnike. ING. SIME OBLAK je študent, pa tudi košarkarski sodnik.

● Tvoji študijski podatki tovariš inženir?

»Julija sem diplomiral na kemiji, in to celo pred predpisanim rokom. Septembra pa sem se vpisal na tretjo stopnjo, prav tako na kemijo.«

● Kdaj in kako si pričel s športom?

»Pričel sem z odbojko. Pri nekdanjem akademskem odbojgarskem klubu sem igral od 1953 do njegovega konca 1960. V letu 1956 sem se začel ukvarjati tudi s košarko, ko sem za ASK nastopil tudi na mladinskem državnem prvenstvu. Kasneje sem igral za ASK II in Bežigrad. Košarko še vedno igram, zdaj pri Old Boys Olimpije.«

● Kaj pa sodniška kariera?

»Dosele sem sodil 204 tekme, od tega v zadnjem letu tudi nad 10 tekem zvezne lige. Pripravniški izpit sem opravil konec 1958, leto kasneje izpit za podzveznega sodnika. Od septembra 1960 naprej sem republiški sodnik, zdaj pa se pripravljam na izpit za zveznega sodnika.«

● Vsaj vemo, da je naša športna publika precej vroča. Ali si že kdaj potreboval obrambo?

Niti igralci niti gledalci še niso obračunavali z menoj. Le enkrat so mi prijatelji morali zagotoviti varen odhod z vročega igrišča na Iliriji. Lahko pa rečem, da so študentje-košarkarji nasploh fair športniki.

● Kako si doslej vsklajeval študij in šport?

»Vedno sem našel dovolj časa in volje za oboje. Zaradi gostovanja na Madžarskem, sem zamudil izpitni rok le enkrat. Sreča je hotela, da nam je bil tisti izpit kasneje ukinjen. Dovolj časa je bilo celo za izdelavo naloge, za katero sem prejel letos Prešernovo nagrado.«

● Ali si sodeloval pri športni organizaciji na fakulteti?

»V času petletnega študija sem sodeloval na vseh srečanjih športnikov tehnoloških fakultet Jugoslavije. Košarkarji iz Ljubljane smo vedno dosegli prvo mesto. Pred vsakoletnim tekmovanjem sem nekajkrat tudi treniral dekleta z naše fakultete v odbojki in košarki.«

● Kako ti gre študij na tretji stopnji?

»Prezgodaj je še, da bi ga lahko točno ocenil. Priznam pa, da sem si ga nekoliko drugače predstavljal. Pri športnem udejstvovanju me ne ovira. Dvakrat tedensko treniramo. Naša ekipa se je zdaj uvrstila v republiško tekmovanje. Vsak teden pa sodim tudi najmanj eno tekmo.«

● Kaj meniš o uvajanju telesne vzgoje na univerzo?

»Odločno sem za to, da postane ta vzgoja čimprej obvezna za vse študente. Mislim, da bi obdržali sistem vadbe, ki so ga študentje vajeni že iz srednje šole.«

Študentje bi lahko izdatneje izkoriščali športna igrišča v parku ing. Bloudka, pozimi pa je večja množičnost spričo obstoječega števila dvoran v Ljubljani — utopijska.«

Namenili smo se poizvedeti, kako poteka neobvezna vadba, ki so jo za študente naše univerze pripravile komisije za telesno vzgojo in katere urnik smo objavili tudi v 21. številki našega lista.

Ponedeljek, 19. novembra ob 14. uri:

V telovadnici TVD Partizan Trnovo so odbojko vodili študentje FNT. Skupaj z vaditeljem jih je bilo 8 (osem). Poldruge uro pozneje so jih zamenjali 4 (štirje) prijavljeni za tečaj atletike. Igrali pa so (skupaj z onimi odbojkaši) — košarko.

V telovadnici osnovne šole »Prežihov Voranc« bi morali ob sedmih zvečer pričeti z vadbo študentje filozofske fakultete. Fotoreporter je posnel obe fotografiji malo pred osmo uro. Nekaj minut pozneje je prišel 1 (eden) študent. Ob pogledu na prazno telovadnico, se je obrnil in odšel. Vrnil se je s 4 kolegi (ki jih je srečal v mestu) in slabo uro so igrali nogomet.

Torej: v času, ko bi lahko najmanj sto študentov igralo z žogo v najetih dvoranah, pod strokovnim vodstvom, jih je bilo le — 16.

Zakaj?

Razloge bomo le grobo našli. Morda bodo tako bolj razumljivi študentom in tistim, ki nosijo poleg njih največ odgovornosti pri uvajanju potrebne telesne vzgoje na univerzo:

NEZAJINTERESIRANOST ŠTUDENTOV, VZAJEMNO NEUPOSTEVANJE URNIKOV PREDAVANJ IN URNIKOV VADBE, ZGOLJ FORMALNO DELO NEKATERIH KOMISIJ + VSI OSTALI, OBJEK TIVNI RAZLOGI, KI KRASIJO TELESNOVZGOJNO IN ŠPORTNO ŽIVLJENJE V LJUBLJANI.

# Konferenca ZŠŠOJ

V Beogradu je bila 16. t. m. tretja konferenca Zveze študentskih športnih organizacij Jugoslavije. Poleg predstavnikov vseh univerzitetnih središč in nekaterih novih višješolskih mest sta se je udeležila tudi sekretar organizacij Zveze za telesno kulturo Jugoslavije tov. Ercegan in sekretar CO ZSJ tov. Čemažar.

Ocena dela organizacije je dala naslednje rezultate: v zadnjih dveh letih so v nekaterih univerzitetnih centrih dosegli vidne rezultate. Ta razvoj univerzitetnega športa pri nas tako terja že nekatere spremembe, ker dosedanje oblike dela in organizacijske strukture ne ustrezajo več potrebam.

V novo vodstvo — izvršni odbor — so bili sprejeti zastopniki študentskih strelskih, planinskih in letalskih društev, kar pomeni končno združitev, ki naj poveča uspehe organizacije.

Iz poročila je bilo razvidno, da so meduniverzitetni turnirji bolj škodovali kot koristili (nešportni izpadi, krčenje pravil o registraciji itd.) zato se je večina pristojnih izrekla proti nadaljevanju takih tekmovanj. Predlagano pokalno tekmovanje za leto 1963 (namizni tenis in rokomet) ni dobilo potrebne večine, tako da so se od vseh meduniverzitetnih tekmovanj obdržala le športna srečanja sorodnih fakultet.

Zaenkrat je videti, da se bo delo organizacije odvijalo v prihodnjem letu pred-

vsem na mednarodnem polju: študentska šahovska olimpiada, nogometno srečanje študentskih reprezentanc Madžarske in Jugoslavije, vaterpolo, vrnitev obiska sovjetskih študentov in pa univerziada v Porto Alegre. Le-te se bodo predvidoma udeležili: vaterpolisti (doslej 2 zlati medalji),

## ZBOR TABORNIKOV — SLABO SPRIČEVALO

Najprej številka: rednega letnega občnega zbora tabornikov študentskega taborniškega kluba Ivan Rob se je udeležilo 22 članov, od tega pet delegatov in dva nevpisana novince. Klub ima 70 registriranih članov.

Že v poročilu je odbor kritiziral samega sebe, češ da si je premalo prizadeval pridobiti člane, in da je večina članstva popolnoma nezajinteresirana za delo kluba. Debata se je vrtela v glavnem okrog klubskih prostorov, okrog naročnine za »Tabore«, okrog ustanavljanja Zveze študentskih taborniških klubov. Vse lepo in prav, to so problemi kluba, toda, ali ni dejstvo, da morajo delegati usmerjati diskusijo na poglobljen problem kluba, na članstvo, samo po sebi žalostno? Res je, da ne gre za kvantiteto, ampak predvsem za kvaliteto, to se pravi, za ljudi, ki bi res delali, res pa je tudi, da pomeni 15 aktivnih tabornikov na ljubljanski univerzi kaj malo, če jih primerjamo s številom študentov in pa s številom aktivnih ta-

bornikov na srednjih šolah. Celó v Zvezi študentskih taborniških klubov, ki naj bi bila ustanovljena januarja prihodnjega leta in bi združevala tabornike v pokrajinskih klubih tabornikov, vidi večina članov samo pot, da študentski klub Ivan Rob na najboljši način preneha obstajati. In kaj je storil klub za povečanje aktivnosti svojih članov? Nekaj dni pred izletom je izobesil po fakultetah dokaj skromne plakate. Ne gre za množičnost, toda, ali ni ena izmed nalog tabornikov, da seznanja ljudi z lepoto narave? Če gledamo na stvar s tega vidika, klub Ivan Rob zadnja leta kaj slabo opravičuje svoj obstoj. Odbor je obtožil okrajno taborniško zvezo, da se premalo zanima zanj, naprošajo pa Tribuno za pomoč pri propagandi.

Vse to so načini dela, toda kolektiv, ki pričakuje rešitev problemov od zunaj, je na kaj slabi poti, raste in razvija se lahko le z lastnim delom. Zato v bodoče: več dela, več samoiniciative!

Pilič in Jovanović ter telovadec Cerar, morebiti še plavalka Zeierjeva.

Vodstvo organizacije je ob koncu novotme: Zveza univerzitetnih organizacij za telesno kulturo Jugoslavije, kar kaže na pozitivno spremembo — združitev vseh zajinteresiranih organizacij v eno samo. Tudi novo vodstvo organizacije je sestavljeno tako, da bo težišče dela v univerzitetnih središčih, zvezni organ pa bo organiziral le mednarodno dejavnost in predstavljala športno organizacijo v dogovorih z športnimi in drugimi zveznimi forumi. Za novega predsednika je bil izvoljen dosedanji podpredsednik Vukosev Stanić.

## Važno obvestilo!

VSEM DIJAKOM, ŠTUDENTOM IN PROFESORJEM

Založniško podjetje »GRAFOS« je pravkar izdalo ilustrirane slovarje za učenje tujih jezikov:

SLOVENSKO-SRBOHRVATSKI in srbohrvatsko-slovenski ilustrirani slovar — ITALIJANSKO-SLOVENSKI in slovensko-italijanski ilustrirani slovar.

Pripravlja pa še:

angleški, ruski, nemški in francosko-slovenski ilustrirani slovar, poleg tega MALI LEKSIKON in OTROŠKE ILUSTRIRANE SLOVARJE za angleški, ruski in nemški jezik.

Dobite jih pri »Mladinski knjigi« v Ljubljani, Titova 3 in v vseh večjih knjigarnah v državi. Knjigarnam nudimo običajni rabat.

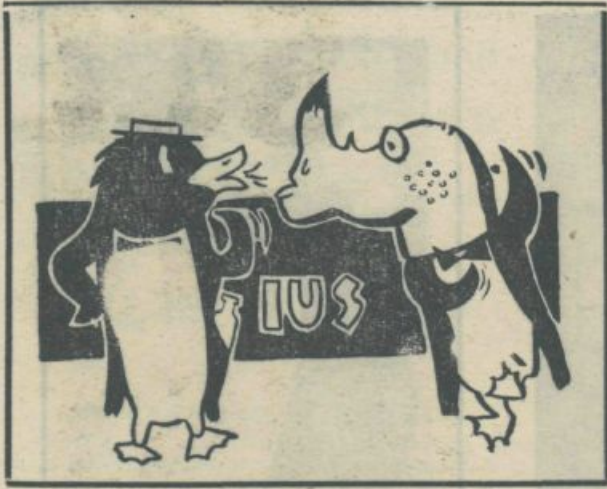
## Projekt - nizke gradnje

Ljubljana, Parmova 33-III  
telefon 32-029

izvršuje projektne naloge za: ceste, mostove, vodovode, kanalizacije, hidrocentrale, regulacije, melioracije, pristaniške zgradbe, visoke zgradbe.

Ob DNEVU REPUBLIKE  
čestitamo ljubljanskim študentom!





Pingvini so se lepega dne sestali in se dogovorili, da bodo naredili karneval, ki se ga bodo spominjali še pozni rodovi. Petdeset se jih je vsedlo za mizo in naredilo načrt za PINGVINIADO.

Trdo so delali, končno pa so vse uredili in prišel je dan, ko je bila PINGVINIADA otvorjena. Bila je v Domu živali. Prišli so mnogi pingvini in pingvinke, primatele so se stare bajte, severni medvedji in srnice s step.

Veliki Magister, ata Pingvin, je z veseljem opazoval živali, ki so prihajale z vseh strani in sklepale:

»Vsaka živalca je košček soma, čimveč somov bo tem več bo dobička.«

In blagajnica pri mojstrici pingvinki se je polnila. Toliko somov se je nabralo, da bi z njimi lahko preživeli celo kolonijo severnih medvedov, da o Eskimih sploh ne govorimo.

In vse je bilo v najlepšem redu.

Pingvini so pili in pingvinke so sklepale nova poznanstva.

Pa je prišla enajsta ura nesrečnega imena!!!

Pingvin, lep na oko in soliden po fraku, je dobil fiksno idejo, da se spreminja v nosoroga.

»Buuu, jaz sem nosorog,« je zahrnel po dvorani.

Nekaj časa so ga mirili. Potem pa so opazili še enega, ki je tulil, da je nosorog. In res je bil! Ta je bil pravi.

»Le od kje se je prilatil,« so se spraševali. Tisti, ki pa je prej zatulil, da je nosorog, se je od strahu spet takoj popingvinil.

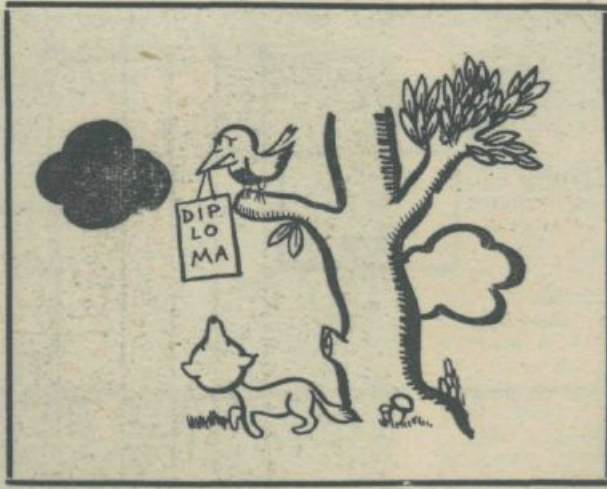
Potem sta v dvorano Doma živali prihrumela še dva nosoroga.

»Buuu, kdo nam je predvčerajšnjim rekel, da smo svinjne?« so brez vzroka iskali prepir in se zaletavali v prestrašene pingvine in pingvinke, severne medvede, srnice s step in some, k so pomirjeni obležali v blagajni, brez družbe, ki so jo nameravali še dobiti.

PINGVINIADA je propadla.

POUK: Na pingviniado ne puščaj nosorogov.

## Pingvini in trije nosorogi



## Vrana in lisica

Vran je že peto leto obiskoval VRANAFAX. Ni bil slab slušatelj. Vsako jutro je že ob pol osmih priletel v svoje gnezdo.

Ker je študiral, ni bil kaj preveč družaben.

Z mački ni imel opravka, ker ni pil.

Zjutraj se je napil iz bistrega vira filozofije in zvečer zadovoljen zaspal v Marksu.

Nekega dne je sedel na drevesu. Pripravljal se je za zadnji izpit. Nataknil si je naočnike in bral. Lahko bi rekli, da je držal diplomu v kljunu.

Pod drevo je prišla lisica, v hoola — hop nogavicah. Med njima se je razvil tale dvogovor:

Lisica: »Dragi Vranček, kaj pa počneš tako visoko?«  
Vran (molči)

Lisica: »Bojiš se spregovoriti z mano, ker pravijo, da hodim z profesorjem «Grizlijem.«

Vran (molči)

Lisica: »Pa ne, da držiš diplomu v kljunu? (Potem se mu zapeljivo nasmeje): Veš Vran, že dolgo te imam rada.«

Vran (diploma, ki jo tako rekoč drži v kljunu, se nevarno zamaje. Ker pa noče odpreti kljuna, samo namigne z levim očesom.«

Lisica: »Da, rada te imam. Kaj bi z Grizlijem. Star je in betežen. Poleg tega me je zadnjič, potem, ko sva se skregala, vrgel na izpitu.«

Od nekje izza hrbta se priplazi Grizli. Očala na nosu si popravi, spozna lisico in pozorno ogleduje Vrana. Profesor Grizli si vse dobro zapomni.

Vran (preplašen): »Grizli!«

Ko odpre kljun, mu diploma, ki jo je že skoraj držal v kljunu, splava po zraku.

Pouk: Ne odpiraj kljuna, dokler nimaš diplome v okviru!

**K**o je bil slon še komar, si je nekega popoldneva začel na vso moč dopovedovati, da je ustvarjen za vse večje stvari, kot pa za komarjenje. Začel je brenčati okrog ušes miroljubnih državljanov in vpil:

»Jaz sem šivalni stroja.«

Potem je pikal na vse strani, vendar ljudje njegovih pikov niso jemali resno.

Nato je prišla doba mopedov. Zavedajoč se dejstva, da so šivalni stroji standardna stvar, je parolo o njih ovrgel. Izmisli si je, da je moped. Vozil je med ljudmi in jim po malem žrl živce. Ker pa zopet ni dosegel nobene učinka in ni vzbujal pozornosti, se je zamislil.

Tako se je zamislil, da so mu iz komarjih možganov uhajale pare in že je hotel ustanoviti parno elektrarno. Končno je prišlo razsvetljenje.

Spoznal je, da je še najbolj ustvarjen za slonovsko življenje. Odločil se je torej, da bo postal slon.

Vsak dan se je sprehajal po mestu in si tu pa tam prižgal cigareto. Potem si je kupil črna očala, se vsako jutro, predno je šel na ulico, temeljito razkuštraval in se začel ukvarjati z literaturo.

Rezultat je bil naslednji: ljudje na trgu, kjer so prodajali zelenjavo, so nehali kupovati časopise. Odslej so za zavijanje uporabljali samo še slončkove knjige.

Potem se mu je zgodilo tisto, zaradi česar se je zopet pokomaril. Zgodba je stara, vendar je prav, da jo obnovimo.

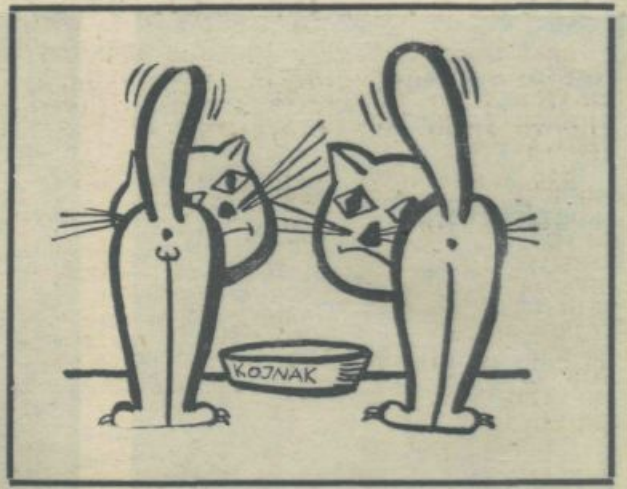
Šel je po mostu in nasproti mu je prišla miška. Slon, kot je neroden, ji je po nesreči stopil na nogo. Ves zmeden (hotel je biti vljuden) je zajecjal:

»Pardon!«

»Nič, nič, saj se tudi meni lahko zgodi kaj takega,« je odgovorila miška. Potem se je slon zopet pokomaril, tako ga je njen odgovor prizadel.

PODUK: Če si komar, ne misli, da si slon.

## O slonu



Nekoč so živele tri mačke.

Prva je bila sijamska, druga je bila sijamska, tretje pa na zgornji sliki ni.

Prva je najraje pila pivo, drugi dve pa sta najraje pili pivo, kar vidimo na sliki, saj piše na posodici KONJAK.

Precej so si bile podobne. Vse so imele enake sprednje noge, posebno leve.

Prva je bila moralist.

Na steno svoje sobe si je pritrčila napis: KDOR DRUGEMU JAMO KOPLJE, SAM VANJO PADE.

Druga je bila realist.

Na steno svoje sobe si je pritrčila napis: KDOR DRUGEMU JAMO KOPLJE, JE SVOJE SREČE KOVAČ.

Tretja je študirala mucologijo.

Na steno svoje sobe si je pritrčila napis: KDOR DRUGEMU JAMO KOPLJE, POTREBUJE LOPATO.

Prvi so namenili pedagoško kariero.

Drugi so govorili, da bo postala ekonomista.

Tretjo so pustili pri miru, da bi lahko postala književnica. (Zato je ni na sliki).

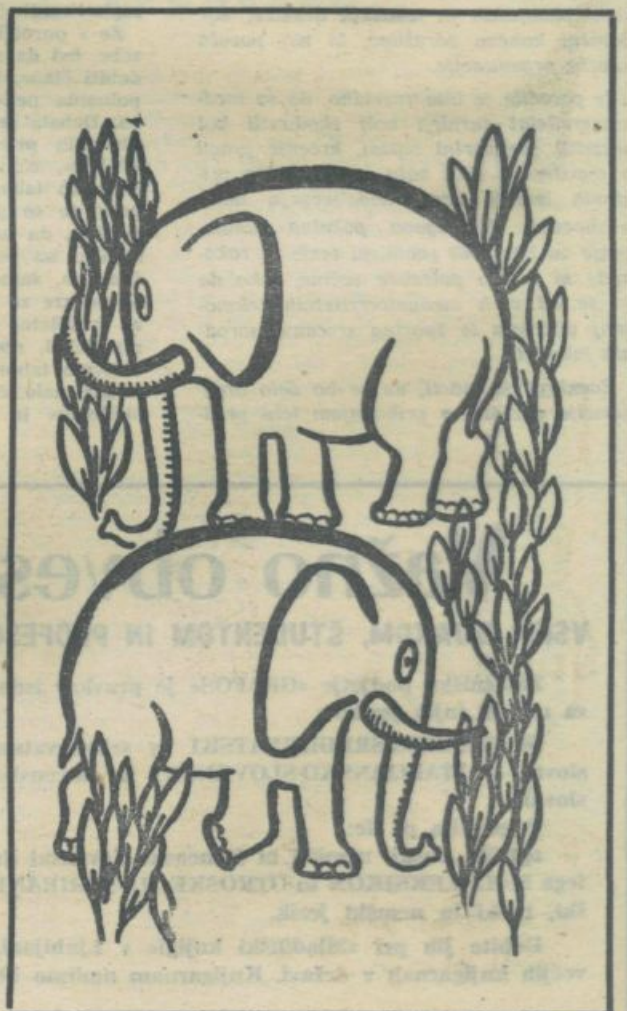
Kadar se ga nalezejo, potem prva ob pogledu na svoj napis utrne solzo, druga začne grebsti z nogami po tleh, da bi bila čimprej srečna, tretja pa piše Belmontu.

Zanimivo pa je pri teh treh mucah predvsem ena.

Namreč tole: Prva je črna, medtem ko je druga črna.

Tretja pa je črna.

## Surrealistična basen





## PREDSTAVLJAMO VAM NAŠEGA KARIKATURISTA

BRALCI TRIBUNE SO V LANSKEM LETNIKU, POSEBNO PA V LETOSNJIH STEVILKAH, GOTOVO POSTALI POZORNI OB STEVILNIH KARIKATURAH, KI JIH OBJAVLJAMO NA STRANEH NAŠEGA LISTA. NA NJHOVO ŽELJO SMO SE ODLUCILI, DA VAM PREDSTAVIMO NJIHOVEGA AVTORJA.

NAŠ TEHNIČNICNI UREDNIK DRAGO SENICA JE STUDENT ARHITEKTURE. VENDAR GA POD TEM IMENOM V NAŠEM UREDNIŠTVU SKORAJ NE POZNAMO. VSI MU PRAVIMO PI. PIJEVE KARIKATURE SO POSTALE V ZADNJIH LETIH STILNO ENOTNE, IZDELANE IN PREDVSEM DUHOVITE. V ČASU, KI SI GA ODTRGA OD TEHNIČNEGA UREJEVANJA CASOPISA (IN VCASIH STUDIJA), NASTAJAJO V POPOLDANSKIH URAH NA NJEGOVI MIZI SKICE IN ZAMISLI, IZVEDBE, KI SE VCASIH ODLIKUJEJO S TAKO OSTRINO, DA MORAJO V MAPO, KI NOSI NASLOV: NEOBJALJENI MATERIALI. RISE HITRO. PO SKICI S SVICNIKOM IN POPRAVKIH ZACNE KARIKATURO »OBDELOVATI« S TUSEM. PRI TEM NASTAJAJO NOVE VARIANTE IN NEREDKOKDAJ ZACNE ZNOVA.

OBISKALI SMO GA OB DVEH POPOLDNE. SEDEL JE ZA SVOJO MIZO V UREDNIŠTVU IN DELAL »OGLEDALA« ZA STEVILKO, KI JO IMATE V ROKI. NJEGOVO DELO NI LAHKO. NATANČNO MORA ZRACUNATI OBSEG CLANKOV, ZDAJ PA ZDAJ REČE KAKSNO NA RAČUN NOVINARJA, KI JE NAPISAL PREMALO ALI PREVEČ, IN MU TAKO DELA PREGLAVICE PRI UREDITVI STRANI. POSTAVILI SMO MU SEST VPRAŠANJ. ODGOVARJAL NAM JE NASMEJAN, S COPIČEM V ROKI.



# SCE NA RIST

Poznani pisec scenarijev je sedel obkrožen z mladimi oboževalkami, črnočlaskami in blondinkami.

Vaš prvi film, mojster?

— Z mojim prvim filmom sem imel srečo, je rekel avtor. Nisem še končal scenarija, ko je bil film že prodan. Minerva-film ga je posnel in nekaj mesecev kasneje sem že sedel na premieri kot cenjeni avtor. Vsekakor pa svojega filma sploh nisem poznal: ideja je bila popolnoma predrugačena, in nisil je drug naslov.

— In vi, mojster, ste to dopustili?! so se začudile mlade blondinke in črnočlaski.

Pisec je skomignil z rameni.

— Prejel sem denar in ga porabil. Tako je s filmom. Moj scenarij je bil mojstrski, poln globine in ljudskih čustev, pristojen, čist in miseln. Film, ki so ga po njem posneli, je bil poceni limonada, toda imel je uspeh in polnil dvorane. Takrat sem prišel na idejo: vzel sem svoj scenarij in ga prodal še enkrat: tokrat Diana-filmu. Diana je prav tako izpustila neke dele in na premieri nisem spoznal vsebine: iz scenarija je nastala razburljiva neumnost. Toda vse predstave so bile razprodane. Filmski producenti so postali name pozorni. Ze sem imel ime, ki so ga v filmskem svetu dobro plačali, in prodal sem ga še tretjič. Artemis-film je iz njega naredil revijski film in jaz sem sedel na premieri in se čudil: bil je najboljši film leta!

— Neumnost, so začebjlale mlade črnočlaski in plavolaski.

— Ne bom zanikal, je rekel pisec. Tudi četrtič sem prodal svoj scenarij. In vedno so iz njega naredili drug film, ki z mojim scenarijem ni imel nič skupnega. Toda vedno je imel film, ki so ga naredili iz njega, uspeh!

Mlade plavolaski in črnočlaski so bile navdušene.

— Vi plavate v denarju, mojster!

— Plaval sem, drage deklice. Ko mi je uspelo tudi sedmič prodati svoj scenarij, sem zaslužil že toliko denarja, da sem se odločil, da bom ustanovil svojo producentsko skupino in odločil sem se, da posnamem film po svojem scenariju, kakor sem si ga zamislil, sanjal in napisal.

— In potem?

— Potem je odletel ves moj denar — je otožno dodal pisatelj. Ta film ni nihče gledal in drugega dne je bil umaknjen iz repertoarja.

Roza Garden

## OSEM KONSTRUKTIVNIH PREDLOGOV

(z razlogom ali brez razloga)

### PREDLOG ŠTEVILKA 1

Ukiniti vzgojno palico!

Razlog: v današnjem času pomaga samo lepa beseda.

### PREDLOG ŠTEVILKA 2

Negotati alkoholne sposobnosti posameznih šefov!

Razlog: trezen vidi samo eno tajnico, pijan pa — dve.

### PREDLOG ŠTEVILKA 3

Namesto znane kletvice: da bi ti bog rod zatri, uvesti novo: da bi ti bog iz sina naredil profesorja in iz hčerke učiteljico!

### PREDLOG ŠTEVILKA 4

Zelene petstotake prebarvati v rdeče!

Razlog: opazili smo, da so posamezni petstotaki začeli zardevati od sramu (diagnoza: kompleks manjvrednosti).

### PREDLOG ŠTEVILKA 5

Nagovarjati vodilne kadre, da večkrat potujejo z vlakom.

Razlog: vlak iztiri redkeje kot avtomobil.

### PREDLOG ŠTEVILKA 6

Negotati humor in zelene površine!

Razlog: najbolje se je smejati leže.

### PREDLOG ŠTEVILKA 7

Uvesti splošno štednjo!

Razlog: če bi bila vsa ženska krila za tri centimetre krajša, bi bil svet mnogo lepši in bogatejši.

### PREDLOG ŠTEVILKA 8

Preprečiti vsem nasilnežem, ki bi radi (brez dovolilnice) prišli v komunizem.

MILOVAN ILIC

## INTERVJU OB DVEH

LEVO:

KDAJ SI SE PRIČEL  
BAVITI Z RISANJEM?



DESNO:

TVOJE MNENJE O ŠTU-  
DENTSKEM TISKU OZ.  
TOČNEJE: O TRIBUNI?



LEVO:

KATERO SVOJO KARI-  
KATURO SMATRAŠ ZA  
NAJBOLJ USPELO?



DESNO:

KAJ JE TVOJ HOBBY?



LEVO:

EDEN IZMED TISTIH  
SI, KI JIH UVRŠČAMO  
V RUBRIKO »ŠTU-  
DENTSKI ZAKON«. BI DAL  
LAHKO TISTIM ŠTU-  
DENTOM, KI SO ŽE PO-  
ROČENI, KAKŠEN NA-  
SVET?



Kratek pomenek z Dimčem Hristovom, predsednikom kulturne komisije v Naselju

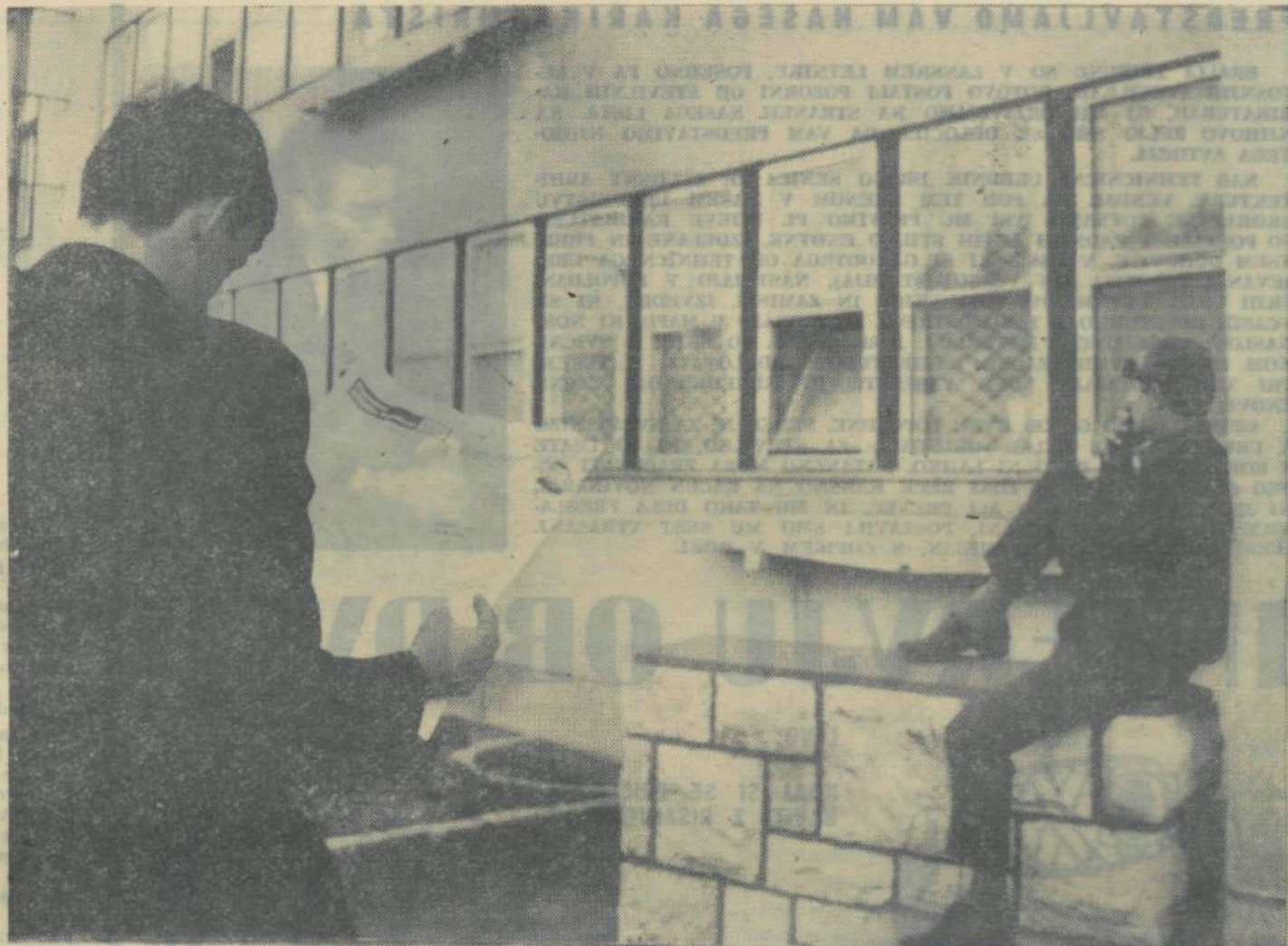
## VSAK DAN ZA NAS

Navadno se srečamo le ob sobotah na plesu v Naselju. Dimče Hristov, absolvent AIU ne sme in ne more zamuditi tega plesa. Pride v rjavi bundi in nikdar nima toliko časa, da bi se do konca pogovoril. Taki so predsedniki...

Zdaj je pri vratih in kontrolira, če gre biljeterju delo tako od rok, kot so se domenili, zdaj pred mikrofonom, kjer se pogovarja s člani orkestra ali pa »lovijo« po menzi svoje ljudi, da bi jim naročil še kaj... Nič ne more uiti njegovim temnim južnjaškim očem in vse, kar stori, pomeni njegovo prizadevanje, da bi se študentje dobro zabavali.

Toda za razgovor sva se domenila drugače. Sprejel me je popoldan v IV. bloku in najprej sva pregledala ves arhiv. Vmes je potekal približno takle razgovor: »Kako si, Dimče?«

»Hvala! Dobro! Le precej dela imam s to kulturnozabavno komisijo. Ko sem prišel v Naselje pred dvema letoma, sem vedel samo to, da je vsako soboto zvečer ples in da je v Naselju tudi knjižnica. Zdaj je pač nekaj drugega... pogledaj...« je rekel in izvlekel iz mape lanskoletno poročilo. »Lahko se pohvalimo, da imamo sedem podkomisij, ki skrbijo za kulturno in zabavno življenje študentov. Naš program dela pa zajema še javno tribuno, kjer bomo vsak torek predstavlja-



Takole sta naseljska izbrala počitek po kosilu. Drugi so pred tretjim blokom vneta igrali nogomet ali pa navijali za slabše ali boljše. Zdaj smo pred majhnimi počitnicami ob 29. novembru in če se bo vreme res obrnilo na bolje, bodo v Naselju spet tri dni brez odmora brcali žogo, kot so jo pred deževjem. Jeseni še ni konec, čeprav nas je sneg že prestrašil.



Il znane osebnosti iz našega javnega, političnega in kulturnega življenja. Na teh tribunah bomo razpravljali o problemih našega filma, o repertoarni politiki naših gledališč, o političnih dogodkih doma in v svetu in podobno.

»Večkrat smo že opazili, da so za take prireditve, pa tudi za zabavne programe v Naselju med plesom študentje nezainteresirani.« To v neki meri popolnoma drži, je rekel Dimče. Toda tega smo sami krivi. Publiko si šele vzgajamo in tako tudi pričakujem, da se bodo naši študentje kmalu otreli predsodkov in tudi sami sodelovali pri naših programih. Prvo leto, ko sem prišel v Ljubljano, sem opazil to zadržanost. V Beogradu in v drugih študentskih centrih spontano sodeluje pri prireditvah večje število študentov, pri nas pa so dali že skoraj vse najboljše od sebe. Slovenci znate odlično naštudirati »Martina Luthra«, ne znate se pa zabavati...»

»Koliko prireditev pa ste predvideli za letošnje leto?« sem se zanimal.

»Glede na možnosti in dosedanje uspehe smo predvideli, da bomo imeli letos okrog 10 prireditev. Najbolj pa bi nas veselilo, če bi nam uspelo vključiti v naše delo večino naseljašev. Kljub temu, da je nekdo študent gozdarstva, arhitekture ali tehnike, lahko sodeluje s svojimi prispevki pri naših prireditvah. Med temi je mnogo takih, ki so skriti talenti in dobri interpretatorji, pa se kot otroci sramujejo nastopiti pred našim mikrofonom...«

»Ze lani ste imeli bogat program, pa — kot mi je znano — niste vsega izvedli. Ka je zavrlo delo?«

»Na papirju je vedno vse lepo,« se je nasmehnil, »za letoš pa upamo, da nam bo uspelo več realizirati, ker smo po eni strani tudi obvezani. Razpolagamo z večjimi vsotami denarja, kar bo pomagalo k temu, da bomo naši publiko nudili čimveč kulturnih užitkov in čimbolj kvalitetne nastope profesionalnih in amaterskih skupin.«

Tudi tokrat si nisva vsega povedala, ko sem se poslovil. Dimče ima pa preveč dobrih idej, ki jih bo poskušal realizirati, če ne letos, pa takrat, ko bo v službi pri gledališču.

T. M.

INTERFAKULTETNA KONFERENCA ŠTUDENTOV VETERINE

# PRIPRAVE NA FESTIVAL

V soboto in v nedeljo v minulem tednu je bila v Ljubljani inter fakultetna konferenca študentov veterine, ki so se je udeležili gostje iz vseh univerz v Jugoslaviji, kjer se predava veterinarstvo: iz Beograda, Zagreba in Sarajeva. Letošnji prireditelji — ljubljanski študentje — so sprejeli okrog 35 udeležencev. Tovrstna konferenca je tradicionalna in jo prireja-jo spomladi in jeseni. Zadnja konferenca je bila v Zagrebu.

Osrednja misel ljubljanske konference je bila, kako organizirati II. festival študentov veterinarske medicine. Sporazumeli so se, da bo letos festival v Zagrebu, prireditve pa bo združena še s športnimi tekmovanji, znanstvenimi in študijskimi prispevki ter kulturnim programom, ki ga mora prispevati vsaka fakulteta. Vsi ti trije prikazi dela študentov bodo tudi točkovani, kar bo dalo festivalu delovni značaj. Poudarek bo na prispevkih s področja veterine, ki jih bodo študentje predložili pred začetkom festivala posebni komisiji. Letošnji prireditelji mislijo prirediti tudi razstavo fotografij, ki naj bo prikaz dela in življenja študentov veterine. Dokončno so se na konferenci domenili tudi za stroške festivala, ki si jih bodo poravnali, glede na število udeležencev, razdelili.

Razpravljali so tudi o finansiranju lista Veterinar, ki v nakladi 750 izvodov izhaja v Zagrebu in ima strokovni ter obveščevalni značaj. List izdajajo študentje in ga

tudi sami finančno vzdržujejo. Doslej so ga finansirale vse univerze oziroma veterinarska združenja razen ljubljanskega. Na tej konferenci so sprožili tudi to vprašanje in obvezali ljubljance, da morajo prispevati za list letno 15.000 dinarjev. Ker pa združenje veterine nima denarja, bo moralo zaprositi univerzitetni odbor za potreben denar. Upamo, da bodo študentje veterine to pomoč dobili. Kakor vsak časopis, ima tudi Veterinar probleme z organizacijo dopisniške mreže. V Ljubljani so osnovali odbor, ki bo skrbel za redno obveščanje uredništva v Zagrebu. Studentje iz Beograda so predlagali, da bi v okviru Počitniške zveze zgradili dom študentov veterine. Stroški bi ne bili preveliki, saj so nekje v bližini Splita opuščene veterinarske postaje in bi si lahko študentje s prostovoljnimi delom v razmeroma kratkem času uredili dostojen počitniški dom.

Ljubljanski študentje so predlagali, da bi letošnji partizanski marš organizirali po Dolenjski, ker poteka 20 let, odkar so začeli veterinarji na osvobodjenem ozemlju načrtno delovati: zdravljenje transporta živine in kontrola živinskih prehrabnih artiklov za vojsko in civilno prebivalstvo. Ta marš naj bi bil združen tudi s stroko. Tako bi si udeleženci neposredno po festivalu v Zagrebu ogledali še naša farmska posestva na Dolenjskem, zlasti državno posestvo v Kočevju.

Tudi na tej konferenci so govorili o stopenjskem in reformiranem študiju in opozorili na razlike med fakultetami. V Beogradu predavajo (10 semestrov) po stari metodi še vedno po vrstah bolezni, pri nas v Ljubljani pa po modernem, na tujih fakultetah preizkušenem sistemu — po živalih. Dalj od razprave niso prišli, pač pa so se zedinili v tem, da bodo za celotno državo vpeljali enotne učbenike — ne samo glede na obseg, temveč tudi glede na kvaliteto.

Vseh 105 študentov veterinarske medicine, o katerih v našem listu že leta in leta nismo pisali, se bo moralo res potruditi, da bo dostojno priredilo partizanski marš. Priporočamo jim — če v organiziranju tako množičnih prireditev nimajo dovolj izkušenj — da se čimprej lotijo organiziranja in se povežejo ne samo s forumi v Ljubljani, temveč tudi s prebivalci krajev, kjer bo marš potekal.

## Od Maribora

SARAJEVO: Studentje prava so napovedali boj proti negativni tradiciji starejših kolegov. Letošnji bruci — teh je okrog 150 — so na sestanku združenja sklenili, da bodo vodili evidenco, kdo prihaja na predavanja in kdo ne. Poročajo, da od sklepa tega sestanka pa do danes še ni nihče neopravičeno izostal.

SARAJEVO: Čudna odločitev. Delavski svet sarajevskega podjetja Standard je odločil, da se zaradi novih ekonomskih mer odvzame stipendija študentki arhitekture (3. letnik) in absolventu P. V. Da so mnogi študentje zaradi različnih razlogov izgubili stipendije, je razumljivo, nerazumljiva pa je odločitev delavskega sveta, da to stipendijo dodeli študentki, ki se je vpisala v prvi letnik; njen oče namreč dela v podjetju Standard.

SUBOTICA: Podelili so prve diplome študentom ekonomije. V veliki dvorani občinskega ljudskega odbora v Subotici je prejelo diplome I. stopnje 77 rednih in 13 izrednih študentov. Od teh bo kakih 30 slušateljev nadaljevalo študij na II. stopnji. Pred dvema letoma se je na prvo stopnjo vpisalo 218 rednih in 178 izrednih študentov. Malo jih je ostalo!

NOVI SAD: Remizé septembrskega izpitnega roka je sledeč: da so izredni študentje pokazali boljše rezultate od rednih, da je procentualna ocena izrednih študentov na filozofski fakulteti za celo oceno višja od ocene rednih študentov, da je na strojni fakulteti odstopilo od izpita samo 193 študentov, kar je v primerjavi s preteklimi roki povsem zadovoljivo.

BEograd: Predsednik družabnega kluba na VPS v Beogradu ni delal razlike med lastno in društveno blagajno, kar je povzročilo občuten primanjkljaj v društveni blagajni. Vstopnino od prireditev in plesov je hladnokrvno spravil v žep; radio, gramofon in plošče pa je nosil domov in jih privatno uporabljal. Končno so ga le odkrili. V blagajni kluba je še 1.900 dinarjev, ki jih bodo porabili za klubsko življenje.

ZAGREB: Pred kratkim so v Zagrebu svečano odprli tri nove objekte: ABH kabinet, dvorano za umetniške razstave in komorno gledališče. Na otvoritvi so bili tudi visoki politični, kulturni in javni delavci Hrvatske.

## do Skopja